

କାଣୋରଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦଚମ୍ପୂ ।

ରାଧାକୃଷ୍ଣକେଳି ବର୍ଣ୍ଣିତ
ଚତୁଷ୍ପଦା ସସ୍ତୁତ ପଦ୍ୟ ଗଦ୍ୟ ମିଶ୍ରିତ ।
ବଳଦେବ ରଥ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବିରଚିତ ।
ଆଠଗଡ଼ ରାଜାଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ।

(ଅର୍ଥସହିତ)

ଶ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟମଣି ଦାସଙ୍କ ଦ୍ଵାରା
ପ୍ରକାଶିତ ।

ପ୍ରଥମ ସମ୍ପର୍କ ।

*Printed by B. Rath at the
Jagannath Press
Puri.
1910*

ମୂଲ୍ୟ ଟ ୦ ୩୨ ମାତ୍ର ।

ବିଶୋରଚୟ, ନନ୍ଦଚମ୍ପୁ ।

ମଙ୍ଗଳାଚରଣ

ତେନେ ସେନେହ କୁଣ୍ଠାବସନବିତରଣୋଦ୍ବେଗନେପୁଣ୍ୟପୁଣ୍ୟ
ପାର୍ଥୀନର୍ଥୀନ୍ କୁରୁଣା ମଧୁପତିବିହ୍ୱଳାନ୍ ଯୋ କୁହାବାହବାଗୋ ।

ସତ୍ୟାମତ୍ୟାନୟନ୍ତୋ ଭୁବମମରତରୁଂ ସ୍ୱର୍ଗତୋହର୍ଗଲୌକା ।

ହନ୍ତା ହନ୍ତାବଳାତ୍ତୋଃ ସ ପରମସୁରୁଷଃ ସନ୍ତତଂ ଶଂ ତନୋତୁ

କ୍ୱ ବସ୍ତୁ ହିଫଟାନଟାଚରଣ ଲକ୍ଷଟାଦି ହିଫଂ

ମୟା କ୍ୱ ତ ଲସନ୍ନହାରନତଜାତଜେଷଂସୁନଃ ।

ତସ୍ୟୋଃ କ୍ୱ ଘଟନାବଧୌ କ୍ୱ ଚନକଲ୍ପନଂ ସ୍ୱରୂପ-

ରହଂ କ୍ୱ ତ କଥଂ ହଂ ଭୁବତନୀହୁଷଂ ସାହସଂ ।

କଥମହମେହ ମହତମମହୋଦଧେମହେନ୍ଦ୍ର ମଣିମୟୁଷ୍ୟଦୋହସହୋଦ
ରୁଜମହତୋ ବିହାରଶାଳନେ ମଧୁରେ ମଧୌବଧୁବିତନ୍ୟାୟାନ୍ୟାୟ
କାନ୍ତିତସ୍ୟ ସଙ୍କେଶଲସ୍ୟ ଶ୍ରୀନନ୍ଦ ନନ୍ଦନସ୍ୟାଶ୍ରୁତପୋମଣ୍ଡଳପିଚିତ୍ରି-
ନୀଳୁନାନେକାନେହସୋ ରଗବତୋ ମାର୍ତ୍ତଶ୍ରୀସ୍ୟ ସୁକୃତକୃତାବତା-
ରସା ରାଧୟାସହ ଲାଲା ଲୋକୋଭ୍ରାତ୍ସମନ୍ତ୍ରୀଜନ୍ତୁମିତିକ ବସ୍ତି ନୃପାମାସ
ନାଦଃ କେ ଯି ନିଜମ୍ବି ନୀଜନମନଃସୋରଷମଃ ଶୁଗ୍ରୁବେ ।

କାନ୍ତିଃ କାପିତକକଲ୍ୟାପ ମୁକୁଟ ଲୟାତୁରମ୍ବୋମ୍ବେ ।

ସ୍ତୈର୍ଯ୍ୟଂ ତତ୍ତୁପ୍ରଭୃତିସ୍ଥଳତ୍ୟପି ବଳତ୍ୟନ୍ତବିଳାପୋବଳା-

ବସ୍ତ୍ରନ୍ତଂ ସଖି ଦୃଶ୍ୟତେ କିମଭିତୋ ମାହେନ୍ଦ୍ରନାଲଂ ମହଃ ।

ଶିବଶିଖଣ୍ଡାପୀତମନୋହର ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ରମହରମେହରସମୁକ୍ତନଟନାଟୋ
ସପତ୍ନ କୋଫି ସହୋ ମହାଶ୍ୟାମନଃ ସମତଲ କି ମହେନ୍ଦ୍ରକ୍ରବତ୍ୟା-
ଶ୍ରୀମତ୍ୟାଂ ତାଂ ପ୍ରତି ଲଳିତା ।

କଣୋରଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦଚମ୍ପୁ ।

ଲଳିତା ପ୍ରଭ ଶ୍ରୀ କଣୋର ।
ରାଗ ସାବେରୀ । ତାଳ ଟିପୁଟା ।

କି ହେଲରେ, କହିଲ ନୁହଇ ଭରତରେ । କାଲି ଯା ଦୂରରୁ ସଖି,
କଳନା କଲା ମୋ ଆସି, କଳାଇନୀବର ଅରତୀରେ । ପଦ ।
କେଳିକଦମ୍ବଲତାର, କୋଳେ କି ଶ୍ୟାମଳ ତାର, ତେଜ ସେ
ବିବସ୍ମତାର ତୀରେ । କମ୍ପି ମୋର କଳେବର ହୋଇଗଲା ଅରପାର
ପାଦକୁ ଡରଇ ତାରତରେ ।

କୁସୁମକୋଦଣ୍ଡକାଣ୍ଡ କେତେ କରିଥିଲା ରୁଣ୍ଡ କର୍କଶ ନେହୁରୀ
ଭରତୀରେ । କହୁଛି ବରଜ ଲଜ୍ଜା କେବଳ ହେଲା ମୋ ମଜ୍ଜା ମଜ୍ଜି
ଯିବି କି ଉଭୟତରେ ।

କି ମୋହନ ଲାଲା ଧରି କୋଟିକାମଳାଶିଷ୍ଟ ପୂରୁଛି ସେ ଶ୍ୟାମ
ମୂରତରେ । କୁସା କରେ ମୁଁ ଧାତାକୁ କାହିଁକି ସରଜି ତାକୁ ଚକ୍ଷୁ
ରଖିଲା ଶୁକ୍ରତରେ ।

କି ନାତି କି ଜାଉଶୀଳ କି କୁଳବରତ ପଳ ଠଡ଼ର ନ ପାରେ
ମୋ ମତରେ । କୋମଳତର ମୋହନ କୁଞ୍ଜ କୁଶିରୁ କି ସ୍ଥାନ ଆସି
ତୁମ୍ଭ ଦେଲା ମୋ ପ୍ରଭରେ ।

କିଶୋର ଛଟପଟ ହୋଇ ଯାଉଛି ନିପଟ ସଂବେଶ ଅଗନ

ବିରତିରେ । କିମ୍ଭାବଣ ବାଲୁକେଶ ଶରଣ ଧରଣୀ ଭାଗ ଏ କି ଦଣ୍ଡ
ବିନା ପାରିବେ । * ।

ଦୋଷାର ଅର୍ଥ—ରାଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯମୁନାତଟରେ ଦେଖି ଆସି ଲଳିତାକୁ
କହୁଅଛନ୍ତି, —ରେ ସଖି ! କଅଣ ହେଲା । ମୋ ଆସି ଗଲା କାଲରେ

ଗାଡ଼ମାଳକଙ୍କ ସମ ଶୋଭାକୁ ଦୂରରୁ ଆଗ୍ରହରେ ଯାହା ଦେଖିଲା, ତାହା

କଥାରେ କହ ହେବ ନାହିଁ । (ଆରତି—ଦକ୍ଷିଣଦେଶ ଭାଷା)

୧ମ ପଦର ଅର୍ଥ—ଯମୁନାକୂଳରେ କେଳିକଦମ୍ବ, ଶାଗାର ପରେ

ସେ କରୁପ ଶାଶୁଆବଣ୍ଟି ତରୁର ତେଜସମ ଅଟନ୍ତି । ସେ ତେଜକୁ

ଦେଖି ମୋର ଦେହ ଅଭୟର ହୋଇ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଗଲା ।

ଯେଉଁ ତେଜକୁ ମୁଁ ଦେଖି ଭୟ କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଶାଶୁଆବଣ୍ଟି

ତେଜୋମୟ ରୂପକୁ ଯମୁନା କୂଳରେ ଦେଖିଲେ ଡର ମାଡେ । ସେହି

ତେଜକୁ ସେହି ଯମୁନା କୂଳରେ ଥିବା କେଳିକଦମ୍ବ, ଗଛ ଉପରେ

କାଲି ଦେଖି କରି ମୋର ମନ ଏକବାରକେ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲା ।

୨ୟ ପଦର ଅର୍ଥ—ଗୋ ଲଳିତେ ! ସେ ଶ୍ୟାମଳ ତେଜ କେତେ

କର୍ମଫଳର କଠିନ ନୋହିଥିବା ତୁଣୀରରେ ରଖିଥିଲା ଯେ, ଲଳିତ

ଛତି ମୁଁ କହୁଅଛି—ଠିଆରେ ଠିଆରେ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ସୁଖେ ମିଶି

ଯିବ କି ? ଏହି ଭାବ କେବଳ ଯେତେବେଳେ ମୋ ମନରେ ଉଦୟ ହେଲା ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ରୂପକୁ ଦେଖିଲକ୍ଷଣ ମତେ କନ୍ୟା ଏକାବେଳେ କେତେସୁଖୀ ଏ ବାଣ ବଳିଲା ଯେ, ମୋ ମନରେ ଥାଇ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡାଇ ପକାଇବ କି ? କର୍କଶ ନୋହିବା ଭାବତା ଲେଖିବାର ମର୍ମ ଏହି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଅସଂଖ୍ୟ ବାଣ ତୁଣୀରେ ରହିଲା, ସେତେବେଳେ ଶରମୁଣୀ କଠିନ ହେବାର କଥା ବନ୍ଦୁ ତୁଣୀ କଠିନ ହେଲେ ଶୀଘ୍ର ଶର ମାର ହେବ ନାହିଁ, କାବଣ ସାଜୁ ତାବଣତଃ ଶର ତୁଣୀରୁ ବାହାର କରିବାକୁ ସମସ୍ତ ସାପେକ୍ଷ, ଏଣୁ କବି ମହାଶୟ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ଯୋଗେ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି କି ଅସଂଖ୍ୟ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଶରମୁଣୀ ଶିଥିଲ ଥିଲା ॥

୩ୟ ପଦର ଅର୍ଥ—ସେହି ଶ୍ୟାମଳବର୍ଣ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତିରେ କୋଟିଏ କନ୍ୟା

ଶୋଭା କି ରୂପ କି ମନୋହର ରଙ୍ଗି ଧରି କରି ପୁରୁଅଛ । ତାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରି ବୁଢ଼ିକୁ କାହିଁକି ଦୀର୍ଘାୟୁ କରି ରଖିଲା । ସେହି ଯୋଗେ

ମୁଁ ବିଧାତାକୁ ନିନ୍ଦା କରେ । ବିଧାତା ଯେତେ ସେହି ଶ୍ୟାମଳ ମୂର୍ତ୍ତିକି ଏତେ ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢ଼ିଲା, ତେବେ ମୋର ଶାଶୁବୁଢ଼ୀ କଟା ଲାକୁ କାହିଁକି ମାର ନ ପକାଇଲା । ମୁଁ ଏହି କାରଣରୁ ବିଧାତାକୁ ନିନ୍ଦାକରେ ।

୪ର୍ଥ ପଦର ଅର୍ଥ—କୁଞ୍ଜମଧ୍ୟରୁ କି ପ୍ରକାର ଲଳିତ ଏବଂ

ଚିତ୍ର ମୁଗୁକାଶ ଧ୍ବଜ ଅସି ମୋ କର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ଯେ ମୋ ଚିତ୍ତରେ କି ହିତାହତ ବିବେଚନା କି ଜାତିସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ କି କୁଳ

ମର୍ଯ୍ୟାଦା କିଛି ଠିକଣା ରହିଲା ନାହିଁ ଅର୍ଥାତ୍ କୁଞ୍ଜରୁ ସ୍ୱପ୍ନର ବଂଶୀ
ସ୍ୱନ ଶୁଣି ମୋର ଜାତି, ମନ୍ଦିତ, ଜ୍ଞାନ ଏମାନ ସବୁ ହଜିଗଲା ।

ମପଦର ଅର୍ଥ — ଗୋ ଲଲିତେ ! ମୋ ଚିତ୍ତ ନିଜାନ୍ତ କଲବଲ
ଛଟପଟ ହୋଇ ଯାଉଅଛି । ପୁଣି ବେଶଭୂଷା ଓ ଖଇବା ପିଇ-
ବାରେ ବିରାଗ ଜନ୍ମିଲାଣି । ସେହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦ କେବଳ
ଶରଣ । ପୃଥିବୀର ରଜା ଶ୍ରୀ କାଲୁକେଶ ଦେବ ଭାଷେ, ରେ ସଖି ! ଶ୍ରୀତି
ନୋହୁଣ ଏ ଦଣ୍ଡ କାହିଁକି ହେଲା ?

— — — — —

ଦୃଷ୍ଟା ଚଞ୍ଚଳଚନ୍ଦ୍ରି କାଞ୍ଚଳଚମନ୍ଦାରକମ୍ପ ଚକ୍ଷୁଷା
କାବାସୁନ୍ ପୁଟରେଦନେ ନବବଧୂରେକାପଂଶୋକା ଭବେତ୍ ।
ବାଳେ ନୂତନସୁକେଳାଲୟରତ୍ନୋ କାଳେପି ତା ଦୃଶ୍ୟବଳୀ-
ହିଂସାନୟନୁ ଭୂୟ ଲୋକବଚସଃ କଂ ସାହାସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀକୃତଂ ।
ହନ୍ତ ଦନ୍ତାଭିନାନ୍ତାନ୍ତାନ୍ତ୍ୟ ନୁହିଁବଚନୟା ଲୋକାଭିତଳିଲାଲୋକ
ଲୋଚନୟା ଭବତ୍ୟ ସୁବଜ୍ରଜାତିପାତ୍ରବତ୍ୟାଭିଶୟାଭିନ, ଶିଖଣ୍ଡ
ଶେଖରେ ନଟପଟନି ଉମାଲମ୍ବାଳାମେରକେ ମହସି ବ୍ୟରଚୀସ୍ତାପେକ୍ଷ
କଟାକ୍ଷରିକ୍ଷେପବିଳାସଃ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ତୀକପ୍ତଳ ଲଳିତା ।

ରାଗ କେଦାର । ତାଳ ଟିପୁଟା ।

ଶରସତ ହେଲୁରେ । ଖେଳାଲୋଳାଶଞ୍ଜନାସି କି ସାହସ କଲୁରେ ପଦ

ଶଙ୍ଖ ହୋଇ ସୁରତରୁକୁସୁମ ବାଞ୍ଛିଲୁ ରେ ।

୩ ୪
 ଶେଦବାଜ ନିଜହୃଦକେଦାରେ ବଞ୍ଚିଲୁ ରେ ! ୧ ।

୧
 ଶ୍ରୀଅଳପର କି ଧନ ମନରେ ଭାଲିଲୁ ରେ ।

୨
 ଶାଳିକାର ନୋହି କଳାନାଗକୁ ଶୂଳିଲୁ ରେ । ୨ ।

୧
 ଶାଇ ଦେଇ କି ଅମଳ ଅଚେତା ହୋଇଲୁ ରେ ।

୨
 ଶାରାଶ୍ରୀଧାର ଶଟ ବରୁଣ ଶୋଇଲୁ ରେ । ୩ ।

୧
 ଶର ସୁର ଝାଉଁଳିବା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ପାଇଲୁ ରେ ।

୨
 ଶମଶିମଶ୍ରୁକକୁ ତୁ କର ବଢ଼ାଇଲୁ ରେ । ୪ ।

୧
 ଶଟେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗନାଥ ତୋ ପାଦେ ପଡ଼ିଲୁ ରେ ।

୩ ୪
 ଶୟନ କରେ ଧନ ଦେଇ ପଦେ ନ ବଢ଼ିଲୁ ରେ । ୫ ।

୧
 ଶେଲୁଥିବା ଆଉ ଲେଲୁଥିବା କଳିପାଦିଆର ସମ ଅଖି,
 ଅର୍ଥାତ୍ ତହଳ ଚାଲୁନଥିବା ! ତୁ ଶରପ ହେଲୁ । କି ସାହସ କଲୁ ।

୧
 ମ ପଦର ଅଟ — ଗୋ ସଖି, ତୁ ବାମନ ହୋଇ ସ୍ଵର୍ଗରେ ଥିବା

୨
 ପାରିକାତ ପୁଣି ପାଇବାକୁ ହାତ ବଢ଼ାଇଲୁ, ଆପଣା ହୃଦରୂପ କିଆ

୩
 ରରେ ଦୁଃଖ ବାହନକୁ ବଢ଼ିଲୁ ।

୨ୟ ପଦର ଅର୍ଥ—ଗୋ ରାଧେ, ତୁ ବେଶାବର ପରି ମନରେ

ବିଚାରଲୁକି ? ସାପୁଆ କେଲା ନୋହି ଅର୍ଥାତ୍ ଗାରଡମନ୍ତ ନ ଜାଣି
କଳାକାଶ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ହାତ ମାରି ଦେଲୁ ।

୩ୟ ପଦର ଅର୍ଥ—ତୁ ନିସା ଖାଇ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଲୁ କି ? କାରଣ

ଦାନ୍ତୁଆ ଶତ୍ରୁର ଧାର ପଲଙ୍କକୁ ବଛଣା କରି ଶୋଇଲୁ, ଅର୍ଥାତ୍
ଜାଣୁକାଣ୍ଡ ଶତ୍ରୁଗୁଡ଼ିଏ ଦାଡ଼ିବାଗେ ସଜାଇ ତାହା ଉପରେ
ଶୋଇଲୁ କି ?

୪ର୍ଥ ପଦର ଅର୍ଥ—ଶର ବାଜିଲେ ଯେପରି ଅଙ୍ଗ ମଳିନ ହୋଇ

ଯାଏ ତୋ ଦେହ ସେହିପରି ହୋଇଗଲାଣି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଆକାଶର

ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ହାତ ବଢ଼ାଇଲୁ ।

୫ମ ପଦର ଅର୍ଥ—ଅଠଗଡ଼ ରାଜା ତୋ ଚରଣରେ ଜନ୍ମରୁ ସେବା

କରେ ସଖି, ଉଚ୍ଚାଏତ ହାତରେ ଧନ ଦେଇ ଟଙ୍କିଏ କଥା କହିଲୁ
ନାହିଁ ।

—❖❖❖—

ସ୍ଵଭବେ ସଖି ମୁଁ ମାତୁଣି ଜନେ ତୁଁ ବଞ୍ଚନାକାଂ ତପ୍ତଂ

ନାମଜାନବଧ ନବା ପ୍ରହଳତା ନିର୍ମାତ ଶର୍ମାମୁନଃ ।

ଜ୍ଞାନଦ୍ଵା ତବଭବତଃ ପଥ ରସେ ନାଦ୍ରୁଜିରେ ବନ୍ଧୁରେ

ସମ୍ପାଦୋରବଦୁଦ୍‌ବଂଥାଂ ହରପରମୋଦଂ ଚ ନୋଦଞ୍ଚୟ ।

ଜ୍ଞାନେନ ବାଞ୍ଛାନେନ ପ୍ରତାପସ୍ୟାପରାଧସ୍ୟ ପୁରଣରବସରସାର

ପ୍ରସୋଗଶାସ୍ତ୍ରୀଂ ମାତୁଗୁରାଂଗୁରବିଶେଷନଃଶେଷସାମର୍ଥ୍ୟାଂ କମାଳ ମାଂ
କଦର୍ଥସ୍ତୁବି ବ୍ୟର୍ଥମିତି ବଦିତବଦ୍ୟାଂସାପି ଗଳିତପୈର୍ଯ୍ୟସ୍ତାଂ ପୁନସ୍ତାଂ
ପ୍ରତି ସଖୀ ସମାକୃତଂ ।

ସଖୀକପ୍ରତି ରଥା ।

ରାଗ ଡୋଉପରଜ, ଆଦିତାଳ ।

ଗଳାଣିତ ଗଳା କଥାରେ ସଙ୍ଗାତ ।

ଶୁପତେ ସିନାମୁଁ ତୋତେ ପରୁରୁତ୍ତ ବଳପତିବାରୁ ବ୍ୟଥା ରେ । ଯଦା ।

ଗଙ୍ଗାରୁ ବିଷଦ ଗଙ୍ଗାର ତୋ ଦୁଦ ଗଣ୍ଡିଧନ ତୋର ସ୍ନେହ ।

ଗୋଡ଼ ଶସି ଶେଦ ଦେବାର ଦରଦ ସିବାର ଉପାୟ କହ ରେ । ୧ ।

ଗଞ୍ଜାଇକି କିଣି ଲାଗି ଝାଙ୍କେ ପୁଣି ରଞ୍ଜାଇଲା ମନ ଝଲ ।

ଗୋଲା ଜରଳରୁ କଟୁ ଶୀୟୁଷରୁ ସ୍ବାଦୁଗୁଣ ଗଲା ବଳି ରେ । ୨ ।

ଗିଲଦେଲା ପୁରନ୍ଦର-ମାଳ-କର କଳିକାମୟ ଭିମ୍ବର ।

ଗନ୍ଧନ କି ଗୁଡ଼ ହୋଇଲା ସନ୍ଦେହ ନିଷ୍ପତ୍ତ ହୋଇଲା ଦୂର ରେ । ୩ ।

ଗଡ଼ାଳସନାଟପଟୁ ଶଞ୍ଜୁଷଟ ପରସ୍ପେ ଆସିଲା ଉଡ଼ି ।

ଗଣ୍ଡିଗର୍ଭେ ଗୁଲି ଗଲା ପରା ଗଳି ବିବେକ ଦେଲା ଘଉଡ଼ି ରେ । ୪ ।

ଗଗନକୁସୁମ ସାଇଁ ଏଡ଼େ ଶ୍ରମ ଫଳ ହୋଇବକି କାଳେ ।

ଗୋଲିଆ ନ ରଖି କହ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି ଗହଳି ନ ଥିବା ବେଳେ ରେ । ୫ ।

ଗୋଲ ଦେଲା ମୋର ବାହାର ଭିତର ସ୍ଵର ସେ ଅବା ସରସେ ।

ଗାନ୍ଧ ଗୋଟିଯାକ ପୁରୁଲ ପୁଲକ ଶ୍ରବଣସୀମା ସ୍ଵରଣେ ରେ । ୬ ।

ଗରଷ୍ଠ ଅରୁଣ କାହିଁକି କରୁଛି ଅଗନ ବସନ ଦେହେଁ ।

ସ୍ଵରୁଚନତତ୍ତ୍ଵ ଜାଣିଲେ କି ଗତ ଅଧ୍ୟୁର୍ଗପତ୍ତ କହେ ରେ । ୭ ।

ରେ ସଖୀ ! ସିବାକଥା ଗଲଣି ଅର୍ଥରୁ ଯାହା ହେବାର ତାହା

ହେଲଣି । ମୋହର କଷ୍ଟ ଅସହ୍ୟ ହୋଇବାରୁ ମୁଁ ତୋତେ

ସ୍ଵପ୍ନରେ ପଶୁରୁଛି ।

— ରେ ସଖୀ ତୋହର ଚିତ୍ତ ଗଙ୍ଗାନଦୀଠାରୁ ପବନ ଓ ଗନ୍ଧ-
ରସ ଅଟେ ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରେ ତୋର ଯେଉଁ ଅନୁରାଗ ଜାତ

ହୁଏ, ସେହି ଅନୁରାଗକୁ ତୁ ରାଶ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗୀ ସଦୃଶ ମନେକରୁ ଅର୍ଥାତ୍
ତୋତେ କେହି ସ୍ନେହାଲୋକ ଯେବେ କିଛି କହେ ତେବେ ତାହା-
ଠାରେ ତୁ କପଟ ବ୍ୟବହାର ନ କରି ମନରେ ସେକଥା ରଖି କାହାର
ଅଗରେ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହିଁ । ତୋହର ଯେବେ ସ୍ନେହ କାହାର
ଠାରେ ମେଳିହୁଏ, ତେବେ ସେହି ସ୍ନେହ ଯେପରି କୌଣସି
ପ୍ରକାରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ନଯିବ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରାଣପଣେ ସ ବଧାନ ଥାଉ
ନୋଡ଼ା ଖସି ପଡ଼ିଯିବାରୁ ଯେଉଁ ଦରକା ହେଉ ଅସୀତା ହୋଇଅଛି,
ତାହା କପରି ଉପଶମହେବ, ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତିକାରକଅଣ ହେବକହ ।

୨—ତାହାଙ୍କ ଶୋଭା ଦେଖିଲା ମାତ୍ରକେ କର୍ମପଞ୍ଚକତ ସେଉଁ
ସାବିତ୍ରୀ ଭବ ମୋ ହୃଦରେ ଜାତ ହେଲା, ତାହା ଗଞ୍ଜାର ନିଆଁଠାରୁ
କଲି ମତେ ଘାରିଲା ପୁନଶ୍ଚ ମୋହର ଚିତ୍ତ ତହିଁରେ ମହିଁ ଲାଗିଗଲା

ଅହରମଧ୍ୟ ଗୋଲା ବିଷରୁ ଶାରରେ ଯେପରି କଷ୍ଟ ହୁଏ ସେହିପରି ମୁଁ
ତାକୁ ଦେଖି ମୋର ପ୍ରଥମେ କଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା କାରଣ ସାବିତ୍ରୀ
ବିକାର ପକ୍ଷକୁ ହୃଦରେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ତାହା
ଅମୃତଠାରୁ ଅଧ ମଧୁର ହେଲା ।

୩—ରଘୁନାଥମଣି କରଣ କହୁ ପୁଣି ଯେଉଁ ଅନ୍ଧକାର ମେତେ

ପ୍ରାପକଲା । ତହିଁ ବନ କି ଘର ଏ ଜଣା ନ ଗଲା ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ଭିନ୍ନ
ଅକ୍ଷର ମୋ ହୃଦରୁ ଅନ୍ତରହେଲା ଅର୍ଥାତ୍ ରଘୁନାଥମଣି ସଦୃଶ ଯେଉଁ
ଶକ୍ତିକର କଳକର ସେ ଅନ୍ଧହୋଇ ମୋତେ ତହିଁରେ ଘୋଡ଼ାଇ
ପକାଇଲା ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଯେଉଁ ଅନ୍ଧକୁ ଆଖି ସେବୁଥିଲେ ସେ ଦିଶେ
ସେହି ରଘୁନାଥମଣି ପ୍ରଭୁ ଦଶିଲା ସେବେତୁରୁ ମୁଁ ଘରେଅଛୁ କି କୁଞ୍ଜ
ବନରେ ଅଛି ତାହା ନିଶ୍ଚୟକରପରି ରହି ନାହିଁ ।

୪—ସେ ଶୋଭା ଅଲଗ ନଥାଇ, ନାଟରେ ପ୍ରଦୀପ ହୋଇଥିବା
ମଞ୍ଜନ ଚଢ଼ାଇ ପ୍ରାୟ ଉଡ଼ାଯିଲା ଏବଂ ହାତ ଫେଟିରେ ଗୁଳି ଗଲ
ଗଲେ ଯେପରି ତାହାର ଚେତା ବୁଡ଼ିଯାଏ ସେହିପରି ସେ ଶୋଭାକୁ ମୁଁ
ଦେଖି ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇଗଲି ।

୫—ଗୋ ଲଳିତେ, ଏତେ ପରିଶ୍ରମ ଆକାଶମୁଲ ଅର୍ଥାତ୍ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ
ଧରିବା ପାଇଁ ବା କଲେ ସମୟରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ କି ?

ଗୋ ଗୁନମୁହଁ କପଟ ନ ରଖି ଏକାନ୍ତ କାଳରେ ଏହାର ଉପାୟ କହ ।

୭—ସେହି ଶୋଭା ମୋହର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଓ କଲିତାକୁ ବିଶେ-
ଷରେ ଘାଣ୍ଟି ପକାଇଲା ଏଣୁ ବୋଧ କଲି ଯେ ଅବା କନ୍ୟା କି ?
ସେ ବଂଶୀଧ୍ବଜ କଣ୍ଠି ନିକଟକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ମୋର ଦେହର ଲୋମ
ଟାଙ୍କୁର ଉଠିଲା ।

୮—ଶବ୍ଦରେ ବସ୍ତୁରେ ଅଙ୍ଗରେ ଅର୍ଥାତ୍ ବେଶ ଭୂଷାରେ
ଅଭିଶପ୍ତ ଘୃଣା ଜାତ ହେଉଅଛି କାହିଁକି ?
ଅଂଗତ ରଜା କହନ୍ତି ଯେ, ତୁମ୍ଭର ମାନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅର୍ଥାତ୍
କଟିଲା କୁଟିଲା ଜାତିରେ କି ବଂଶୀ ହେବ ।

— ❀ ❀ ❀ —

ବନ୍ୟା ମାର୍ତ୍ତ୍ତିକବ୍ୟାଜ ଚଳିଚଳିତୁଃ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନେତ୍ରପଥ୍ୟ
ଭୃଷ୍ମୋଽସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟଃ ସ୍ମରନ୍ତ ଶ୍ରବଣେନଲଳିତା ଭୁକ୍ତକୁସୁମାବିକିରା
ବୈଦ୍ୟେ ସଦ୍ୟଃ ସମୁଦ୍ୟଦ୍ବଦ୍ବଦ୍ବତୁରେ ଯଦ୍ୟପେକ୍ଷାନବଦ୍ୟେ
ସାମଃ କାମସ୍ୟ ପାର୍ତ୍ତ୍ତେ ପଦେବ ଜଗତଃ କେବଳଂ ତେବଲମ୍ବଃ
ସ୍ବାମିନ୍ୟନୁଜ୍ଞାନୁଲ୍ୟାନଜ୍ୟାଲବେବ ମାଦୁକ୍ତେମ୍ବଜନ ପ୍ରଣୀତପ୍ରସନ୍ନା
ନାମନୁପସ୍ଥକାପରଶତଃ ପରମେଶ୍ବରୀନଂ ତର୍କସ୍ତୋଦକମିତୁକ୍ତା
ଶିଳ୍ପଶ୍ରୁକଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ବଜ୍ରପରାମୟ ଲଳିତା ।

ରାଗ କାମୋଦୀ । ଏକତାଳୀ ।

ଘେନାଇ ଅମ୍ଭେ ଯେତେ କହିଲୁ ଗୋ । ଘେନିଲୁ ନାହିଁ ବାଳା

ସହକୁ ଗୋ । ଘୃତଘଟକୁ ଶିଖି ଶିଖା ପାଶରେରଖି ଶିଖିବଦେହୀ ଏହା
ସହକୁ ଗୋ । ଘୋଷା ।

ଘସ୍ତନାଥ ନନ୍ଦନା ଅନାଉଣିକ ମନା କରୁ ସେ ଆଉଁ ହଟି
ଗହଁକୁ ଗୋ । ଘଟି ସରକି କରେ ନାହିଁ କି ବେକରେ ମହାଶିବବେ
ଅବଗାହକୁ ଗୋ । ୧ ।

ଘୋଟି କଟବମୁଳ ଘୋର ଘୋର ଜାଙ୍ଗଲ ଜହର ଭୂଲେ ତାହା
ପିଇଲୁ ଗୋ । ଘୁମାଇବାର ସମ୍ଭବଳ ନାହିଁକି ଆମ୍ଭ ସୁଯୋଗୁଁ ସିନା
ବଞ୍ଚି ଅଇଲୁ ଗୋ । ୨ ।

ଘେନି ଘେନାଇ ଯାଇ କହବା ସମଜାଇ ଘଟିଲେ ସିନା ଏକା
ଜାଇଲୁ ଗୋ । ଘଟନା ବିରହରେ ଅବଶୀଳ ଜହରେ ତୋ ଘେନି
ଅଭିସାଗ ହୋଇଲୁ ଗୋ । ୩ ।

ଘୋଳ ରେ ପଛେ ମରୁଁ ଅହୁଁ ତୋ ହୃଦୟରୁ ନିରାଶି ଦଉଡ଼କୁ

ରହଲୁ ଗୋ । ଘାଣ୍ଡି ହେଉଛୁ ମାତ୍ର ଉନ୍ନି ଦୃଶ୍ୟତପ୍ୟନେନା ଯା ଅମ୍ଭ

ବଣ କୋହଲୁ ଗୋ । ୪ । ଘନେ ଚପଳାଲୀଳା ଫୁଲୁଁ ଘନକୁଡ଼ିବା

ତୁ କି ଏ ଅଭିଳାଷ ବହଲୁ ଗୋ । ଘାରି ହେଲୁ କି ରସେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗେଶ
ଭାଷେ ଅବଶ୍ୟ ମୋହନକୁ ମୋହଲୁ ଗୋ । ୫ ।

ଗୋ ରାଧିକେ, ଅମ୍ଭେ ପ୍ରଥମେ ସେତେ ଶୁଣାଇ କହିଲୁ ତୁ

୪

୩

୨

ମାନକୁ ନାହିଁ । ରେ କୋମଳାକାନ୍ତ, ତୁ ନାହିଁ ଥାଏ ପାଶରେ ଦିଅନ୍ତି ତୁ
ରାଧିକାକୁ ଏହା ବରଦାସ୍ତ କଲୁ । ଅର୍ଥତଃ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପାଶରେ ଦିଅନ୍ତି—
ତକ ରାଧି ଦେଲେ ସେ ସେପରି ତରଳ ଯାଏ ସେହିପରି ତୋ ମନ
ସେ ଦୂରଦୂର ହେଲା ତାକୁ ତାଙ୍କର କି ଶୁଣୁଛନ୍ତି ମୋର ସେ ନାହିଁ
ଥାଏ ହେଲା, ତାଙ୍କଠାରେ ରାଧିକାକୁ ସଜବା ତରଳୁଅଛି ।

୧

୨

୧—ମୁଁ ତୋତେ ଯମୁନା ନଦୀର ଶୁଣିବା ସକାଶ ଅନେକଥର

୩

ବାଚଣ କଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୁ କି କି କାହା କଲୁ ଅର୍ଥତଃ ମୁଁ ଯମୁନାକୁ
ନିବାକୁ ବାଚଣ କରୁଥାଏ ମାତ୍ର ତୁ କାହା ନ ମନ ସେ ଯମୁନାକୁ ଗଲୁ

୪

୩

ତୋର ହସ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ଘଡ଼ି ପରି ପାଦ ନଥାଇ ତୁ କେଉଁ ବଚା-

୨

୨

ରରେ ଅଗାଧ ସମୁଦ୍ରରେ ବୁଡ଼ିଯାଇ ପାହୁଲୁ । ଅର୍ଥତଃ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ପ୍ରୀତି
ପାଆନ୍ତି ସମୁଦ୍ର ଭୂମି ଅଟେ । ତୁ ପାରି ହେବାର ଉପାୟ ମନରେ କହୁ
ନ ପାହୁ ଅଥଚ ପ୍ରୀତି କଲେ ସେଥରେ କୃତକାରୀ ହୋଇ ପରୁ କ
ନାହିଁ କାହା ନ ଭବିଷ୍ୟତ ତାହାଙ୍କ ଭାବରେ ମନେ ପାହୁ ।

୧

୨

୨—ଦୁଇପକ୍ଷରୁ କାହିଁ ଭକ୍ତି କରୁଛୁ ଗୋର କମରସହୃଦ

୩

ପିଇଲୁ । ଏ ସେତେ ଭଲଭଲ କି ନେହୁରା କେବଳ ମୋ କପ ।
କିନ୍ତୁ ନାହିଁ ଅର୍ଥତଃ ତୁ ଯାଏ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ତୁ ମାନବ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ଓ
ବାନ୍ଧିଥିଲୁ ପ୍ରୀତି । ତାହା ତୋ ପାଦର ଉପାୟ କି ଓ ତରଳ ତୁରା ।

୨ ୩

ତୁ ସେହି ବସନ୍ତ ଯୁବକମାନ ଏକତ୍ରରେ ପାନକରି ସୁଦ୍ଧା ତୋହଠାରେ
 ଶିଖି ଏ ଦୁମାରିବାର ସମ୍ଭବ ହେଲା ନାହିଁ । ଏଣୁ ଅମ୍ଭ ଯଦୁକୁ ଚଳୁଛୁ ତେଣୁ
 ସେଠାରୁ (ନମୁନାଭାବରୁ) ଅସିଲୁ ।

ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ରୂପରେ କାହାଣୀରେ ଓ ଲଳିତା
 ଲଳିତାରେ ତୁ ଏକାବେଳେକେ ଯେତେବେଳେ ମନେ ପଡ଼ୁ ତେବେବେଳେ
 ତୁ କର୍ମକାଣ୍ଡ ପ୍ରକାରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲୁ ମାତ୍ର ଅମ୍ଭକାହା-
 ନୀ ତୁ ମରମୁଖରୁ ରକ୍ଷାପାଇ ଅସିଲୁ ।

୩—ଅମ୍ଭେ ଯାଇ ତାହାକୁ ଖୁବ୍ ମତ କରି ଚାଲିଲୁ କହିବା ତାହା
 ଏହିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ ପାଇରେ ପଡ଼ିବାର ଏକା ଦେଖିଲୁ ସିନା ଏକଥା
 ନୋହୁଲେ ଅମ୍ଭେ ତୋ ଗୋଟିଏ ଶେଖର ଅମ୍ଭେ କରୁଛୁ ।

୪—ରେ ବିକଳିତପଦ୍ମନୟନ, ଅମ୍ଭର ଗୋଟିଏ ଘେନା ବୋଲି
 ହୋଇ ପ୍ରଣୟ ପରେ ଅଜ୍ଞାନରୁ ତୋ ଅଜ୍ଞାନପାରେ ଚୁକ୍ତିବଳକୁ
 ଧାଇଁ । ମାତ୍ର ସେଲେ ବା ହେବ ମୋ ମନ ଗୋଟିଏ ପୋଲେଇ
 ହେଉଛି । କାରଣ ତୁ ଯା ମୋ କପରେ ନ ରହୁ ।

୫—ରେ କାଳିନ୍ଦୀରେ, ତୁ ମେଘରେ ବଜୁଲି ଖେଳି କର-
 ବାର ବେଳେ ତାହାକୁ ପାଇଥାକୁ ସେପରି କର । କାରଣ ସେହିପରି
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଶେଖର କହିବାକ ମନେ ପାସିଲୁ କି ?

ମିତ୍ରତାରେ ଅବଶ ହେଲୁ କି ? ଅପରାଧିନୀ ବେଳେ ତୁ ନିଶ୍ଚୟ
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଶେ କରିଲୁ ।

ହା ହା ହୁତୁ ହତାସୁ ବେନ ବଳସକ୍ତିକାହ୍ନୁବେନୋଫତା
 ଧୂର୍ବ୍ୟଂ ପପୁଧୈତୋପକାବଳୁରୁମଧୀକ୍ଷେସ୍ତେ ଦେଃ ।
 ନାମ ହୀବିଷ୍ଠ ପଦମାନସଂ ଦନାନ୍ୟସ୍ତୋରୁହାଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟଂ
 ବର୍ଣ୍ଣାଂ ନେଦମତ୍ୟୁର୍ବେତ୍ୟବିରବଂ ମାର୍ତ୍ତସ୍ତପଦ୍ୟାସ୍ତତଂ ।

ଚନ୍ଦ୍ରିକାପୀତସୁଦରେନ୍ଦ୍ରକଣେରଚନ୍ଦ୍ରରୂପମଣେ ତାହୁଁ ରଲସକେଳି
 କଳାକଳାପଲ୍ଲାନଳନଳିତାୟ ବସୁଧେ ରବଚେ ରବିତ ନ କିଂ ହିତ-
 ମଶ୍ରାନ୍ତଂ ବାହୁନାତପସ୍ୟତନଂ ।

ରାଗ କୁମୁଦାମେଘା । ଏକତାଳୀ

୧
 ନୁଆନଟପଟଳୀମୁକୂଟ ହେ । ନ ହୁଁ କି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ସୁଖ ।

୨ ୩ ୪
 ନପଟ ନପ୍ତେକ ଦଶୁଅରୁ ଅଜ ନରଲସଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ । ପଦ ।

୧
 ନନୋପୁଲ ବାସି ହେଲପସ କଣି ଯାଉଛୁ ହୁଁ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ।

୨ ୩ ୪
 ନାସାମନତଲପୁଲୁରୁ ଅଜନ ପ୍ରସରୁଛୁ ବେଗ ବେଗ । ୧ ।

୧ ୨ ୩
 ନପ ଉପବନ ନିକଟ ପବନ ସୁରାଶୁ ଯେବେ ଭର ।

୪
 ନପାକୁଳ ସୁଲ ଏ ବଡ଼ ଶୀତଳ ନୁହନ୍ତିକି ବହୁର । ୨ ।

ନିଦ ନାହିଁ କି ନଦୁନ ଶୀବନ ଅହା ମନେ ମୋହନ ।

୧ ୨ ୪ ୩
 ନବନୀର ତହୁଁ ମୁହୁ ଦେହେ କାହୁଁ ସମ୍ଭବଲ ଏ ବଦନ । ୩ । ୧ ।

୧ ୨
 ନବବେମଦୁଇ ଅମର ଏ ଲବ ନଅନ୍ତୁ ପୁଲ ଏ ବନ ।

ନେତ୍ରପଥେ ପଡ଼ି ଗଲେ କି ସେ ଶୁଭ ଶୁଭ ଯାଉ ନାହିଁ ମନୁ । ୪ ।

ନ ବନ୍ଧର ଗୋପପଞ୍ଚାଳ ଏ ପାପବନ୍ଧନରେ କିଛିବନ ।

ନ ଶ୍ରେଷ୍ଠମଣ୍ଡଳ ଶ୍ରୀ ହରିଚନ୍ଦନ ଜଗଦେବ ପ୍ରବ ଦେନ । *

—୧୦୫୦୫—

ହେ ନାଗରବର, ତୁମ୍ଭର ଦେହ ଭଲ ନାହିଁକି ? ତୁମ୍ଭର

ଅଳଙ୍କାର ଗୁଣବଦନ ନିହାତି ମଳିନ ଦେଖାଯାଉଅଛି କାହିଁକି ?

୧—ତୁମ୍ଭର ଦେହ ନେଲିୟା କଇଁ ମଉଳି ପାଲେ ଯେପରି
ନିସ୍ତେଜ ଦଶେ ଯେହୁପର ଦୁରରୁ ଦେଖାଯାଉଅଛି । ଅର୍ଥ ନଳିନୀ
ରଶ୍ମିପୁଲ୍ଲପରି ଯେଉଁ ନାକ ତହିଁରୁ ନିର୍ଗମ୍ୟ କାହିଁକି ପ୍ରଘରରେ ବହୁ-
ଅଛି ?

୨—ଯେବେ କଦମ୍ବ ବନର ପବନ ଦେହରେ ବାଜିବାକୁ ଲାଗୁ
ଥାଏ । ତେବେ ଏହି ଯମୁନାଳୟା ଉପରୁ ଯୁକ୍ତ ବଡ଼ ଅନ୍ତ୍ରା ପଡ଼େ ।
ଏଠାରେ ତୁମ୍ଭର କ୍ରିତ୍ତା କରବାର ନୁହେଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେବେ କଦମ୍ବ
ବନରେ ବନ୍ଧାର କଳବାକୁ ଲାଗୁ ଦେଉଥାଏ ତେବେ ଏହି ଯମୁନା
ତଟରେ ବନ୍ଧାର କରୁଥିଲେ ଶରୀରକୁ ଓ ମନସିକ ଉଭୟରେ ଯୁକ୍ତ
ହୁଅନ୍ତା ଏହା ନ କର ଶରୀର ଅସ୍ଥୁ କରୁଛି କାହିଁକି ?

୩—ଆହା ମରଯାଉଥାଏ ମୋ ପଞ୍ଚାଳ, ନିଦ ଦେବ, ବସ
ଅସିକି ଅମ୍ଭ ନାହିଁକି ? ସେହି ଯେ.ଗେ ର. ଶ୍ରୀଯଦୁଣ କୋମଳପଞ୍ଚାରେ

୩ ୪

ଏହି କହୁ ହେଲା ଅର୍ଥାତ୍ ଉନିବ୍ର ହେଲେ ଏପରି ନିଶ୍ଚୟନ ଦେଖା
ଯାଏ କିଛି ଭବିଷ୍ୟେତ ଥିଲା ପରି ?

୪—ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନୂତନ ଯୁଗ୍ମିକାନ୍ତ ସଦୃଶ ଦେବକନିଧିଗଣ
ପୁଣି ଏ ବଳରୁ ସମ୍ଭବନ ନିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ି ଯାନ୍ତିର
ହୋଇ ଯିବା'ରୁ ମନରୁ ସେ ଗୋଭ୍ରଭଙ୍ଗିତପୁ ପାଶୋର ସେଇ ନ ହୁ
ପରି ?

୧

୨

୫—ହେ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରୀ, ଏହି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତା ବଳରେ କେତେଦିନ

୩

୪

କ୍ରିଆ ନ କର । ରାଜାସ୍ଵରାଜ ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଜଗଦେବଙ୍କର ନିଜସ୍ଵ
ସେବା କର ।

କଲ୍ୟାଣ । ବଞ୍ଚିବା । ବଗଳାତ ବସୁଧା । କ । ସ୍ଵର୍ଗାରୋହଣାର୍ଥେ
କାଶ୍ୟପାକାବଳୀନା । ଜିହ୍ଵାମୁଖରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ସତ୍ୟସନେ ।
ଦାନଶ୍ରେୟାମଣୀନା । ତତ୍ତ୍ଵମିବା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର । ତ୍ଵା । ପ୍ରଦୟାୟୁ ଚୁଷ୍ଠି-
ସୁଷ୍ଠି । ପଦ୍ମ । ତମାସା ବିଧୁରୁଷ୍ଠ ମମ ପଦ୍ମାନ୍ତ ନୋହତିସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ।
କମନ୍ଦ୍ୟ ଲଳିତେ ଧରଣୀପୁଷ୍ପଚରମସଞ୍ଚାର ବିଶ୍ଵାବହୁଗନ୍ଧକରସଗ୍ରହ-
କରନିବଳବ୍ୟତି କା ରତସ୍ଵାକ୍ଷର । ତଦା ବୃହତ୍ସେବ୍ୟ ବିଶ୍ଵାସୀ ପ୍ରବିଷ୍ଠ ।
ସୃତିମାସିତସ୍ତା ଲଳିତା ।

(ହସ୍ତ) ରାଜ ପଞ୍ଚମାଦିତୀ । ତାଳ ବିନ୍ଦୁ ।

୧

୨

୩

ଚାହିଁ ଚାହିଁ ତୋ ପରୀକ୍ଷାକାରକୁ ରେ ତରୁଣୀ ତସାପିତ ପରି ଥିଲ
କହି । ତବ ମଣ୍ଡଳରୁ ତୋତେ ଚାହିଁ ଯା ଅତରକ୍ଷିତେ ଚାରିଚନ୍ଦ୍ର

୪

୫

ମିଶ୍ରଭାବୁ ଅଧି ରେ । ଚଳାପାଣି । ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଭାବର । ଚର-
 ଚୁରିତର ମୁଖେ ରେ । ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଭାବର । ଚର-
 ଘେନିଲୁତ <ତେସର କର ରେ । ୧ ।

ଚେତା ଧୂଳାପର ଚନ୍ଦ୍ର ସପତତ ସେଇ ଧୂଳି ଚଳଣତ ଦିଶୁଛି ମୋ
 ଦେହ । ଚନ୍ଦ୍ର ଦି ଲାଞ୍ଜନ ସତେ ଚନ୍ଦ୍ରର ଚନ୍ଦ୍ରମେ'ତେ ଚନ୍ଦ୍ର କାହିଁ
 ଧରୁଛନ୍ତି କହ ଗୋ । ଚଳାପାଣି । ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦନମି'ନୀର ଘର । ଚନ୍ଦ୍ର-
 ଚାନ୍ଦୁ ଚୁଆର ସାର । ଚନ୍ଦ୍ର ମରୁତରୁ ଚନ୍ଦ୍ରତଳ ଶୀତଳ ହେଉଛି
 ଚଳାଏତ ଚେଦ ନାହିଁ ମୋର ଗୋ । ୨ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ଚରଣରେ ଘେରି ଚରଣଧାରୀ ବାହର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର
 ମନେ ! ଚେନର ଚନ୍ଦ୍ର ଚେନ ପାଦ୍ୟନ ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚେନ ଚୋଏ
 ଚଳ ଚଳେ ଚଳେ ଗୋ । ଚଳାପାଣି । ଚନ୍ଦ୍ର ବାହୁଶୀଳ ଚଳଦ୍ୟୁତ,
 ଚପଳେ ଅମର ଚରଣକୁ । ଚରମଭାଗ ମୋ ଭାଷା ଲାଗି ନାହିଁ ଚନ୍ଦ୍ର
 ଚଳି ଚଳିତ ନାହିଁ ମୋର ଛାତି ଗୋ । ୩ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ଚରଣର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର
 ଚଳା ଚଳା ଚଳା ଚଳା ଚଳା ଚଳା ଚଳା ଚଳା ଚଳା

୧ ୨

ନି କାଳେ ଧନ ଗୋ । କଳାକାଶି । କଳାକାଶି । କଳାକାଶି । କଳାକାଶି ।

ଦେଲୁ ମୋ ହୃଦାଶୟ । ତରଣ ସୁଗନ୍ଧ ତୋର ବନେ ପାଶୁବୁ ଶୀଘ୍ର

ବେଢ଼ି ନାହିଁ ଥିଲେବେଁ ବଞ୍ଚିଥା ଗୋ । ୪ ।

୧—ରେ ନାସ୍ତିକା ମୁଁ ତୋ ଅସିବା ବାଟ ଦେଖୁ ଅନାହିଁ, ତବ

ପ୍ରତିମାରେ ବସିଥାନ୍ତି । ତୁମ୍ଭାମେ ମଙ୍ଗଳାରେ ଆସି ସଫଳରେ

ପ୍ରବେଶ ହେଲୁ ମୁଁ ତତେଦେଖି ଅନ୍ୟ ଗୋଧକୁ । ଭେଦ ଭଲ

ନିୟମ, ଓ ଘାତ ଏବେବେଲେ ଆସିଲା ଏଥିରୁ ବୋଧହୁଏ ଯେ

ମାଧବୀଦେବୀଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ମୋହନୀଙ୍କୁ ମୋହନୀଙ୍କୁ ମୋହନୀଙ୍କୁ

ମୁକାବଲ କରିବା କାଲି ଦେଲୁ କି ? ତୋହର ଏହି ଚିତ୍ରରପଣଟିଏ ଅତି

ଦୟାକ୍ରମଣିୟା ଯେ ଚରୁ ମୋ ଜୀବନ ଉତ୍ସବ, ତୁ ମୋ ପାଇଁ ଏବେ-

କଥା କହୁ ଯିବାକୁ ମୋ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସବୁ ଦା ପିଉ ।

୨.— ମୋର ଚେତାଧରାରେ ବୋଧ ହେଉଅଛି । ମୋ ଜ୍ଞା-

କଳିଆ ଦଣ୍ଡ । ତା' ଧୂଳି କେଣା । ମୋତେ କହ? ତୁମ ଚାନ୍ଦି

କାଣି ମା'କେ ତମର ଦେଇ ମନ୍ଦିରକୁ । ଭେ ଚେଳନପୁରୀ,

ଚନ୍ଦ୍ରକରଣ ଓ କାକର ସଦୃଶ ସମୁଦ୍ରାକଳ ଶର୍ଣ୍ଣରେ ଅସ୍ଥକ ଶୀତଳ
 ମନୋହର ପବନ ଯେଗରୁ ଏହି ବୃକ୍ଷଜଳ ଅସ୍ଥକ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଅଛି
 ଏଠାରେ ସେହି ହେତୁରୁ ମୋର ଡିକିଏ ଦୁଃଖ ନାହିଁ ।

୩—କଳେଇକରି ଭୁଲିବାନିଶ୍ଚୟା ସଙ୍ଗମାନେ ମୋର ଗୁଣିଦ୍ୱାରେ
 ଘେର ବାହୁର ଚରୁ ଅଥାନ୍ତି । ଦିନେ ଦିନେ ଉଠିବେଳେ ଦୋଇ
 ଆଉ ଶିଶା ବାଣିରୁଧି ବାଜା ଶୁଣୁ ୨ ଦିବା ବେଳେ ୧ । ରେ ତରଳ-
 ନୟନା, ଛଳ ହୋଇ ଶଙ୍ଖାରେ ମୋର ଛତା କମକଟ ନାହିଁ । ଆଉ
 ମୋର ବେକମୁଣ୍ଡା ଗରୁ ଗୁଣୁନାହିଁ । ତ ଉଣା କେହିସେବେ କୌଣସି
 ଉପରେ ରସ୍ତା ଦେଖିଥାଏ ତାହାମଧ୍ୟରେ ଦୂର୍ଯ୍ୟ ପହିମଦିଗକୁ ଶର୍ଣ୍ଣକର
 ଯେତେବେଳେ ଅକାସକୁ ଯିବୁ ତ୍ୟାଗକରନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ପଢ଼େଇଆରେ
 ତାହାର ମୁଣ୍ଡ ଗୁରୁ ବେଧହୁଏ ।

୪—ମୋ ଆସି କୌଣସି ସମୟେ କେହି ସବୁକୁଲ୍ୟ ମନୋହର
 ଗୋରୁଝିଲୁ ମୁରାଣ ଦେବକନକା ଦେଖିନାହିଁ । ରେ ଧନ ସେଠାର
 କିଛି ଅର୍ଥେୟ ପଟନା ଦେଖିଲେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ କହୁଲ ପଡ଼ନ୍ତି କି ?
 ରେ ତରଳନୟନା, ସଂସାରକୃଷ୍ଣ ଅପଦକଳର ଅଟେ । ତୁ ମୋ

ମନକୁ ମନ୍ତ୍ରଦେଲୁ । ଅଂଗଡ଼ ରଜା ତବ ପଦପଦ୍ମକୁ ପୂଜଇ । ଯେତେବେଳେ

କପଟ ନ ଥାଏ ତେବେ ଉଦ୍ଧାର କର । ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ କୌଣସିଦିନ
କାହାରକୁ ଦେଖିନାହିଁ । ତୁ ବିପତ୍ତି ଅମୟକୁ ଦେଖିଅଛୁ ବୋଲି
ମିଥ୍ୟାରେ ମୋ ନାମରେ କହୁଥାଅ । ଏବେ ତୁଳୁଥୁଅ । କାରଣ ଲୋକ-
ମାନଙ୍କର ଗୁଲ୍ଲିଚରଣ ଏହି ଗୋପରେ ଭଲନୁହେ । ଏହିକଥା ଶୁଣିଲେ
ମୋ ନାମରେ ହଠାତ୍ପାଇବେ ।

— ୦ —

ଅଜ୍ଞାନ ଭଲପୁ । ବିଦ୍ୟାକୁ ଚୁକ୍ତି ମାଲିନୀସ୍ଥିତା ମନ-
ପାଶରାଦ୍ବାରମେରୁଣାରପୁ ଉଦ୍ଧେଶ୍ୟମୋଦୟନ ।
ନୋ କେଦାମ୍ବରୀ ଦବଣା ଉଦବଣା ମେତେଦୃଶ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ।
କାନ୍ତା ସଞ୍ଜୟ ମଞ୍ଜୟାନ୍ତବପୁଷ୍ପେ ସାମ୍ୟତାମେଷାତି ।

ମେଘନନପଟଳୋତ୍ତମଫୁଲମଣେ ନାନୁଃ ପଦ୍ମାପମନୁରେଣ ପଳ
ମିତ ସଜ୍ଜାମୁଦେ ତବ କୈତବକୁଶଳତା ଲଳାୟା ।

ଗୁଣ ମୁଖାବଳୀ । ତାଳ ହିପୁଟା ।

ଛଇ ବାହୁଲ୍ୟ ହେ । ଛଇ ଏ ସାମାୟ ହେ । ପଦ ।

ଛଇତ ଅବଳ ଦଶେ । ଛଇନାରେ ପଛ କ ସେ । ୧ ।

ଛଇରୁତ ଚନ୍ଦ୍ରା ବଳି । ଛଇରେ ଗଲାଣ ଗଳି । ୨ ।

ଛଇ ଯାଇ ବହେତନା । ଛଇପଟ ହେବ ସିନା । ୩ ।

ଛଣା ସୁଧାବର ଦଶେ । ଛଇ ଦେଲେ ଗପଟ ସେ । ୪ ।

କିନ୍ତୁ କାହା କଣ ସର । ହୁଏ ବେଳାଟି ବର । ୩ ।

କିନ୍ତୁ ମନ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣେ । କହୁଲୁ ବୁଝେଇ ରଣେ । ୪ ।

ହେ କପଟ ନଟ ନାଟର — ଏ ହେମନ୍ତ ରସିକଥ !

୧—ତୁମ୍ଭର ଶୋଭା ମଳିନ ଦିଶୁଅଛି । ସେ ଶୋଭା କୁହୁରୁବାରେ ନାହିଁ ।

୨—ଭାବନା ବଞ୍ଚେଇ ବଳକାରି ଶୁଭରେ ଗଳତ୍ୟମ୍ଭେ ।

୩—ତୁମ୍ଭର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଯିବା କଲୁକହେବ ?

୪—ସେ ପ୍ରୀତି, କ୍ରୋଧ, ଅହଂକାର, ସମ ଦେଖାଯାଏ, ବହୁତ କହୁ ଶୁଣି ଦେଲେ ଗରଳପରି ପାରିଦେବ ।

୫—କାହାର ଅର୍ଥାତ୍ କେହି ଯୁଦ୍ଧର ଶୂନ୍ୟତା ଦର୍ଶି ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧିକ ତୁମ୍ଭ କ୍ଷତିରୁ ହୁଏ ମ.ରିଦେଲେ ପୋରାକାଶ ।

୬—ଅଂଗତ ରାଜା ଚିତ୍ତ ତୁମ୍ଭ ଭାବନାରେ ପଡ଼ୁଥିବା ହୋଇ କି ଭାବିହୋଇ କହଇ ।

ତୁମ୍ଭେ ବଜାଉ ଦେଖିବା ତୁମ୍ଭ ନିମନ୍ତେ
 ସଂସ୍ଥାପନେ ମମ ଦୁଃଖ କଥାପ୍ରାୟ ସତ୍ୟ ।
 ବସ୍ତୁ କମନ୍ତ୍ରାଦିଦେଖିବା ବଳ ସଂ ।
 ତଦ୍‌ବିଷୟ ଦେଖି ଉଦ୍‌ଗ ଉଦ୍‌ଗାୟା

ସଦୃଶେ ଲଳିତେ କେଶବଲବଳନୋପଲବ୍ଧସଦୃଶଚେତନବିଘ୍ନି
 ଶ୍ୟାମାଂଗା-ଲୋଚନେନ ମହାସିଂହଯୋଦ୍ଧୁଷ୍ଟରେଷୁ । କାଳେ-
 କାଞ୍ଚନମୟୀଘଞ୍ଜିରାଂସଞ୍ଜାଳକା ତତ୍ୟା ସମାବୃତ୍ତନୋଦକେଷୁ ଯତ୍ନେ
 ଭୃତ୍ୟବଲୋକତପ୍ତମୁଖେଷୁ ଶାନ୍ତମାନସେନେ ସ୍ଥାୟତ ଭବ କେବଳ-
 ଶାନ୍ତମି ।

କୃଷ୍ଣ ।

ସୁଗ ପୁନଃ । ଅଭିଜାତୀ ।

କାଶିନୁ ଏତେ ମାନ୍ୟକ ଗୋ ଗଜେ । ଯା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତୋର ଦାହାକର
 କୃନ୍ନନୁ ବଳି ସେହୁ କିନ୍ତୁ କେଳି କରେ ବସାବସୀନାଶକର । ଚନ୍ଦ୍ର
 ଜଣକତେ ବ୍ରଜଶିଖୁ ଥିଲେ ଗଡ଼ପୁରୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟଲେ ଖେଳାଇ ସମ୍ଭଳ
 କନ୍ଦାରପଣି ଗିରନ୍ତୁକୁ ଗିରିକାର ପୁଲେ ସେମା ମେ ନଞ୍ଜର । ୧ ।

କାଳ କୁରୁପନ ନାତାୟକ ବୁଲ ଅନ୍ଧାରୁ ମୁଁ ଶୁଭୁଥିଲି ମନ ମନ୍ଦ ।

ଜଙ୍ଗମ ସେବାର ତମ୍ଭୁନୁପମାୟଶିଷୁ ଖୁଲିଲା ସେ କି ପ୍ରକାର । ୨

ଜୀବନର ନୀତିଜଳନୁଗୁଣ ବଧୂବସ୍ୟେ ମୋର ବିଳାସବିଲୋଳ

କାଳ କଳା ଗରଜରଜର ଶରଣକର ବରଷା ଘରତର । ୩ ।

ଜହୀରୁ ଗୋଲି କେମିତିର ଗିଳି ଯେହୁ ମେହର ପୀଡ଼ା ଗଲ

ବିଳି । ଜୀବନାଶା ଟଳି ଯାଉଅଛି କଲ ପରୁନାହିଁ ମୁଁ ତୋ ହୃଦୟର । ୪

ଜନମନୋହାରୀ ସେ ବିଶେଷଣୀ କାହା ନେଷୟାଣେ ଯାଇଁନାହିଁ ପୁର ।

କାଗଦେବ ହରିଦମନ ମୋହର ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ନରକର । ୪ । ୧

ଗୋ ଲଳିତେ ମୁଁ ଏକି ମାତ୍ର ଜାଣିଅଛି । ତୋର ମନ ଯାହା

ହେଉଅଛି ତୁ ତାହା କର । କେବଳ ସେହିକଳ ଠାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ

ଅଗ୍ନିଠାରୁ ଅଧିକ କଷ୍ଟ ହେଉଅଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ସୁଖୀତଳ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ
ମୋ. ତ ନିଆଁପରି ବୋଧ ହେଉଅଛି ।

୧ — ମୋ ସଙ୍ଗରେ କେତେକ ଗୋପାଳସୁଏ ଥିଲେ ମୁଁ

ଗୋଗୋଷ୍ଠ ନେଇ ଆସୁଥିଲି ଏହିକାଳେ ମୋ ନେତ୍ର ଗୋରୁରେ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତମଣିକୁ ଓ ଉଚ୍ଚତାରେ ହିମାଳୟକୁ ଜିଣିଥିବା ଗୁହରେ
ପଡ଼ିଗଲା । ଘର୍ତ୍ତ ତୁ ଅତିହାର ତହୁଁ ବୈଦ୍ୟଙ୍କ ମନକୁ ଦେଖିଲ ।

୨ — ପଦ୍ମମେଢ଼ରେ ତହୁଁର ହୋଇଥିବା ଜଳାକାବାସିନଙ୍କୁ

ମୁଁ ଚାହିଁ ଅସୁଥିଲି । ଉଚ୍ଚିଷ୍ଠ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ପ୍ରତିମା ଚାହିଁଗଲେ ଯେ ପ୍ରକାର

ସୁନ୍ଦର ଦଶେ ବ୍ୟକ୍ତିପ୍ରକାରର ଏକଜଣ ମୁଁ ହେଉଛି ।

୩ — ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖରେ ଅତି ଚାନ୍ଦ ଯୋରୁ ହୀନା କରୁଥିବା

ନଳମେଘ ଓ ନଳପଦ୍ମ ସମ୍ମୁଖରେ ନେତ୍ରମୁଁ ତୋକୁ ପର ସମ୍ମୁଖର

ଲୁହକୁ ଖରଚଇ କି ଶିଥିଳାକଳନା । ଅର୍ଥାତ୍ ତାହାଙ୍କ ମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରରେ
ନେତ୍ରପଦ୍ମକୁ ଦେଖିଲା ବନର କାମର୍ଦ୍ଦିନୀରେ ପଡ଼ିଗଲା ଏତିକି ହେଲି

୪ — ସେତେବେଳେ ମୋ ପରାରେ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଜାତହେଲା
ତାହା ବସିଗଲା କଷ୍ଟଠାରୁ ଅଧିକ ଧାର ହେଲାପରି ବୋଧହେଲା

ମୋର ବନ୍ଧବା ଭରସା । ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ । ଅହୁ ମୁଁ ମୋ ମନ-
କଥା ବୁଝିପାରୁନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ପାଗଳପଣ ହୋଇ ଗଲଣି ।

*—ଲୋକମାନଙ୍କ ମନକୁ ହରଣ କରିପାରେ ଏପରି ବାଣୀ ୨ ଶୋଭା
କାହା ଅଧୀନରେ ପଡ଼ିନାହିଁ । କେବଳ ଜଗଦେବ ହରିଚନ୍ଦନ ସବୁ-
ବେଳେ ମୋ ନାମକୁ ଉଚ୍ଛ୍ରେୟ ।

—*—

ଶବ୍ଦଃ ପାବଶବ୍ଦକ୍ଷରଭିରୁଦ୍ରେୟାନ୍ଧ୍ୟବିମ୍ବଂ ସୁଧା

ମର୍ତ୍ତ୍ୟାଃ କ୍ଳାନ୍ତ ସୁଧାମୟ ହିମସୁଧାଲୋକେ ପିବତ୍ୟାତୁରଃ ।

ବ୍ୟର୍ଥଂ ପ୍ରାଥନୟା କବର୍ତ୍ତୟସି ମାଂ ଗତ୍ବା ସ୍ବରାଗାଂକଥଂ

ସା କିଂ ମଦବଶମେତ ହନ୍ତ ବିସ୍ମତପ୍ରାୟିକା ରୂପିକା ।

କେଶବଲତାଭଳୁବଳସୂବାଗୁରୁରଃ କଣ୍ଠୀରବରଜାବ ରାଜୀବଲୋଚନ
ସାହୁଶୀରବାଣୀକର୍ତ୍ତୁ ମଞ୍ଜକ୍ୟା

ଲଳିତା ।

ରାଗ ତୋଡ଼ି ପରଜ । ଅଜ୍ଞତାଳୀ ।

ଝରଣ ମାତ୍ର ହେଲ ହେ ଶ୍ୟାମ ।

ଝମିଟ ହେବାକୁ ସହସ୍ରେ ଅସାମ । ପଦ ।

ହାଉଁଲବା ଭବତମାଳ ୨ରମା । ଝଙ୍କି ଅଣି ଅଙ୍ଗ କଲଣି ଜମା । ୧ ।

ଝରଣ ବଳ କୋମଳ ଛତୁରୁ । ଝସସ୍ବଜ ଝାଞ୍ଜି ପୀତା ତାତୁରୁ । ୨ ।

ଝମିଟମି ମୁଠି ପୁଣ୍ଡେ ଅରସାର । ଝରବାର ଝଙ୍କା ନହାଲକ ପାର ।

ଝଲ ଝାଞ୍ଜଳୀ ଝଟକେ ନାହିଁକି । ଝୋଲ ମାରଲ ଝୁଲୁକ୍ତ ନାହିଁକି । ୪

ଝଲକଝଲ କୁଣ୍ଡ ଅକାରିଣେ । ଝାତଝରୁରସା-ସାଦସା ରଣେ । ୫ ।

—*—

ହେ ଶ୍ୟାମ ତୁମ୍ଭେ ସହସ୍ରେ ପ୍ରସବରୁ ଅମୁକ୍ତୁ କରବାକୁ

କେବଳ ଭଜନୀଲ ଲଗାଇବୁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁକାନ୍ଥ କରିବାକୁ ବନ୍ଧୁକାଳ

କରକାର ତାହା ଧନ୍ୟମାଳ ମଧ୍ୟରେ ହେବାପକାର କଟାଳ ତରୁଅଛୁ,

ଏହା କପର ହେଉଅଛି ।

୧ — ତୁମ୍ଭେ ତମାଳଗଛରେ ଏକଥା ଲପଟି ଝାଡ଼ିଲି ପଡ଼ିଲେ ଯେ
 ଯଶୋଭକ୍ତୁ ଧାରଣକରେ ସେହି ଶୋଭାକୁ ବଳେଅଣି ତୁମ୍ଭ ଦେହରେ
 ଧାରଣ କଲଣି । ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମ୍ଭର ଶୋଭାଚନ୍ଦ୍ର ଖରପ ହୋଇଗଲାଣି ।

୨ — ମୀନ ଏକେତନର ଯେଉଁପକ୍ଷରେ କଷ୍ଟ ତବତରୁ ତୁମ୍ଭର ଦମ୍ଭ
 ସୁକୁମାର ହୃଦୟରୁ ଖସିଯିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଝାଡ଼ିପକ୍ଷରେ କାନ୍ଦିଲେ ଯେପରି
 ବୃକ୍ଷଲତାମାନେ ଝାଡ଼ିଲି ଯାଆନ୍ତି । ସେହିପରି କଳ୍ପର୍ବ ବାଧାରୁ ତୁମ୍ଭେ
 ଝାଡ଼ିଲି ଯିବ ।

୩ — ଶୁଣିବେ ଏହାକୁ ମରହୋଇ ଯାଉ ଫଳେବଳ ଭାବିବାର
 ହେବ ।

୪ — ଉନ୍ମୁଳ ଏହିପରି ଅତି ତେଜସ୍ବୀନ ବଶେନାହିଁ କି ? ତୁମ୍ଭକୁ
 କାହିଁକି ଝୋଲି ମାଲଲ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ରାଧା ସ୍ବାଭାବିକ ସୁନ୍ଦର
 ସତେ ସୁନ୍ଦର ନିଶ୍ଚୟ ଦଶିବ । ତେବେ ଏତିକି ଦେଖି ତୁମ୍ଭକୁ କାହିଁକି
 ଝୋଲି ମାଲଲ ।

୫ — ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ଯଜ୍ଞଭାଷେ - ଦେ କୃଷ୍ଣ ନୃଥାରେ ଏ ଚନ୍ଦ୍ରଲିଙ୍ଗ
 ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମ୍ଭେ ସାମାନ୍ୟ କଥାସେନି ଅକାରଣରେ ଭାବି ଯାଉଅଛ ।

— ୦*୦ —

ହୃଦା ଭବ୍ୟା ଭବ୍ୟା ତରୁଣତରୁଣିଂତେ ମୁକୁତିରଂ

କରସ୍ୟେ କଳର୍ପୀମୁନିଧିତରୁଣାୟେତ୍ୟଦ୍ବରହଃ ।

ସ୍ଥିତା ଯାଗା ନାସାନିଲଲବବିଳାସାୟ ନନ୍ଦୁତାଂ ।

ବୃକ୍ଷାୟଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗଂ ନୟନ ବହିରଙ୍ଗଂ ନ କୁରୁ ମାଂ ।

ନୋଚିତଂ ପଶି ସାଧାରଣତରସ୍ପଷ୍ଟସ୍ପର୍ଶସୌଧୋଦ୍ଧୃତସ୍ତ୍ରୀରଲ୍ଲଲୋଦ୍ୟତ-
 ପଦାସିକଂସ୍ୟମମାଶାଧିରେହୁଣି ହରଣଂ ।

ରାଗ ମୋହନା । ଅଦିତାଳ ।

ନଉଙ୍ଗରେ ଏଶ୍ରାଜି ଯଉରଜ ହୁଅ ସାଦା । ପଦ ।

ନୋହିଲେ ତୁ ଯେପକ୍ଷଣ, ମନସ୍ତୁ ଅତନୁବାଣୀ, ଧନ୍ୟଶେଷ
କାଳଟି *ଦେହନାହା । ୧ । ନିପକୁଞ୍ଜ ଉପକଣ୍ଠେ, ମନସ୍ତୁ କରୁଅ ମୋ
କଣ୍ଠେ, ନାଗସ୍ନାନ ନିରୂପମବାହା । ୨ । ନିଷ୍ପତ୍ତ ଏ ଘେନ ଚିତ୍ତେ, ନ
ନୀଈବ କବାଚିତେ, ନ ବେଢ଼ାଉଲେ ତୁ ମୁଖରାହା । ୩ । ନେଷାନ୍ତ
ବିଳାସତାର ମନେଦାନ ଏ ଅବସ୍ଥାର ଅନିରେଖି ଉଚ୍ଛାରୁ ଅରେ ଆହୁ ॥
ନାଥ ଅସ୍ତ୍ରଦୁର୍ଗର ଯେ, ନିଜ ସେ ତୋ ପାଦେ ରଜେ ନିମିଷେଷ
ନ କଲେତ ତାହା । * ।

ରେ ଶୋଭାନ୍ତି, ମୋ ମକଥା ଭାଙ୍ଗନା, ଅରରସା ହୁଅ ।

୧—ତୁ ଉଦାର କାଶିଣୀ ସଦୃଶ ନୋହିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ତୁ ଉଦାର
ନ କଲେ ମନସ୍ତୁର ଅକମର୍ପଶର *ଜୀବନକୁ ଧ୍ବଂସାଦେଲୁଟି ?

୨=ହେ ଲଳିତେ? ତୁ ନାୟରାଜାର ଅଧିଭାବ୍ୟ ବାହାକୁ କଦମ୍ବ
କୁଞ୍ଜ ବିକଟରେ ମୋ ଗଳାରେ ଜଡ଼ିତ ମକର । ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି
ଶ୍ରେଷ୍ଠାନାୟିକାକୁ ଅଣି ତାହାର ସ୍ଥାନର ଦାତାକୁ ମୋ ଗଳାରେ ଛନ୍ଦାଇ
ଦିଅ ।

୩—ଏକଥା ଚିତ୍ତରେ ନିଷ୍ପତ୍ତ ଘେନ । ତୁ ମୋତେ ମୁଖରାଟ
ନ ଦେଖାଇଲେ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ କଦାପି ବଞ୍ଚିବିନାହିଁ, ଏ କଥାକୁ
ତୋ ମନରେ ନିଷ୍ପତ୍ତ କରି ଜାଣ ।

୪=ତାର ଅଭିରୁହାଣୀ ଏ ଦଶାର ମୂଳକାରଣ ଅଟେ । ସେ
ମୋର ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଅଦେଶି ଅଭେଦେଲେ ଅହାବୋଲି କହୁ ।

୫—ତୁ ନିପକୁଞ୍ଜ ବିକଟକୁ ତାହାକୁ ଅଣିବୁ ମାତ୍ର ସେକଥା ନକଲେ
ତୋ ପାଦତଳେ ସରୁବେଳେ ଖଟୁଥିବା ଅଂଗତ ରାଜା ନିନ୍ଦା କରି-
ବେଟି ।

ଯାବନ୍ତେ ବଳସନ୍ତ ଯୌବତମନଶ୍ଚୈବଃ କଶୋରଂ ପୁରେ
 ପକ୍ଷସ୍ତେଷୁ ସମୁକ୍ଷ୍ମ ଜନ୍ତୁପଞ୍ଚ ପ୍ରକ୍ଷେପନାନ୍ କୌସୁଧାନ୍ ।
 ବାହାବାହୁବୟସକଂ ତ୍ୟଜତ କିଂ ତୁ ଯେବ ରୁଦ୍ଧାଶୟେ
 ହା ହା ଶମ୍ଭୁ କଦମ୍ଭତମ୍ଭରବଲମ୍ବାନ ଦମାକନ୍ତୁକ୍ଷୁଃ ।
 କେନ ବାସ ଜିଶୋରେଣ ବଞ୍ଚିବନଗର୍ଭ୍ୟାମକ୍ଷୁକ୍ଷୁ ମବନସ୍ତକାର୍
 ସ୍ବର କୃଷମପୁଷ୍ପିକାଃକୃତନା କତି ନବଲୋକସ୍ତନ୍ତେ ।

ଲଳିତା ।

ରାଗ ବସନ୍ତ । ଏକତାଳୀ ।

ଟାଣପଣ କର ସାର; ଟିକିଏ ମଦନ କଦନକୁ ଚାହିଁ;

ସଦନକୁ ବିଜେକର ।

୧ଟଙ୍କାର କି ମୁଣ୍ଡବରକି ଏବାସବ ଟକୋଦଣ୍ଡରୁ ଟଣେ ଧନୁ ।

ଟାଣି ବନେ ମୁଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଳମ୍ବ ତୁମ୍ଭକୁ ଏକା ଟଣେନୁ । ୧ ।

୧ଟେକାଟେକି ମୋତେ କର ନାନାମତେ ତୁମ୍ଭ ମକାମନା ପୁରବ ।

ଟାଣଶୁଭା ଶୁଭୁଜନ ଟଣେଶାରୁ ମୋ ପ୍ରାଣପଣୀ ସରବ । ୨ ।

୧ଟପାଥକା ଚର ବନକୁ ମୋଚର ଯେତେ ଅସମାର୍ବର ଗୋପେ ।

ଟଟିପିଦେଲେ କଂସ ଆଗେ କେନ୍ଦୁଶଂସ ନନ୍ଦ ବନ୍ଦୀ ହେବେଟୋପେ ।

ଟେକି ଏ ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୀମୁଖଟି ପର ଘରବୁଢ଼ା ଫରମାସ ।

୧ଟିକାଏ ହେଲେ ଯେ ମୁଦୁସୁଦହେଜେ ନୋହୁଲା ହାସ ବିଲାସ । ୪

୧ଟାକିର ମୁଣ୍ଡପାଶୁ କଳକୁ ଅକାଶୁ ବରବାକୁ ଏପାଣିଗତ ।

ଟଟାକାନ୍ତିତ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗର କହଇ ଶ୍ୟାମ ଏକି ଅଚ୍ଛେତ । ୫ ।

—*O*—

ଅର୍ଥ—ହେ ମୋହନ; ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭର ଏବାମୂଳିକ ପଣିଆକୁ ମୂଳ
 ବୋଲି ମନେକର ଅର୍ଥାତ୍ ଟିକିଏ ଯେଉଁଠି ଧର । ୧ଟିକାଏ ଟକୋଦଣ୍ଡ
 ପାତାକୁ ସହ ଟଣେକୁ ଯାଅ ।

ଠକୁଣି ନ ଅବର, ମୋ ବେଦନାକୁ ବନ୍ଧୁର,
 ଅକପଟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୋତେ ଉଚିତରେ । ୧ ।
 ଯେଠା କର ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେନା, ପ୍ରିୟସଖି ମୋ ଯବେଦନା,
 ନ ଲାଗଇ ତୋତେ ନିକ ହେଲେ କଷ୍ଟରେ ।
 ଠାଉଦେଲେ ଅନେକାଞ୍ଚଳେ, ବଚନସ୍ଥଳେ ସେ ବଳେ,
 ବରାଜିବ ସଖାରୁଚ ପର ସୁତରେ । ୩ ।
 ଠଣା ଯୁକ୍ତି ଯଥା ଅସାଧ, ମୁଣ୍ଡେ ଅମଳମଥାଶ,
 ବନ୍ଧୁକୁ କର ତୁ ସିନା ମୋତେ ଅନୋଚିତରେ । ୪ ।
 ଠଉରାଇ ଅବସର, କଲେ ତୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମୋର,
 ରୁଜି ଯୁକ୍ତିବିନେଶକୁ କର ଉଚିତରେ । ୫ ।
 ଠାକୁର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ, ପଦାମ୍ବୁଜ ଧ୍ୟାନରକ୍ଷ,
 ହୃଦ ଜଗନ୍ନେବ କରେ ରସେ ରଚିତରେ । ୬ ।

୧—ରେ ଯେଠା ଠାଉ ଯେ ଯଗେଇ ଅବନୁମୁଖି । ତୋ ହୃଦ-
 ଯୁରେ ବଢ଼ିଦେବା ହଜୁକୁ ନ ବନ୍ଧୁରି ମୋ କଷ୍ଟକୁ ହୃଦୟୁକ୍ତମ କରି
 ଅନନ୍ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉପାୟ କରିବା ତୋର ଉଚିତ ଅଟେ ।

୨—ରେ ଜୀବନ ସଙ୍ଗିନୀ । ତୁ ମୋର ଆଶାକୁ ଯେଠାଛୁ ଛିଣ୍ଡାଇ
 ଦେନା ତୋତେ ମୋ ଯକଷ୍ଟ ଟିକିଏ ହେଲେ ଲାଗେ ନାହିଁକି !

୩—ତୁ ଆଉ ଯେଠାଠାରେ ଟିକିଏ ଲଜିତ କଲେ ସେ ଯୋଗେ
 ଯଜନ ସ୍ଥାନରେ ଅବଜୁଳ ପରି ମୋ ଦେହରେ ମିଶିଯିବ ।

୪—ବରହ ଯଥା ଓ ଅଭୟ ମୁଣ୍ଡରେ ଯେଠାମାରି ତୁ କରପ-
 ଥାସ ବନ୍ଧନକୁ ମୋତେ ମୁକ୍ତକର ।

୫—ତୁ ବେଳକାଳ ଉଣି ମୋ ଅକଥାରେ ଯଦୁଲୋଚନାକୁ
 ମଙ୍ଗାଇଦେଲେ ତୋର ଏହା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ହେବ ।

୭—ହେବ ଦେବୀଙ୍କ ସାଦନକୁ ଯୁକ୍ତାଭିଳାଷୀ ରାଜା ଜଗନ୍ନେବ
ମଧୁର ଭାବରେ ଏକଥା ରଚନା କରଇ ।

—୦*୦—

କଂସଃ ପୁଂସାଂ ନୃଶଂସାନା ବତ୍ସଂସଃ ଶାସ୍ତି କାଶ୍ୟପୀଂ

ଦୃଷ୍ଠଥେ ଧନନଃ ସୁନୋ କଥଂ ସାସ୍ୟସ୍ୟାମିନତାଂ ।

ଅବର୍ଣ୍ଣିତାବୋନାଶ୍ଚି କଲ୍ଲୋଳମାଳାଦୋଳତପ୍ରାମସି କିଂ ପୁନସ୍ତରୁଣୀ
ଦରଶିତ୍ତମୁଗ୍ଧକରଣୀ-ସୃଷ୍ଟିପ୍ରଦଶ୍ୟ ମାମସି କୂଳକୁଳଦଶିଷ୍ଟାଂ
ବିଧସ୍ତ ମନ୍ତ୍ରିମୁଖଂ ଚିତ୍ତରମାରରସୋ ।

ଲଳିତା ।

ଶୁଣ ତୋଉପରକ । ଅଜିତାଳୀ ।

ଜର ନାହିଁ କି ହେ ପରତରୁଣୀ ହରଣୀ ।

ତୋର ଯୁଗ୍ମି ଘେର ପଡ଼ିବା ହେବଟି ଲଘେରପର ଆଚରଣୀ ପଦ ।

ଏତୋଳାପତିମାକୁ ପରସ୍ତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯଶୋଦା ଅଛନ୍ତି ପାଳି ।

ଅଜ୍ଞବଟି ଧନ ଟକେଲିକ ମୋହନ ଲୋଭୁଛ ସେ ଚକ୍ରଲପାଳୀ । ୧ ।

ଏତକାହେବା ଦିନେ ଯଥାରୈ ଲଭୁଥିଲେ ଦେବୀକୁ ଟକେଟି ଦଶା ।

ତାକି ମଧ୍ୟମାକୁ ତାକି ଅଶିବାକୁ ଏଠାକୁ କାହା ରରସା । ୨ ।

ଜଗନ୍ନେବ ବାରି ଯନ୍ତ୍ରପରିବ ଲଘୁପ୍ରହରେ ନୟନଯୁଗ୍ମ ।

ମହାହସ ହେବ ମୁଗ୍ଧ ଅବସ୍ଥାବ ଶ୍ୟାମ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗୁଟି ଭୋଗ୍ନୀ । ୩ ।

ତାକିତ ଯାଣ ମୋହନ ବଂଶୀରବେ ବେରହସୁଖେ ଏ ବନେ ।

ଯଦୁଲ୍ଲ ହେବୁ ସିନା ଆମ୍ଭେ ପଳ ଦିନା ନ ପକା ତା ଆମ୍ଭ କାନେ । ୪ ।

ଏତାଲିମ୍ବମଞ୍ଜିମଞ୍ଜିଲ ଦଶନା ସେ ଖେଳୁଥାଇ ତୁମ୍ଭ ଯଦୁଲେ ।

ତେଉଁଥାଅ ବନ୍ଦ୍ୟକ ତୁମ୍ଭ ମନ ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲେ ।

—*୦*—

ଅର୍ଥ— ହେ କୃଷ୍ଣ; ପରଦାର କରିବାବିଷୟରେ ତୁମ୍ଭର ଚୟ
ନାହିଁ କି ? ତୁମ୍ଭର ଏହି ଲଳୁଳୁତା ସ୍ବଭାବ ହେତୁ ଯଦ୍ବାହେବଟି ।

୧ — ହେ କୃଷ୍ଣ; ତୁମ୍ଭର ମାତା ସଶୋଦା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଏନପୁନ ପିତୁଳା ପ୍ରାଏ ମାଳିନ କରିଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ସେ ଶୁକୁଳସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସହିତରେ କ୍ରିତା ଚକରିବାଲୁ ଶୋକଅଛ; ତୁମ୍ଭ ମାତାଙ୍କର ସ୍ନେହ ଲଳେତା ହେବଟି ।

୨ — ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ମାଳରେ ଲବହୋଇ ଶୋଇ ଏକାନ୍ତିବାବେଳେ ଶକଟଶାଶୁରର ଅବସ୍ଥାକୁ ଆମ୍ଭେ ଦେଖିଅଛୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଜନ୍ମ ଦେବାର ମନ୍ଦବନ୍ଦେ ତୁମ୍ଭେ ଶକଟଶାଶୁକୁ ମାରିଥିଲ ଏଣୁ ତମରୁ ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷୀଣ ଶକଟୀ ରାଧାଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ଡାକ ଅତିବାକୁ, କାହାର ଶ୍ରଦ୍ଧାହସ ହେବ ?

୩ — ହେ କୃଷ୍ଣ, ତୁମ୍ଭେ ରାଧାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିହର କଲେ ତୁମ୍ଭର ଦୂର ଅସ୍ଥିରୁ ଲଭିବିକାକି ଦତ୍ତ । ହୋଇ ଏଲୁହ ମହାବ ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜପାଳ ବସି କାନ୍ଦିବ ଓ ତୁମ୍ଭର ଶ୍ରଦ୍ଧାକୋମଳ ଦେବ କର୍ମର ତାପରେ ଅକୂଳିତ ହେବ ।

୪ — ହେ କୃଷ୍ଣ, ତୁମ୍ଭେ ବଂଶୀରେ ଡାକିପାର ତେବେ ଏ କୁଞ୍ଜ-ବନରେ ମେଘରେ ଏକିଆସ କର, ମାତ୍ର ଆମ୍ଭେ ସେକଥା ପାଇ ମଜ୍ଜିଲେଇ ଚଲେଇ ହେବୁ । ଏଣୁକରି ସେ କଥା ଆମ୍ଭ କାନରେ ନ ପଡୁ ।

* = ସେ ତାଳମ୍ବ ମଞ୍ଜି ସଦୃଶ ଏମନୋହର ଦନ୍ତୀ ତୁମ୍ଭପାଇଁ କ୍ରିତା କରୁଥାଇ-କାକୁ ଦେବି ଏ କୁଞ୍ଜବନେ ଶୋଭା ବରୁଥାଅ ଏହିକି ତୁମ୍ଭମାନ ଶ୍ରୀ ହରିଚନ୍ଦନ ଏକଥା କହଇ ।

କାୟଂ କାୟଂ ମୟୋଽଞ୍ଜିଃ କଥୁବମକପଟଂ ଚକ୍ରମାକର୍ଷ୍ୟତୁବୁଃ

ପାୟଂ ପାୟଂ ଚ ଦୃଷ୍ଟା ମମ ତନୁମତନୁକୁରୁନ ରାଚରଜାଂ

ନରାକ୍ରୋଶେନ ସ ନିବ୍ରହ୍ମମହତ ମମ ପ୍ରାଣବିଶ୍ରାଣନାକ୍ତାଂ

ପିତ୍ତାଂ ହୃଦ୍ଧିଂ ବଧାୟସପସ ସୁମୁଖି ମ ରୋଷରୁଷଂ କଟାକ୍ଷାଂ

ମୀନାଙ୍କ କନ୍ଧସ୍ତ୍ର ଯୁକ୍ତାସନଃ କଥାମାର୍ତ୍ତସ୍ୟବସ୍ତେ କାର୍ତ୍ତବୀର ଗୌରୀ
ଭରକାରୁଣିକାସ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ରୁ ମୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଇତି ବ୍ରୁତ୍ତି କିଶୋରୀସ୍ତେମଣି
ସସ୍ତ୍ରୀତୋଭୁବଂ ଲଳିତା ।

କୃଷ୍ଣ ।

ରାଗ ଦେଶାସ । ତା ହିପୁଟା ।

୧—ତାଲେଇ ଡାଳକୁ ନାହିଁ ମୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଅସ୍ତ୍ରର କି ରେ । ପଦ । ୧—ଡାଳ
ବାଜୁଆର ବୃକ୍ତ ଲଳିତାର ହୃଦୟରେ, ଅକରୁଣା ଅଛି ବୋଲି ସେ
ନେଲା କେ ତା ଟପର କି ରେ । ୨ । ୧—ଡାଳରେ ଦେଲେ ମୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ
ଅକରୁଣା ଟପରୁ ଅକରୁଣା, ଭାବୁଛନ୍ତି କାନ୍ଦୁ ଅକରୁଣା ଯାଏ କିଛିସରି
କି ରେ । ୩ । ୧—ତାଲେଇ ପରି ତଳ ତଳେ ଯାଏ ଉଲ୍, ଦେଲେ
ସେ ମୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ନାଏ ଏ ଅସ୍ତ୍ରର କି ରେ । ୪ । ୧—ଡାଳରେ କିସିନା ସ୍ତ୍ରୀ
ମୋ ଅସ୍ତ୍ରର ଯାଉଛି ଅକରୁଣା ଦିଅନ୍ତୁ କି ଗୋଟିକା ସେ କିଶୋ-
ରୀ ରେ । ୫ । ୧—ଡାଳରେ ମୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଅକରୁଣା ବନ୍ଦେ ବୁଦ୍ଧ,
ବାଲୁକେଶ ଦେବ ନିପକୁଣ୍ଡପୁଷ୍ପ ଅସ୍ତ୍ରର କି ରେ । ୬ ।

—୫୫—

୧ — ତୁ ମୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ଅକରୁଣା ଅସ୍ତ୍ରର କି ରେ ପରେ ସୁଦା ଡାଳକୁ
ନାହିଁ । ଲଳିତାର ମୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରୁରେ ଅକରୁଣା ଅଛି ବୋଲି ବ୍ରଜନଗରରେ
୧—ପେଶୁର ବାଜୁଆଏ, ଏବେ କିଏ ସେ ଦୟାକୁ ଅକରୁଣା ନେଲା ।

୨ — ମୋସାଧୁଆର ଅକରୁଣା ପରେ ଅକରୁଣା ଅକରୁଣା
ପିଆଇଦେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରନଗରରେ ସମ୍ପତ୍ତି କିଛି ଉଣା ହୋଇଯାଏ କି ?

୩ — ରେ ମୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରୁ ନାହିଁ ? ମୁଁ ଏକାକୀରେ ତଳକର
ଭୁଇଁରେ ଅକରୁଣା ପରେ ଦେଲି ।

୪ — ମୋର ମ ତୋ କା ବାବେଳ ୧ ଡାଳକା ମିନା ଅକରୁ-
ଣା ଯାଉଅଛି । ପାଲେ ସେ କିଶୋରୀ ଗୋଟିକା ଯାକକୁ ପିଇ
ଦିଅନ୍ତା କି ?

*—ଗାଲୁକେଶ୍ୱରଦେବ ଝିଙ୍କର ଶୁଣି ଏକର ଝରକାଠାରୁ କଦମ୍ବ
କୁଞ୍ଜମାନଙ୍କ ଉପସ୍ୟନ୍ତ ଗୋପ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ରାଜାଙ୍କୁ ନିମସ୍ତାର କରଇ ।

ଯାମି ପ୍ରତିପନ୍ନକୂଳସ୍ତୂରୁ ପ୍ରିୟାସ୍ତା-

ଶ୍ରେତଃ ସରେରୁ ସହୋଦରଲୋଚନାୟାଃ ।

ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରସନ୍ନମତେ ଚେଦରବଂ କୃତାର୍ଥ ।

ନୋଚେତ୍ସଦାସବଧୁବୀକ୍ଷଣମେତିଦେବ । ।

ନନ୍ଦନନନ୍ଦନ କଦାଚିହ୍ନଂ ଘବସ୍ୟାୟୁପତତୌତମନ୍ତୁରୁସ୍ତୁ ନୁ ଶ୍ୱୟନ୍-
ରେନ୍ଦ୍ରସନ୍ଦର୍ଶନ କମଳ ତାନନ୍ଦସନ୍ଦୋହନୁରୁପମଦରସ୍ୱା ଭାବମିତି
ନିବେଦ୍ୟନିଷ୍ପନ୍ନ ସମୀପଂ ଶ୍ରୀରାଧାୟାଃ ପ୍ରବଶ୍ୟତାଂ ପ୍ରତି ଲଳିତା ।

ଗଗ ସୋମ । ଅଞ୍ଜନାଳ ।

ଅତଶ୍ଚି କୁସୁମ ସମ ଶ୍ୟାମ ହେ ମୁଁ ଗଲିଟି । ପଦ ।

ଏଥଳ ଅମ୍ବର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅସହସ୍ତୁ ସେ ସେ ବଡ଼ ଅବଶ୍ୟ ତା
ଛମ୍ପରେ ମୁଁ ନିବେଦନ କଲିଟି । ୧ । ଏଉକତ କଲେ ମୁଖ ଯଥା-
ଶ୍ରୀରାଧା ମୟୁଷୀ ଆବର ସରବ ମୋର ଜୀଇଲେହେଁ ମଲିଟି । ୨ । ଅଥ
ଅଧରରେ ଏସ୍ତିତ ଯଉଛୁସି ହେଲେ ଲଳିତ ରହୁବ ଏହିଟି ବୋଲି
କୃଷ୍ଣା କଲୁ ବଞ୍ଚିଟି । ଏତଦ୍ୱଷ୍ଟବକ୍ତୃ ଦିଶୋଣ ଅଙ୍ଗୀକାର କଲେ
ଯସର ଅଭାବେ ଉଚ୍ଚଳ ହେବ ଏ ଅବଲ୍ଲବପଞ୍ଚିଟି । ୪ । ଉତ୍ତ ଏନକେଶ୍ୱ
ନୃପର ଯଉପବନ ଗୋପସୁର ଅଶ୍ୱସ୍ତ ନୋହବ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି
ଅଦଗ୍ଧିଟି । ୫ । ଅଷ୍ଟ ଦୁର୍ଗନାଥ ଭାଷେ ଅହା ଧ୍ୟାନେ କି ହୋଉ ସେ
ଅଖିଲ ଜନନୀ ନାୟା-ମୁଖମବକଲିଟି । ୬ ।

ହେ ଅତଶ୍ଚି କୁସୁମ ସମ ଶ୍ୟାମ ମୁଁ ଗଲିଟି ।

—ଅତଶ୍ଚି ପୁଲ ସମାନ ଶ୍ୟାମଲବର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ! ମୁଁ ଯାଉଅଛି କିନ୍ତୁ
ଅମ୍ବର ସେ ଯେଉଁ ଏସଖି ରାଧା ସେ ଅଞ୍ଜ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନନ୍ତଲ ନୁଦସ୍ତା
ଅଟେ, ମୁଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ତା ଆଗେ ଜଣାଇଲି ।

୨— ଯୁକ୍ତିବନ୍ଧୁ ମୁଖକୁ ସେ ମାନକଲେ; ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ କଥାରେ ସେ ରାଗି ଯାଇଲେ ମନୁଷ୍ୟ ପଣିଆଁ ସରିବିବ ଆଉ ମୁଁ ଜାଣୁଥିଲେ ହେଁ ମଲ୍ଲପରି ।

୩— ଲଜପାଲ ଓଠ ଫାଲକେ ମନହାସ ଦେଖାଗଲେ ଏହିଦୟା-ଦୁଷ୍ଟ ଅସ୍ତ୍ର କଲ୍ଲବତା ବୋଲି କର ଜାଣିବ ଅର୍ଥତ୍ ମନହାସ ଦେଖିଲେ ମଜିଲବୋଲି ଜାଣିବ ।

୪— ତୁମ୍ଭେ କପାଳକୁ ସେ ରାଧିକା ସ୍ତ୍ରୀକାର କଲେ ଉତ୍ତମ, ଏହା ନୋହିଲେ ଏକଗଡ଼ିଆ ଗ୍ରାମଟି ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯିବ ।

୫— କଂସ ରାଜାର ପ୍ରତାପ ଦୃଢ଼ମୁରୁ ଗୋପପୁର ଯକିର ଅଟେ ସେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପଙ୍କଜ ତାହା ଚଣ୍ଡା ମଧ୍ୟରେ ରହିବାକୁ ସ୍ଥାନ ହେବ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମ୍ଭେ ରାଧାଙ୍କୁ ନ ପାଇଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ଗୋପପୁର ତ୍ୟାଗ କରିବ । ତାହାହେଲେ ରାଜା କଂସ ଗୋପକୁ ଅଧିକାର କରିବ ।

୬— ସେ ଜଗତମାତାଙ୍କ ନାକର କସ୍ତୁରୀ ଚିତାଟି କି ମନୋହର ଦିଶେ । ଏହା ଭାବିବି ଆହାବୋଲି ଅଠଗଡ଼ ରଜା ଧ୍ୟାନ କରନ୍ତି ।

ଛଷ୍ଠାଂ ତୁମ୍ଭେ କଦମ୍ବପେମ ଲବେନ୍ଦ୍ରର ଶ୍ରିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ଶୁଭିତ୍ୟ ପାୟାନ୍ତାମଧୁନାପି ତରୁ ଭବତୀ ବଳାଧିକାଶି ଘବତୁ ।

ଅସ୍ତ୍ର ସଃ ୧୩ କେବଳଂ ଧଳମରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରସସ୍ୟାଦିଶୀ

ଚେତସ୍ୟାବିରହୁଦ୍ଭବ ନ ଦୁନୁଲ୍ଲସେ ଶାସନଂ ।

କଷ୍ଟ୍ୟା କଦାଚିଦୁଦୟାଦିହୈବୌ ସମ୍ଭବ୍ୟାମଧି ବନ୍ଧ୍ୟାତୁମ୍ଭୁସ୍ୟତେ କଲ୍ୟାଣବଲ୍ୟଃ ।

ରାଜା କନକା ତାଳ ହିମୁଟା ।

ତୋଂସେନ ତାମାଳଶ୍ୟମ ମୋଂମରକ୍ତକପିଳାରେ ।

ତଥାପିତ ହେଲେ ହେଲେ ତୋ ସ୍ନେହ ନ ରହିଲାରେ ।

ତଳେ ବସନ ପ୍ରସାର ତୃଣ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଧରିକହିଲି ଯେ ଅନୁସରି
ରାଜତ ନ ଦିଶିଲାରେ । ୧ । ତହିଁକି ବସନ ଭାବ୍ୟ ତଳିଲା ମୋ ଗୁଣ
ପ୍ରବଳତାକୁ ଘଟନ୍ତେ ଅବଧାନବିନା ହୁଏଲ ରେ । ୨ । ତେପନ ଜାତ-
ଟକୁ ତୁ ତରୁଣୀଟା କେଉଁ କୁତୁହଳରୁ ଆସିଲୁହେତୁ କବ ବେଲି
ଘୋଷିଲାରେ । ତାର ତୋର ଯୁଲୋଚନା ଯାରତମ ସବେତନା
ଲବ ତୋର ନାହିଁ ତହିଁ ତୋ ଚିତ୍ତର ରହିଲା ରେ । ୪ ।
ତରସ୍ପର ପୂର୍ବ ଭାଷା ଯତରଳାଇ ସୁଖଅଶାଂକ୍ଷାଟିକି ତୁମ୍ଭେଲା ତୃପ୍ତା
ଅଭିମିର ବିଳାସିଲାରେ । ୫ । ତୁଛ ସ୍ନେହ ଜନମନ ତୋ ସଙ୍ଗକୁକ
ଭାଜନ ପ୍ରସନ୍ନ ହରି ତନନ ଜଗଦେବ ରାସିଲା ରେ । ୬ ।

ଗୋ ରଥେ — ତମାଳ ବୃକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣ ସଦୃଶ ଯେଉଁ ଶ୍ୟାମ କ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ତୋ ଯୋଗେ ମୋ ମନ ଲକ୍ଷିଲା । ଏତେ ଦୂର ହେଲେ ସୁଦା
ତୋର ପ୍ରୀତିର ଅଟିକିଏ ମଜ୍ଜିଲା ନାହିଁ ।

୧ — ମୁଁ ତୁମ୍ଭେରେ ଲୁଗାପାଉ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଲୁଟା ଧରି ବିନୟରେ
ଯେତେ କହିଲି ତେବେ ସୁଦା ମଙ୍ଗ ବାର ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ ।

୨ — ମୋ ଶୋଷାମଦ କଥା ତା କଣ୍ଠି ଲାଗେ ପ୍ରବେଶନ୍ତେ ତାହାରୁ
କପର ଏକ ଅସଲଟ କଥା ଯବାହାରିଲା ଯେ ସେ ସେମୁପ୍ରତି
ମନଯୋଗ ନଦେଇ ହୁଏଲା ।

୩ — ତୁ ରମଣୀଟା ଯୁଯ୍ୟତନୟା ଯେ ଯୁକ୍ତା କୁଳକୁ କେଉଁ
ଅଗ୍ରହରେ ଆସିଲୁ, ଲକାରଣ କହ କହି ବେଲି ଭାସିଲା ।

୪ — ରେ ଶୁକ୍ତିବନୟନା, ତୋର ତାର ଯତ୍ନରେଦ ବର୍ଣ୍ଣର ଲକ୍ଷିକିଏ
ହୋଇନାହିଁ । ତେବେ ସୁଦା ତୋ ମନ ସେଥରେ ବିଳିଗଲା କି
ମଜ୍ଜିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କମନ ଲକ୍ଷି ତୁ କପର ଅନୁରଗିଣୀ ହେଲୁ ।

୫ — ପୂର୍ବ ଲକ୍ଷ ବାକ୍ୟ-ମୋର ସୁଖ ଭରସାକୁ ଯନ୍ତ୍ରକର ଲକ୍ଷେ
ହୁଣିଲେ, ଆସିକୁ ଫଳାର ଦିଶିଲା ।

୫ । ସେ ସମାନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟର ଅନୁରାଗ ଓ ଚିତ୍ତ ତୋ ସଙ୍ଗକୁ କି
ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଜଗଦେବ ହରିଚନ୍ଦନ ଏକଥା ୨ ଅନନ୍ତେ ହୋଇ
କହିଲେ ।

ସୁଦୃଢ଼ଗମୁଖ ଶିଖଣ୍ଡମୌଳିବଦ କମ୍ପୁରକୃତବାନୁଦଳାସକାଂ
କଥାୟ ଯଦ ସଖି ତୃଣାୟ ମେନେ ବସୁରଥ କ ବମ୍ବୁଜାମିଧାରୟାମି ।
ସହଚରି ବମ୍ବୁହରପଦ୍ମକୁ ମୁଁ ତମନୁରେଣ ବିଲମ୍ବମନବଲମ୍ବ୍ୟ ବୁଦ୍ଧ
ସବିଶ୍ରମ୍ବଂ ଜୀନାମେ ବା କତିଦନାନ୍ୟଥବା ତାପିଷ୍ଠଗାତ୍ରିଗାୟାମୁକକନ-
ମଜୀକରସ୍ୟାମି ।

ଶ୍ରୀରାଧା ।

ରାଗ-ତୋଡ଼ି ଜଙ୍ଗଲ । ଅଠତାଳୀ ।
ଏଥାପରେ କହ ତଥାପରେ ପ୍ରିୟସଖି
ଥୁବ କି ଶୁଭକ ପ୍ରଣାମ । ପଦ

ଥୁଲାପର ସ୍ନେହ ଲାଗିଲା କି ତହୁ ଅଛୁଟି ତୋତେ ମୋ ରାଗ । ୧
ଅରେ ହେଲେ ବକି ହେବ ମୋତେ କିକି ବଞ୍ଚାଇବ ଏପଞ୍ଚବାଣ । ୨
ଥୋକାଏ ମୋ ପ୍ରୀତି-ବିଧୁକସନ୍ନତ ନକଲେ କି ପରବାଣ । ୩ ।

ଏଥାରୁ ତୁ କହୁଁ କହୁଁ ୨ ଧୂର ରହୁ ନାହିଁଟିରେ ମୋର ଜାଣ । ୪
ଥୋଇ ହୃଦେ ଏହୁ ନ କର ବଜଲ କହେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ୨ ରାଣ । ୫ ।

ଗୋ ପ୍ରିୟସଖି ଲଳିତେ, ତେବେ ଏସୁକର କହ ମୋ ପ୍ରାଣ
ରହିବ କି ଯିବ ।

୧—ତୋତେ ମୋ ସପଥ ଦେଉଛି କହ ତାଙ୍କର ମୋଠାରେ
ଅନୁରାଗ ଥୁଲାପର ଜଣାଗଲା ଟିକି ?

୨—ଏକାନ୍ତ ମୋତେ ଏଥର ଜାଣାଇବକି ? କାରଣ ବାରେ ହେଲେ
ତାଙ୍କର କଣ ହେବ ।

୩—ମୋ ସ୍ନେହବ୍ୟାଧିକୁ କେତେକ ବିଷୟରେ ରାଜି ନ କରା-
ଇଲେ ମୋର ଗତି ଅଛି କି ?

୪—ତୁ ଧୀରେ ଧୀରେ କହୁଁ କହୁଁ ମୋର ଯଦୁ ଶାସି ଯାଉଅଛି
ଏହା ତୁ ଜାଣିଥାଅ ।

* — ଅଠଗଡ଼ ଯୁଦ୍ଧା କହେ ଗୋ ଲଳିତେ ତୁ ଚୋରେ ଏକପକ୍ଷ
ରଖି ମୋତେ ଅଛୁଳ କରନା ।

— — — — —

ସମାଧିବିହ୍ନ ମାନନ ତୁ ଦତ୍ତେ ପେଶିଲି ଶ୍ରୀମତୀ ।
ନଟକପଟପାଟକ ଢଳ ପୁରଃ ପ୍ରଣୀତ ବଚଃ ।
ଅମଳମୟମନ୍ଦିରଂ କିମରଚନାବୃନ୍ଦଂ ନନା-
ନୁବନ୍ଦି ମୁଦଂ ତୁ ଦନ୍ତରଗତାଂ ମିଳିଲେ ଯୁବା ।

ହୁଷ୍ଟିତାଂ ମାନସମଞ୍ଜସଂ ବନପ୍ରିୟ ଲବ ସରୋଜିନଂ ଯୁବରୋ
ଲମ୍ବ ଲବ ଚନ୍ଦ୍ରକାଂ ଚକୋର ଲବ ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ରମୁଦରମଣ୍ଡଳୀଂ ଶେଷକ
ଲବ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣିମକଞ୍ଚନଲବ ଭ୍ରାମନବରତଂ ବଞ୍ଚିବମସ୍ତ୍ରୀମହେନ୍ଦ୍ରନାୟକ
ନଳିନଃ ସୁରନ୍ କଶୋରଃ ସୀତଲ ତୁଂ ବଥଂ ରୋଦନେନ
ରୋଦୟସ୍ୟପି ରୋଦସୀଂ ।

ଲଳିତା

ରାଗ-ଭଟିଆସ । ଅଞ୍ଜଳାଳୀ

ଦୁଃଖିଧନ । ଏ ଦୁଃଖମୟ ନ କର ଯସରସ ମନ ।

ଅଦମ୍ଭ ଦେଖିବାକୁ ସିନା କଲି ଝଟୁର । ପଦ ।

ଦୂରୁଁ ମୁଁ ସିଦ୍ଧାର ଜାଣି ଏହର । ଦରଦ୍ଦ ଯଦ୍ୟ ଲଭିଲୁ ପର ।

ଦ୍ଵିଗୁଣ ଆଦରେ ଅସ୍ତ୍ରମୋଦନଦରେ ଝମଟି ଦେନିଗଲେ

କର ଧର । ୧ ।

ଦୟା ଜରଜର କରି ଚିତ୍ତ । ଏ ଦନ୍ତବାସେ ରଖି ଯଦରସ୍ଥିତ ।

ଅଦଶବାର ଝଅଜାମୟମତେ ଦେନାଦେନ କର

ପରୁରଲେ ମିତ । ୨ ।

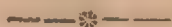
ଦେଖିଲି ଯାହା ଶାସନ ଏହୁଣି । ଯଦଳିତ ହୋଇଗଲା ମୋ ଛିତ

ଦ୍ଵିତୀୟାର ଶ୍ରୀକ୍ଷିରେଣା ପ୍ରାୟ ଦଶ ଗଲେଣି ସେ ଇନ୍ଦ୍ର
ମାଳହାତୀ । ୩ ।

ବୁଦ୍ଧଲ ସାଲସ ଦେଖି ଚାଲି । ଯୁବୁଦ୍ଧରେ କିଛି ପଶୁଛନ୍ତି ।
ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଚପଟ ନାସାକଳ ତେଜନ୍ତେ ଆହା ମରଇଁତ
ବରୁଛି । ୪ ।

୧ତୁର୍ବାର ତୋ ମନେହାସନ-ଶର । ଦେବାରୁ ଦୁଃଖ ଶୟନହୃତର ।
ଋଦ୍ରାକ୍ତ ହେବାର ଦେହ ମହାସାର ଜାଣି ଯା ହେଲୁ
ମାନସ ମୋର । ୫ ।

ବେଦ ଦଲବ ତୋ ଅଭିମତ । ଦୁର କର ମହାପରକୁ ମିତ ।
ଋଦ୍ରାକ୍ତ ଏ କଷ୍ଟଯାକ ହେବ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗମାଥର ଏ
ବରତ । ୬ ।

ଗୋ ଗୁଣକେ ତୁ ତୋର ମସରସ ହୃଦୟକୁ ବରଷ ନ କର,
ମୁଁ ତୋର ଶ୍ରୀକ୍ଷି ଜାଣିବାକୁସନା ଋମକାଇଲି ଅର୍ଥାତ୍ କପଟ କଥା
କହିଲି କିନ୍ତୁ ତାହାକୁହେ ।

୧ — ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୋତେ ଦୂରରୁ ଆସିବାର ଦେଖି ଦୁଃଖୀଜନ
ଅଶ୍ରୁରତ୍ନ ପାଇଲେ ଯେପରି ଦେହରେ ତହିଁରୁ ଦ୍ଵିଗୁଣ ସ୍ନେହ
ଅଧିକ କରି ଆନନ୍ଦ ଲାଭରେ ଝୁଲି ମୋ ହାତଧର ନେଇଗଲେ ।

୨ — ଗୋ ଗୁଣକେ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କ ମନକୁ କରୁଣାରେ ଜରଜର
କରଇ ଅଧରରେ ମୃଦୁ ହାସରସି ଅର୍ଥାତ୍ ମୃଦୁକ ସ୍ଵପ୍ନା ରଖି
ଟେକା ଟେକି କରି ପୁନଃ ଅଧୁନ କରି ପଶୁଛନ୍ତି ଋମକଲତ ?

୩ — ତାଙ୍କର କି କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଦେହର ଏ କାନ୍ତି ଯାହା ଦେଖିଲି ମୋ
ବସନ୍ତର ଅଧାତୁ ଜଳଜା ମାୟା ହୋଇଗଲା ! ସେ ଇନ୍ଦ୍ରମାଳମଣି
ବର୍ଣ୍ଣ ହାତ ସଦୃଶ ଅଟନ୍ତି ସେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସେ ଦ୍ଵିତୀୟା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏ ହୋଇ
ଗଲେଣି ଅର୍ଥାତ୍ ଏକବାରକ ଶ୍ରୀକ୍ଷି ହୋଇ ଗଲେଣି ।

୪—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଦୁଃଖତା ଯୋଗେ ମନ ଚାଲିଦେଖି ଯୁଗରେ
କିଛି ପଚାରିଲି । ସେ ଉଷ୍ଣ ନୀଳକଣ୍ଠୀୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆହା ମରଯାଏ
ବୋଲି ମନରେ ବସିଲି ଅର୍ଥ ହୁଏ କି କଷ୍ଟ ଭୋଗକଲେ ।

୫—ତୋର ଅନବାର୍ଯ୍ୟ ନେତ୍ରର ଅଳ୍ପ ଚାହିଦା ଗାଁ ଗାଁ
ନୀଳକଣ୍ଠୀୟ କଷ୍ଟଦେବାରୁ ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗ ଓ ଅଙ୍ଗୁଳ ପଡ଼ିଲା ଦେବାର
ଜାଣି ମୋର ମନ ଯାହା ହେଲା କି କହବ ?

୬—ଗୋ ରାଧାକେ ବିଧାତା ତୋ ମନବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ ।
ତୁ ଯଦେହକୁ ମନରୁ ଅନ୍ତର କର । ତୋହର ଏ ଦୁଃଖଯାକ ଶୁଣି
ହୋଇଯିବ ଏହା ଅଂଶତ ରାଜାଙ୍କର ରଚନା ଅଟେ ।

— — — — —

ହୃଦୟର ସଖି କି ନ ବଢ଼ିଥିବି ଯନ୍ତ୍ରମଣ୍ଡଳସାମ୍ନେ ବିକାଶି ।

ରାଜରାଜିର ଶତ୍ରୁଲତାୟାଃ ସପ୍ତଦେବମୁଖି ବାଗନୁକୁଳା ।

ଅର୍ଯ୍ୟୋନ୍ନିତପାଙ୍କୁରଶ୍ରେଣୀଃ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷକୁଶୁରବ ଗୁଜନୀଃ ବୌମ୍ବ
ଘର ଚମ୍ପୂସମୁଦ୍ରବଳିତ ଶ୍ରୀୟୋ ଗୁହଲେଖାୟା ପାପଶିଖୋର ଯକ୍ଷ
ଚିତ୍ରବୃତ୍ତେର୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀନନ୍ଦଧାରେବ ସଖି ସାମୁଦ୍ର ମମତ୍ତମସି ।

ଶ୍ରୀରାଧା ।

ରାଗ-ତୋଡ଼ିଜଙ୍ଗଲ । ଅଂତାଳୀ ।

ଧୀର ରେ କି ଧନ ତୁ ନ ଦେଲୁ ଅଳ୍ପ ।

ଧରଲେ କି ସତେ କର ଯୁବରାଜ । ପଦ ।

ଧରମବଳୁଁ କି ମୋର ଧୂପି ଦେଇ ନିଜକର
କୋଳକୁ ଆଣିଲୁ ନୀଳାଦ୍ରିଜରାଜ । ୧ ।

ଧରରେ ଯେତେ ପ୍ରଭୁସେ ଧୂଷ୍ଣ ଚାହାନ୍ତି ଶୁଭୁ ସେ
ଧନରୁ ଯେ ବଳେ ଚାହାନ୍ତି ନୀଳାଜ । ୨ ।

ଧୂରନର ସେ ଯଜ୍ଞତେ ଧରଣକୁ କେହି ସତେ
ଧମକାଇଲୁ କି ତୋତେ କିଛି ଲଜ । ୩ ।

ଏକ ହୋଇ ବଳସ୍ଥାନ

ଧୂସର ହୋଇବା ମନ

ଆପାଇ ଚନ୍ଦ୍ରା କଳଙ୍କସମାଜ ମମାଜ । ୪ ।

ଏରଣୀୟ ଜଗଦେବ

ଧ୍ୟାନେ ମହାଶୟୀ ବଞ୍ଚିବ

ଧରଣୀ କରେ ମୁଣ୍ଡକରେ ଆଜାଜ । ୫ ।

— ୦ —

ଅର୍ଥ — ରେ ପଣ୍ଡିତା ତୁ ଆଜ କି ସମ୍ପର୍କ ମତେ ନ ଦେଲୁ ।

ମଝିକା ଏତ କି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୋ ହାତ ସତେ ଧରିଲେ କି ?

— ତୁ ମୋହର କି ଅଦୃଷ୍ଟ ବଳରୁ ମହାଶୟୀ ଆସଣା ମୁଁ —
ଭାବକୁ ଆକାଶକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଖିକୁ କି ? କି ତୋହର
ଅଦୃଷ୍ଟରେ ଆଣି ରଖିଲୁ ।

— ପୃଥ୍ବୀରେ ଯେତେ ମହାଶୟୀ ନାସ୍ତିକ ଅଛନ୍ତି ସେ ତାହାଙ୍କ
ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାହାଙ୍କର କପଟ ବର୍ତ୍ତାବୁ ବଦେ ଅର୍ଥାତ୍ ଲୋକ-
ମାନେ ଧନକୁ ଯେପରି ଯନ୍ତ୍ରର ରଖନ୍ତି ସେ ଯେପରି କପଟକୁ ଗଣି ଧନ
କରି ରଖି ଅଛନ୍ତି ।

— ସେ ମହାଶୟୀରେ ଜଣେ ପ୍ରବୀଣ ଅଛନ୍ତି ତୁ ସତେ କପର
କି ସାହସ କଲୁ, ତୋତେ ଲଜକିଛି ତମକାଇଲୁ ନାହିଁକି ?

— ଦମ୍ଭ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇଅଛି ଅର୍ଥାତ୍ ଦମ୍ଭ ସ୍ଥାନ ହୋଇ
ଗଲଣି । ମତଳା ପଡ଼ିଯିବା ମନରୁ ଭବନାକୁ ଆଦରକରାଇ ଆମ୍ଭ
ହୃଦୟରେ କାଳଦେବା କଥାଟାକୁ ଶୁଣିଛୁନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଲୋକ-
ମାନଙ୍କର ଗଞ୍ଜଣା ସହବାକୁ ମୋର ଆଉ ବଳ ନାହିଁ । ତୁ ଏହି
ହଟ ହଟାରୁ ମୋତେ ରକ୍ଷାକର ।

— ପୃଥ୍ବୀର ଭାଜା ଅର୍ଥାତ୍ ଆଠଗଡ଼ରାଜା ଜଗଦେବ ମହାଶୟୀ
ଗଡ଼ଭୂମି ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ ରାଧାଙ୍କ ଯୁଗଳ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ପାଦର ରଜକୁ
ଧାନରେ ଗିରରେ ମୁକୁଟ ସବୁ ଧାରଣ କରେ ।

— ୦ —

ମହାଶୟମନମନ୍ତରେଣ ମହତା ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ତଃକ୍ଳେଶବଂ
 କର୍ତ୍ତ୍ତୃତ୍ୱମସମାପ୍ୟମୀୟତ ତଥା ଭଙ୍ଗୀପ୍ରବଳୀକୃତଃ ।
 ସତ୍ୟଂ ତାବଦତଂ ତଥାପି ସୁକୃଣାଂ ପାତ୍ୟନ୍ତରଂ ଚେତ୍ସୁକ
 ପ୍ରେମା ତସ୍ୟ ବିଚିତ୍ତେ ବିଶାନ୍ତମୁକ୍ତେ ଯେତ୍ୟା ନ ଦେୟଃ ପରଂ
 କୃଷ୍ଣଂ କୃଷ୍ଣକର୍ମାନୁସିଦ୍ଧିଂ ଶରଣାର୍ଥେ ରାଜିତଂ ତ୍ୱାଦୃଶାଂ ନ ବୀନବାମରଂ ବା
 ଚେତୋଦୁତ୍ତଃ ଶର୍ମେତେଭ୍ୟୋନମନୁଭବତ୍ ।

ଲଳିତା ।

ଗୁଣ-କାମୋପା । ଏକତାଳୀ ।

୧ ନବବିଳାସିନ ରେ । ୨ ନକ୍ଷତ୍ରବିଶମାସନ । ପଦ ।

ନିଶି ନିଦ ନୟନ ନ ଜାଣଇ ନବୀନବାସନକଲ ଶେଷଯାଏ ଜଳ
 ନିପବନପବନ ଧର୍ମସମ୍ପାଦା ଅପରାଧସ୍ତୁ ଝାସରୁ କରେ କଟୁ ଶ୍ରେଣି ।
 ୧ ନିଶ୍ଚରଗଣ ୨ କୁଳିକରୁ ପଢ଼ଇ ନିଶ୍ଚୟ ନିଶ୍ଚୟ ନିଶ୍ଚୟ ନାହିଁ ଶ୍ରେଣି
 ନାଗସବମୋହନ ଏକ ସାଧକ ମନ କପଟସ୍ୟାପୁଷ୍ଟରେ ଅଛି ରଖି । ୨ ।
 ନାହିଁ ବୋଲିବା ବାଣୀ ନିପଟ ନାହିଁ ଶୁଣି ୧ ନିଳନାସରେ ହୋଇ କିସ
 ହେବ । ନିଳନାସରେ ପ୍ରେମବଶେ ନୋହୁବ ଭ୍ରମ ୨ ନିଳନାସରେ ଯେବେ
 ଗଢ଼ ଥିବ । ୩ ନବ ବରଷ ଉଷାକାଳୁ ତ ଅଛି ଜଣା ନ ଶାନ୍ତେ ୧ ଉକ-
 ଶିଳା ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ । ୨ ନବୀନରଜକୋପନତ ତୋ କୁର କିସ ଅଶ୍ରୁର
 କଣ୍ଠରସମଧ୍ୟା ଘେନ । ୪ । ୧ ନିରନ୍ତରରେ ରସ ପ୍ରସରଣ ପୀୟୂଷ୍ୟାନ୍
 ଅସ୍ତକ୍ଷରକାଶ ପରି ଲାଗେ । ୫ ମେଷକରେହୁଳା ଜନ୍ମାଇ ଜିଣି ଅହଳା-
 ହନକୁ ଯେ ଅସ୍ତକ୍ଷର ଅମହାନାଗେ । ୬ । ୧ ନିରାତ ୨ ନିକେତନ ହୋଇରୁ
 ରେ ନୂତନ ମନାର ଅବସ୍ଥା ଅରୁରୁକଳାଧରା । ୭ ଶିଖାରମଣିକର କଳି-
 କାଚସ୍ତ୍ର ତୋର ହୋଇଯିବ ଅକଳ୍ପାନ୍ତ କାଳ ଶରୀର । ୮ ନିବେଦନ କରୁଛି
 କରନାଥ ଧରୁଛି ଦେଲେ ହେଉ ବିରୁଦ୍ଧ ୧ ନିଦ୍ରାହାରେ । ନରନାଥ
 ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ବନ୍ଦେ ଗୋର ନ ରସ ୨ ଜଳବାୟୁମୁଦ୍ରାହାରେ । ୯ ।

୧—ଗୋ ନୂତନ ଅନୁରାଗ । ଚନ୍ଦ୍ରହାସନ ତୋ ନେତ୍ରକୁ
କିଷ୍କରେ ନିଦ ନ ଅଛଇ । ନୂତନ ପଦ୍ମ ଅପଦ ଶଯ୍ୟା ପୋତି-
ଯାଏ । କୁଞ୍ଜର ମନୀରମ-ସମ୍ପଦ ଅମ୍ଭର ଅନୁରାଗରୁ ଦେଖି କହୁ
ଦେଉଅଛି ।

୨—ସେ ସେଉଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅନୁରାଗ ଗୁଣ ତାହା ମନକୁ ବୋଧ
ହୋଇଅଛି । ଏକାଂଶୁ ଏହି ଭଳି ଅପସର ପଡ଼ିନାହିଁ କେବଳ
ସତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ମୋହିତ କରିବା ମହତ୍ତ୍ୱ କପଟ ଫଳରୁ ଅପସର
ମନସିରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ରଖିବା କଥାଟି ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣେ ଅର୍ଥାତ୍
ସେ ଜଣେ ନିଶ୍ଚୟ ଓ କପଟ ଅଟନ୍ତି ।

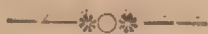
୩—ରେ ରାଜବନ୍ଧୁନା, ମୁଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରୁ ଦିନେ ଅସ୍ଥିବୃତ୍ତ
ହୋଇଥା ଅଦୌ ଶୁଣିନାହିଁ ନଗୁଣିଲେ ହେଲେ କଣହେବ ସେବେ
ଆମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ଥିବ ତେବେ ନନ୍ଦପୁଅଙ୍କ ପିତାରେ ଭୁଲ-
କେ ନାହିଁ ।

୪—ନ ବର୍ଷରୁ ଉଣା ମମୟରେ ନଗମୂଳରେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପଟକୁ
ଏକେ ଧରିଥିଲା ଏହାତ ତୋତେ ଜଣାଅଛି, ଗୋ ଶିଖରଟି କି
ମୈତ୍ରକଟି ତୋର ନୂତନ ମଦୁକାନ୍ତିପର ସେଉଁ ପ୍ରକୃତ ସେ କି ସେ
ହାତକୁ ଆରାବ ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପଟକୁ ସେଉଁ ହାତର
ନିଶାନ୍ନେ ଧରିଥିଲେ ସେ ହାତକୁ ଏ କୋମଳ ପୁଷ୍ପକାନ୍ତି ସଦୃଶ ଭୂତ
ନେଉଁଠାକୁ ଧାରବ ଏହା ତୁ ଜାଣ ।

୫—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସେ କଥା ସେ ରସ ମହରଣା ଅମୃତଧାରକୁ
ନିଜା ଅକଳ୍ପରେ ସେବାଦା ଜଣାଯାଏ କିନ୍ତୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ମହାନାଗ
କି ଧରାସ୍ତରେ ଅଗାଧ ଅଟେ ସେ ଉନ୍ନତ ଚରଣ ତାହାକୁ ଜଣି
ସେ ଅମୃତ ଧାର ବରଜମାନ କହୁଥାଏ ।

୨—ରେ ନବ ପ୍ରସ୍ତୁତିମନାର କରୁଣ ଧକ୍କାକୁ ପଦ୍ମରାଗମଣି
କିମ୍ବା ହେଙ୍ଗୁଳ ଏରୁମ ଓଷ୍ଠି ତୁ ଅପଦନର ଗୁହ୍ୟରେ ଅର୍ଥାତ୍
ନିଦାପାରୁ ଶତକରେଣ କଳା ସମୁଦ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ ସୀତଚନ୍ଦ୍ର କାରଣ
ଏପ୍ରକାର କାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟଦାସ ସଦୃଶ ଦେବ ଅର୍ଥାତ୍ ତୋ ପ୍ରତି ବଶେଷ
ଅନନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ।

୩—ଗୋ ରାଧକେ, ଜଣାଉଅଛି ଓ ତୋର ହସ୍ତପଦ ଧରୁଛି
ଏଗୋଇବାରେ ଖାଇବାରେ ଅରୁଚି ଚେତା ହେଉ ପକ୍ଷକେ ତୁ
ମନୋବର୍ତ୍ତୀ ଭକ୍ତକୁ ଅନୁରୂପାତମ ହାରମର ନୟନ ଅର୍ଥାତ୍ ସେ
ବାହୁକୁ ତୋ ଗଳାରେ ନ ଛନ୍ଦ ଏହା ମନୁଷ୍ୟଶ୍ରେଷ୍ଠଙ୍କ ସ୍ୱଜା ହରି-
ଚନ୍ଦ୍ର ଉଷଲ ।

ମାମତୁଃଲିଙ୍ଗନବ୍ୟଦବ୍ୟବତ୍ତରୀନିର୍ଯ୍ୟାସିକା—

ସଂବିଷ୍ଣାଂ ପ୍ରବିଧାୟ ବସିପତି କିଂ ତସ୍ମାଦଧୋଽଧଃ ପୁନଃ ।

ଅର୍ଦ୍ଧସାପି ପିତାସୟାମୃତଝରାଭାର୍ତ୍ତା ନିବେଦ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧା

ଭୂପୁଃ ଶମ୍ଭବଦମ୍ବକେଳିକଟିନାଂ କିଂ ଭରତୀଂ ଭବସେ ।

ଜନ୍ତୋଃ ସନ୍ତତିଚନ୍ତାନ୍ତୁହୁଦକୁନ୍ତୁତାନ୍ତ ଦଳିତହୃଦୟସ୍ୟ ପିତାପା-
ର୍ଦ୍ଧସ୍ୟ ବଦାନ୍ତୁକେ ସୁଧାଧାରାଂବନାସ୍ୟମନ୍ତୁମନ୍ତରଣିବ ପୁନରୁଦ୍ଦେବ୍ୟ
କୋବାମନିଷତ ।

ଶ୍ରୀରାଧା ।

ଶୁଣ-ଭୈରବ । ଆଡ଼ତାଳୀ ।

ପ୍ରିୟସହ । ଏପରମାଦ ବଡ଼ ତୁହି ଗୋ ।

ପାରୁ ରସେ କେତେ ଛନ୍ଦେ ମୋହି ଗୋ । ପଦ ।

ଏପରମାଦରେ ନେଇ ଜାଣୁ ତୁ ବସାଇ । ପୁଣି ତହିଁ ଆଶ୍ରୟ ଲା-
ଭନୁ ଶ୍ରୀ ର । ପାସୋରାଇ ମନୁ ନାନା କାନ୍ଦନ ଲଗାଇ । ପୀତୁଅଶୁ

ବରଷାରେ ଗୋ । ୧ । ପରବତ୍ରୁ ଚପୁତ ପିଇବା । ପୀୟୂଷ । ପରଶତ
ସମୟେ ସେ ହେବ ଯେବେ ବସ । ପ୍ରସନ୍ନ ହେବା ଗଙ୍ଗାରେ ଜଳିଲେ
* କଳ୍ପେଷ । * ପ୍ରୟୋଗ କରିବା କ୍ଷେପ ଗୋ । ୨ । ପ୍ରବନ୍ଧନା କରେ ଜଣା
ନ ଥାଏ ସନ୍ଦେହ । ସଧନ ନୁହେଁ ପରପୁରୁଷରେ ସ୍ନେହ । ପରବଶ
ହେବ ଯେବେ ପ୍ରାଣଭୁଲେ ଦେହ । ପ୍ରାଣୀ କି କରିବ କହ ଗୋ । ୩ ।
ପିଆଇ ଦୁହଳି ଥରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଅଧର । ପଛେ କହ ଆକରଣ ପୁତନା
ବଧର । ଧୀରପଟ ନଟ ନା ମୋ ଆଗରେ ନ ଧର । ପାଲିଏ ମାଞ୍ଚ
ଭିତର ଗୋ । ୪ । ପୁରୁଷରମଣି ଶ୍ୟାମେ ଅଛୁ ମୋର ମଞ୍ଚ । ପର
ମପ୍ରବୀଦ ମୁଣ୍ଡେ ଟାକର ବରଷ । * ପୃଥ୍ବୀଚକ୍ରବାଳ ପରବୁଦ ବାଲୁ
କେଶ । ପ୍ରସନ୍ନଲେ ଏ ରସ ଗୋ । * ।

—*—

ଅର୍ଥ—ଗୋ ପ୍ରିୟଲଳିତେ ତୁମ୍ଭ ବଡ଼ ଅପଦ ଘଟାଇ ପାରୁ, କାରଣ
ତୁ କେତେ ପ୍ରକାର ରସରେ କପଟରେ ମନକୁ ହରି ନେଇପାରୁ ।

୧—ତୁ ଏ ସ୍ଵର୍ଗରେ ନେଇ ବସାଇବା ଜାଣୁ ପୁଣି ସେ ସ୍ଵର୍ଗରୁ ଖସାଇ
ମାଡ଼ାଇ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଣୁ, ଏ ବିଶେଷତା ହତକେରୁ ପୁଣି ଲୋକକ
ବୁଝାଇ ଚିତୁ କଷ୍ଟ ପାଶୋରଇ ଦେଉ ।

୨—ପୁରୁଷଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ ନିଗଡ଼ ମଞ୍ଚରେ ପନିକାଲେ ଯେବେ ତାହା
ବସ ହୋଇଯିବ, ଆଉ ପ୍ରସନ୍ନ ହେବାକି ଏ ଅସ୍ଥିତ ହେବା ଗଙ୍ଗାରେ
ଯଦିବ ଯଥାପ ଡାକନ୍ତୁ ଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଗଙ୍ଗାରେ ବୁଡ଼ିଦେଲେ ପାପ ଯସ୍ତ
ହୋଇ ପୁଣ୍ୟ ହୁଏ । ଯଦିବ ଏହାର ବିପରୀତ ଗୁଣ ହେଲା ତେବେ
ଏହାକି * ଉପାୟ କରିବ କଅଣ ?

୩—କୌଣସି ଲୋକଠାରେ ସନ୍ଦେହ ନଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ନିର୍ମଳ ଅତ୍ମା
ବୋଲି ଜଣା ପଡ଼ୁଥାଏ କିନ୍ତୁ ଠକାମି କରେ ଏହା ପ୍ରକୃତ ଅଟେ ।
ପରପୁରୁଷମାନଙ୍କଠାରେ ଅନୁରାଗ କରିବା ଭୁଲେ ନୁହେଁ ଏହା ଯଥାର୍ଥ

ଅଟେ ହେଲେ କି ହେବ । ଯେବେ ଲୋକକାୟୋ ମନବାକ୍ୟ ସହ
ପରର ଅକ୍ତି ଆଉ ହୋଇପଡ଼େ ତେବେ ସେ ବିଚାର କି ଗଢ଼ କହୁ ?
ଅର୍ଥାତ୍ ଶକ୍ତି କପଟି ମତେ ଜଣାଅଛି । ଆଉ ମୁକୁଳ ବଧୂ ହୋଇ
ତାଙ୍କଠାରେ ଅନୁରକ୍ତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏହା ମୁଁ ଉତ୍ତମରୂପେ
ଜାଣେ କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ତାହାଙ୍କ ଶାଶି ମୋ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଓ
ପାଶ ସବେକ ବନ୍ଧିକରି ଦେଇ ଅଛି, ସେତେବେଳେ ଆଉ ମୋର
କି ବଳ ଅଛି କହ ।

* — ଅମ୍ଭ ଦୂରଜଣଙ୍କ ଅଧରୁ ସୁଧା ଦୂରଜଣକୁ ପିଆଇ ତହିଁ ଉତ୍ତରୁ
ଶକ୍ତିର ଅବସ୍ଥାର ଅବଗଣ କହ ଅଛି ମୋ ଅଗଣ ତାଙ୍କ ନାମକୁ
ନଧର କିନ୍ତୁ ଉପରେକ୍ତ ବିଷୟଟି ତୁ ଅବେମାଣ କରି ଉଦାର କର
* — ମୋର ୨ ଅଗା ଭରଣା ୧ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଭକ୍ତି ଶକ୍ତିଙ୍କଠାରେ
ଅଛି । ପର ୩ ଅପବାଦ ମୁଣ୍ଡରେ ୪ ଠାମାତ୍ର କର । ବଳୁକେଶ—
କୃପା ଏ ରସକୁ ଧରଣୀ ଶ୍ଳୋକାଲୋକ ପର୍ବତ ଦେଖିତ ସ୍ଥାନରେ
କି ଭୁଲୋକରେ ପ୍ରସ୍ତର କଲେ ।

ଅନୁଷ୍ଠଂ ଭବନାଦ୍ଭବନାଦପି ତବ ଶ୍ରୋତୁଙ୍ଗାସୌଧୋଦରଂ ।

ଯାତାସ୍ତାତପଦାନୁପାତକପଳଂ ଲବ୍ଧଂ ମନ୍ଦୁତାପରଂ ।

ଅନ୍ୟାୟେଷେତଶୂନ୍ୟମୀଶ୍ଵରୀୟୁକ୍ତାମନ୍ୟେନ୍ୟଦୌତ୍ୟେନବତ୍-

ଶୌଭାଗ୍ୟଂ ବିତତଂ ମୁଦାକୃତଂ ତଂ ନାଧୀମି ମାୟାଗମ ।

ହା ହା ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତଜାନନନଚରତେ ମାମାପ୍ରତ୍ୟୟମେତ୍ୟଦଶିଷ୍ଟାଂ

କି ନିରାକୃତ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟଂ ପ୍ରତ୍ୟୟଂ ପ୍ରତିହନ୍ୟମନ ମନୋରଥଂ ଶୁଦ୍ଧପଦ-
ଲଭ୍ୟମି ।

ଲଳିତା ।

ରାଗ-ତୋଡ଼ୀ ପରଜ । ଏକତାଳୀ ।

୧ ପାଟିପତକାର ୨ ନକୁଞ୍ଜସଂହାର ଶ୍ରମୁ ମୋ ଚରଣତଳ । ୩ ପଛୁରି-
ଞ୍ଜୋର ଅଖରକୁ ହେବାର ଏହି ଏକା ଏଥି ପଳ ଝେ । କିଶୋର ।

ପ୍ରତିଗଳ ସେ ସମେତ । ପୁଲିଶରୁ ପୁଲିଲମ ଉପକା ଜାଣି ପରା
ଶ୍ୟାମ ସ୍ୱେଦ ରେ । ୧ ।

ଏହାର ଜାନା ବନସ୍ତ କହୁ ଦନ୍ତେହୁଣ ଧରବାଉ ଗଲା । ପଟା
କପାଳରେ ୨ କୁଟିଳହୁଦୟା ବୋଲାଇବା ଲେଖାଥିଲାରେ । ବିଶୋର
ଏହାଧନ ଭୁତ ମୋର । ପରଥେ କାହିଁ କରିବ ତୋ ନାମେ ନନ୍ଦା
କଲେ ପଛେ କର ରେ । ୨

ପରୁଆର ପରି ଏଭରକରେ ଭରି ଭଣ ସେ ୨ ଗାଳମଣିକ । ଏହୁକ
ଭୁଲେ କୁଞ୍ଜହାରେ ରଖାଅ କହୁ ୪ ବଞ୍ଚିପାଣିକ ରେ । ବିଶୋର
ପରମାସ ମନେ ମନେ । ଫେରିବନ୍ତୁ ସେ ଆରେ ମୁଁ ଯେବେ ଯିବି
ସେ ଦିନକୁ ଦିନେ ରେ । ୩ ।

ପକେତ ହୋଇ ଭୁରରେ ଥିଲେ ହେଲେ ରଜିଥିବାକେ ରତ ।
ଫେରିବନ୍ତୁ ତୋ ୨କହୁ ସଖ ଦେଇ ଏହୁଗୁଡ଼ ଏ ଅମ୍ବ ବାଣ୍ଟିବ ରେ
ବିଶୋର । ପୁରୁଣା ହୋଇବୁ ରସ । ଫେର ଆମି ମାତ୍ର ଆମ୍ବ ଅଗେ
ନେଷକଞ୍ଜି ଗର ନ ବରସେ ରେ । ୪ ।

ଫେଟକା ହେଉଛି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ସିଞ୍ଚିଲେ କର୍ପୁର ଚନ୍ଦନ ବାଉ
ପକ୍ତିହେଲେ ଉଦୟିବା ପରି ପତିଅଛୁଟି ୧ ହନୁନ ଲସା ରେ । ବିଶୋର
୨ହକାର ନୋହୁ ଜଗତେ । ଏହୁଆ ନୁହୁ ତୁ ବୋଲେ ଜଗକେବ
ହରିଚନ୍ଦନ ଏ ଗୀତରେ । ୫ ।

୧=ରେ ପୁଷ୍ପକୁଣା ନୟିକା ମୋ ଜନପା କୁଞ୍ଜବନକୁ ୨ଯିବାର
ପରିଶ୍ରମଯୋଗୁଁ ଅବଶ ହୋଇ ଯାଉଅଛି । ଶେଷକୁ ଏଭଣିଆ ହୋଇ
ଯିବା ପଲ ମୋ ପ୍ରତି ଘଟିବ । ମୋ ମନରୁ ଧୋକା କୁଟିଗଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-
ଙ୍କର ତୋ ପ୍ରତି ଅନୁରାଗ ଅଛି ବୋଲି ତୋ ଶୁଭ କୁଣ୍ଡେହୋଇ
ଗଲାଣି ଅର୍ଥାତ୍ ଚନ୍ଦ୍ରବୃତ୍ତରେ କାକରପିଠା ପରି ତୋ ମନୁଷ୍ୟ ପୁଲି-
ଗଲାଣି ପର !

୨ = ରେ କିଶୋର ଛନ୍ଦ ଏବଂ କରେ ନାନା ସୌଜନ୍ୟ କଥାଭାଷି
ଦାନ୍ତରେ କୁହା ଏପରିକି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲା କିନ୍ତୁ ମୋର ଯୋଡ଼ା କଥା
ଲରେ ୨ ଛନ୍ଦ ଦୁଇଟି ବୋଲି ଲେଖାଥିଲା । ତୁମ ମୋର ଏଗଣ୍ଡ ଧନ
ଅଛି ତୋ ନାମେ କେଉଁଠାରେ ଗ୍ରହଣ କରିବ । ତୁ ପଛକେ କୁଣ୍ଡ
କଲେ କର ଅର୍ଥ ତୁ ଗଲିଦେଲେ ଦିଅ ।

୩ = ରେ କିଶୋର ତୁ ସେ ମନମଣିକି ଫରୁଆ ସଦୃଶ ଏକୃତ-
ଭାବରେ ପୁରୁଷକରି ରଖ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେପରି ଇନ୍ଦ୍ର ନାଳମଣିରମକୁ
ଫରୁଆ ମଧ୍ୟର ରଖନ୍ତି ତୁ ସେହିପରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ତୋର ଫରୁଆସଦୃଶ
ସୁନାସ୍ୱର ବସିତୁତ କରି ରଖ । ଲତା ଏବେକିଙ୍କୁ କୁହାବୋଲି
କରି ଏସେନ ପରି କୁଞ୍ଜକୁଆରେ ରଖ । ସେବେ ମୁଁ ସେହି ଆଡ଼କୁ
ଦିନେ ଯିବି ତେବେ ସେ ମୋତେ ଫେରଇ ଦେଉନ୍ତୁ ଏହିକଥା
ତୁ ମନରେ କଲ୍ପନ କର ।

୪ = ମୁଁ ବେସିଦ୍ଧ ହୋଇ ଦୂରରେ ଥିବଲି ଦେଲେ ତୋତେ ଧ୍ୟାନ
କରିବାର ତ ସତ କିନ୍ତୁ ଏପାତା ତୋ ମନବନ୍ଧା ପୂର୍ଣ୍ଣକରି ତୋ
ଦୁଃଖକୁ ହରନ୍ତୁ । ଏହି ଅଙ୍ଗୁର ମନକଥା ଅଟେ । ରେ କିଶୋର
ତୁ ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ରସ ମନ୍ତ୍ର ଗାୟକମତଃ ହୋଇ ଏକଥା ନ ଘଟୁ
ସେ ତୁ ସୋଠାରୁ ଆସି ପଦ୍ମନେତ୍ରକୁ ଅମ୍ଭ ଅଗରେ ଲୋଚକ ନ
ବୁଝାଅ, ଅର୍ଥାତ୍ ତୁ ଭାଣ୍ଡିଆ ହୋଇ ତୋ ମନବନ୍ଧା ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ କରି
ଫେରିଆସି ମୋ ଆଗରେ କାନ୍ଦନା ।

୫ = ତୋ ଦେହରେ କର୍ମରୁ ଆଉ ଚନ୍ଦ୍ରପାଣିକୁ ପିଣ୍ଡଲେ
ପୋଟକା ହେଉଅଛି ତୋ ଅଙ୍ଗ ଏଲତାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣଦେଲେ ଉଦଗଲ
ପରି ପଡ଼ି ଅଛୁଛି । ଗୋ ରାସୁକେ ସଂସାରରେ ଏ କଥା ୨ ପ୍ରକାଶ
ନୋହୁ ତୁ ଏଭାଣ୍ଡିଆ ନୁହ । ଏ ରସରେ ଜଗଦେବ ହରିଚନ୍ଦନ
ଭାଷଇ ।

ଅର୍ଥ—ରେ ପଣ୍ଡିତା ତୋ ସ୍ନେହ ବନା ଯୁଥୁବୀରେ ଆଉ କି
ଉପାୟ ଅଛି ?

୧=ମୁଁ ପରିହାସରେ ହସିଦେଇ କହୁଦେଲି ସିନା, ସୁଧାରେ ତୋ
ପର ବିଶ୍ୱାସୀନାହିଁ । ମୋ ଚିତ୍ତକୁ ବଳନ କରିବାକୁ ତୁ ପାଂସି ୧ ପାନ
ଅଟୁ । ତୋତେ ମୋ ମନର ଯବାହାର ଭିତର ଜଣା ଅଟେ ।

୨—ପେ ଯାହାକୁ ପ୍ରୀତିରେ ବିକେ ଓ କିଣେ ପ୍ରାଣ ତାଠାରୁ
ଉଚ୍ଛ୍ୱସ ନୁହେ । ଏତଳିୟା ପାତ୍ର ଠାରେ କଥା ସିନା ରହେ । କେତେ
ଅସମାର ଅର୍ଥାତ୍ ଯଥାର୍ଥ୍ୟ ୧ ପ୍ରୀତିହୀନଲୋକ ବାହାରରେ ଚାଲୁ
ଅଛନ୍ତି ।

୩=ଶୈଶବାବସ୍ଥାର ଧୂଳି ଖେଳା ସମୟରୁ ଜୀବନ ସଦୃଶକରି
ମୋ ପ୍ରତି ଯବ୍ୟବହାର କରିଥିଲୁ । ଦଇବ ଯୋଗରୁ ଅପ୍ରକୃତରେ
ଦୟାଳୁ ଅଟୁ । ଏହି ଝନାଗରା ଗୋପପୁରଯାକ ବାଜୁଅଛି ।

୪=୧ ଅଠଗଡ଼ର ଇନ୍ଦ୍ର ଭାଷଇ ଅମୃତଭୂଲ୍ୟ ମୁରଲି ଗୀତକୁ ପାନ
କରିବାକୁ ଚାଲି ଯୁଦ୍ଧବନକୁ ଯିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କିପାତ୍ର କେହି ନଦେଖୁଣ
ସେଠାରୁ ବାହାର ଆସିବା ।

କୁଳାଭ୍ରାସ୍ତେର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତକରଣଧୂର୍ଯ୍ୟସ୍ତୁ ତଲବୋ-

ଦଧନ୍ନୀପାତ୍ର୍ୟସେ ଭୁବନନୟନଃ ସେଚନକତାଂ

ହରିଃ ସୋହୟଂ କାଳାମ୍ବୁଦନଭଜମାଳାଗମରୁଚିଃ ।

ଲୁଚସ୍ତୈର୍ଯ୍ୟନୟାସଂ ଗତନିଷେଷା ସଂପିବ ଦୃଶା ।

୧ ତ ବିଜ୍ଞାପ୍ୟରାଧାଙ୍କାସୌରଭଲ ଗୁରୁନାଟମଙ୍ଗଳସଙ୍ଗୀତମଧୁକ-
ରନକରବଜାତାୟବଳାସପ୍ତଶ୍ରବକୁଞ୍ଜଞ୍ଜମାୟନଂ ହରେଲ୍ଲେଚନଗୋ-
ବତ୍ସାଳତ୍ୟ କୁସୁମନତୟାବତୟସମୁଦ୍ୟମା ଭନୟେନ ତତୋ ଲଭିକା-
ନ୍ତ୍ରରଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠଳିତାୟାଂ ଲଳିତାୟାଂ ।

ଲଳିତା ।

ସୁଗ କେଦାରଗୌଡ଼ା । ତାଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଭଜନୀ ଶୁଭା । ଭୁବନାଳୀ ଭୁଜଙ୍ଗୀ-ଭ୍ରମରଜୀବସଙ୍ଗେ । ପଦ ।

ଭାଗ୍ୟ ଏ ଜନ ଅଖି ॥ ଜନନରଟି ସଖି ଜାଣରେ । ଭରମି ତୁ ନ
ଯା ମନୁଅବାଣ ରେ । ଭୁଜପାଶକୁ ଛନ୍ଦ ମୋ ଗଲେ । ଭିତ୍ତି ପାଦ
କଞ୍ଚୁ ଆଞ୍ଚୁ ଧରଣୀତଳେ । ଭ୍ରମଣ୍ଡନାରେ । ପଡ଼ି । ଭଲ ମାନୁଛି ଦେଖ
ସୁଧାମୟୁଷମୁଖ ଅଳଙ୍କାର ॥ ଅଶ୍ରୁତ ଶ୍ରବେଚନାରେଣ ଭଲକେ
ଦୃଷ୍ଟି ରଖ ସଖିରେ । ବି ଦେଶ ଚଳାଚଳ ଶୁଭୁ ଫଳମୁକତୁଳ । ୧ ।

ଭସ୍ମିତ ମନବରବ କୁଣ୍ଡଳଯୁଗ ଛନ୍ଦ ଗଣ୍ଡରେ । ॥ ଭବୁର ଏହିଟି
ଅବବେଦ ମୁଣ୍ଡରେ । ॥ ଭବ୍ୟଦାୟକ ମାଣିକ୍ୟବର । ଭ୍ରମ ଜାତ କରୁ-
ଅଛି ମମଧରୁଧର । ଚତୁର୍ମୁଖନାରେ । ପଡ଼ି । ଫୁଲଭୁଷାବପସ ଏପ୍ରଣେ-
ତନରୁ ତୀକ୍ଷ ଏ କିଶୋର-କଟାକ୍ଷ କେବଳ ଏହା ଲକ୍ଷ ॥ କନକାଚଳବସ
ସଖିରେ । କହ ବିଚାର ଚିତ୍ତେ ଯୁବକ ଧୃତ କେତେ । ୨ ।

ଭଜନୀଶ୍ଵରେ ଭାବ ହେବାର କେତେ ଶୋଭା ପ୍ରକାଶେ ।
ମଉଛୁ କି ହାର ସେ ବନ୍ଧ-ଆକାଶେ ॥ ଭର୍ଗ ଅସମାଧୁ ଭଙ୍ଗ କରବ ।
ଭଲେ ଏହା କରକମଳ ବଂଶୀରବ । ଭ୍ରମଣ୍ଡନାରେ । ପଡ଼ି । ଭୁଷୁ
ବଟି ସତବ୍ରତ ନିୟମ ଅଧୁନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଶୋଭା ଅଧରତ ନାୟକ ଚନ୍ଦ୍ର
ମଦଦ୍ଵିରଦଗଢ଼ ସଖିରେ ! ଶୋଭାକ୍ଷୟ ତୋ ଗାନ୍ଧି ନ ଚନ୍ଦ୍ର
ଶ୍ୟାମନେଷ । ୩ ।

ଭାଷିଲେ ୧ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ମିତ୍ର କପଟସ୍ଵର୍ଗ ॥ ମଦବା । ଏ ଶୃଙ୍ଗାରରସ
ବରଷେ ମେଘ ବା । ଅଭ୍ୟୁତ୍ପାଦରେ ଦେଲେ ଏହାର । ଭୁଜ ଅଭୁଜ
ଗେଲୁ କରନ୍ତା ବେଶେ ହାର । ଭ୍ରମଣ୍ଡନାରେ । ପଡ଼ି । ଭଜିଥାନ୍ତୁ
ରଜନୀ ଦବସେ ପିକଦାମା ଶାଢ଼ି ଏ କୃପା ଦେଲ ସ୍ଵାର୍ଥ କରନ୍ତା ଶ୍ରୀ
ଶବ ଶ୍ରୀଲଳିତାଯୋନି ସଖିରେ ! କରବେ ଅନୁଗ୍ରହ ଏ ମୋହନ
ଫଳଗ୍ରହ । ୪ ।

ଏ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ୨ ନାଲପର୍ଯ୍ୟଣୀ ସଦୃଶ ଭୁଲ୍ଲତାରେ କଳା ରୂପର ସଦୃଶ
ତୋଳା କପର ମିଳିଉଥିବେ ଖେଳାକରେ ଏ ୧୦ାଣିକ ଅନା । ଅର୍ଥାତ୍
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭୁଲ୍ଲତା ଗୋଟିଏ ନେଲିୟା ସାପପରି ହେଲା । ତାଙ୍କର
ଆଖିର ତୋଳା ଗୋଟିଏ କଳା ରଥ ରପର ହୋଇଅଛି । ଏ ଦୃଷ୍ଟେ
ଏକ ଯେଗାରେ ଏକସହୋଇ ରହି ଖେଳା କରୁଅଛନ୍ତି, ଏ ଯେଉଁ
ଅସ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ତାକୁ ଚାହାଁ । ପ୍ରକାଶ ଥାଉ ଯେ ଲତା ଟଳ
ସ୍ବାଭାବିକ ସ୍ତ୍ରୀ ଲଜ ଯୋଗେ କବି ମହାଶୟ ଭୁଲ୍ଲକଣୀ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର
କରିଅଛନ୍ତି ।

୧ = ଗୋ ରାଧକେ, ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ଆସି ଏହା ଦେଖି ଅଛି ମେଢି
ଆସି ଓ ସେହିମନୁଷ୍ୟର (ଜନ + ଅନ) ଜନନ କି ୧ ଜନ୍ମ ହେବାର
ସାର୍ଥ ଅଟେ । ଏହା ତୁ ଜ୍ଞାନକରଥାଅ । ରେ ଧରଣୀଭୂଷା ତୁ ୨ କର୍ମର
ଘରରେ ବାସୀଣୀ ହୋଇ ନୟା । କେଜାଣି କାଳେ ତୁ ଭୁଲିଯାଇପାରୁ
ତେବେ ମୋ ବେଳରେ ତୋ ହାତକୁ ବେଢାଅ । ଆଉ ପୃଥିବୀରେ
ତୋ ପାଦପଦ୍ମକୁ ଚର୍ଚ୍ଚକର ରାଜି ୩ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ କପର ଘଟଣା ଦିଗୁଅଛି
ଦେଖ । ଗୋସଖି ୪ ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳ ତଳେ ୫ ଖୁଣ୍ଟାସ୍ନାନ ଯେଉଁ ଗୋରଚନା
ଚିତା ତାକୁ ଟିକିଏ ଚାହାଁ । ୬ ଉଦ୍ଧବଭାବରେ ହଲୁଚି, ଏପରି
ମନୋହର ମୟୂର ୮ ସୁକୁର ଚୁଲ କପର ଦିଗୁଛି ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଚାହାଁ ।

୨ = ୨ ନାଲ ପୂର୍ବ କୁ ୧ ନିଳା କରୁ ଅଛି ଗାଲରେ ଯେଉଁ କୁଣ୍ଡଳ
ଦ୍ବୟ ଦୋହଲୁଚି ଯେ ୧ ଶୋଭକୁ ଚାହାଁ । ଏହି ୪ ବର୍ଣ୍ଣର ମୁଣ୍ଡରେ
୩ ବଜ୍ରପରି ଅଟେ ଅର୍ଥାତ୍ ଏ କୁଣ୍ଡଳର ଶୋଭକୁ ଚାହାଁ ତେଣୁ ଲୋକର
ହତାହତ ଜ୍ଞାନ ନରହେ । ସେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମନୋହର ଓଷ୍ଠ ୫ ସମ୍ପତ୍ତି
ଦାୟୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଣିକ୍ୟ ବୋଲି ମନରେ ଭାନ୍ତି ଜାତ କରୁଅଛି ।
ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ୬ ଓଷ୍ଠକୁ ଦେଖିଲାସାଙ୍ଗକେ ଏପରି ଭାବ ଭାବୁ ଦେଉଅଛି
ଯେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଭୁଲ୍ଲତା ପାଣିକ୍ୟ । ରେ ୭ ମହାମୟନା; କ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଳକୃପାଣି ପର୍ବ । ବୋଲିଲେ ଥିଲୁ ଯେ ମହାଦେବ
ତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ଯେ ୮ କନ୍ଦର୍ପ ତା ଶରଦାରୁ ମୁନିଆଁ ଅଟେ ଏହି ଶର
କେବଳ ସୁଦୃଢ଼ ପଦ୍ମପତ୍ର ଫୋଡ଼ର ବସସ୍ଥଳରେ ଥିବା ୧୦ କୁଟକୁ
ଲଗ କରୁଥିଲୁ ଅର୍ଥାତ୍ତେ ବାଳକୃପାଣି କେବଳ ତୋର ସେ
କେବଳ କୁଟକୁ ଅଟେ । ରେ ମଣି ତୁ ମନରେ କୁହ କହ ନୀ ମନଙ୍କ
ମନ କେତେ ମାତ୍ର ।

୩ = ପାଦ ଛନ୍ଦ । ଶ୍ରେୟଶ୍ଚିରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନୁଦେବା କ୍ରମକାର ସୁନ୍ଦର
ଦେଖୁଥିଲୁ । ତାହାଙ୍କର ଗଳବର୍ଣ୍ଣ ଛତିରେ ଯେଉଁ ଦ୍ଵାର ରହିଥିଲୁ
ତାହା ଗଳ ଆକାଶରେ ମନସେ ପଡ଼ି ବୋଲିଜଣାଯାଉଥିଲା । ଏହାଙ୍କ
ଦୟାପଦ୍ମରେ ଧରିଥିବା ବଂଶୀକୁ ବଜାଇଲେ ୩ ଶିବଙ୍କର ୪ ଧ୍ୟାନ
ଭାଙ୍ଗିଯିବ । ରେ ସମ୍ପ୍ରାମଣ୍ୟ ! ରେ ମତ୍ତଗଳଗମନ ସଜ୍ଞ ! ରେ
ମୁନିଶାସନ ! ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୋତେ ନଦେଖୁ ତାହାଙ୍କର ୫ କନ୍ଦର୍ପ ଶୋଭାକୁ
ନଳ ଶାଢ଼ୀର ୭ କାନ୍ଥକୁ ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସତ୍ୟାଧି ଶ୍ରେୟଶ୍ଚି ।
ଅର୍ଥ ହ ତୁ ସରସବତୀ ହେଲେ ସୁଦ ତୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତୋହର
ସ୍ଵାମୀକୁ ନଭଳି ତାଙ୍କୁ ଭଜୁ ।

୪ = ୧ ଅଂଶ ୨ ପୃଥା ଗୋଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତିରେ ସ୍ଵର୍ଗ ହେଲା ଯେଉଁ
ସ୍ଵର୍ଗର ୩ ଲକ୍ଷ ସ୍ଵରୂପ ଅଂଶରେ ରାଜା ରଖିଲେ । ଏତେବେଳେ
ଯେଉଁ କନ୍ଦର୍ପ ବଜାଇ ହେଉଥିଲୁ ବୋଧହୁଏ ଯେଉଁ ମେଘ ଅବା
ନରସାଧାର ସଦୃଶ ମର ବଜାରେ ଚାଲି କରୁଥିଲୁ କି ? ୫ ବାସୁକୀ
ଏହାଙ୍କର ୪ ଶ୍ଵର ରୂପ ହୋଇ କର ପଡ଼ି ଏହାଙ୍କ ହାତକୁ
କନ୍ଦରେ ହାବକର ବନ୍ଧୁକା କରଣ ତାହାଙ୍କ ଦୟାପଦ୍ମେ ବାଜୁକି
ସମାନ ନୁହେଁ । ୭ କୁଣ୍ଡଳ ଯେତେ ପିକବାଳ ଅବ ବଜାଉ ଗଢ଼ିଥିବା
ପିକାଶେ ମୁକୁତ କରିବେ ତେବେ ସେ ବୁଝା ଏହି ବସ୍ତୁପାଇଁ ତାହା

କର ଶ୍ରମକୁ ସ୍ଵାର୍ଥ ମନେ କରିବେ । ରେ ସଖି ! ଏ ମନୋହର ମନ୍ଦିର
ତେ ପତି ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବେ ।

ପ୍ରାପଞ୍ଚକାନ୍ତମସୀନୁ ପିତୃଶ୍ରୀତାତୁ

ପ୍ରାୟଃ ସମାକୁଳବିଚେଦଦୃଶ୍ୟଂ ଜନାନାଂ ।

ଗୁମ୍ଫାବିପ୍ରକରପାତମୟୁଷଲେଖା

ନୀଳୋପ୍ପଳାଂଶୁମୟମସ୍ତ୍ୟବନାୟ ତେଜଃ ।

ଶାଶୁପତ୍ନୀକ୍ରିୟାଂ ମାଳମିବ ସାଶୋଞ୍ଜିଳାଂ ମଣିମିବତମସାଗ୍ରସ୍ତେ ।
ଦ୍ଵିଜେତାଂଚନ୍ଦ୍ରେକାମିବ ପଜେନ୍ଦ୍ରଦଳତୋଜ୍ଵିତାଂ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟାମିବମୁ-
ଚେନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତାତୋନ୍ମୁକ୍ତାଂ ମୃଗୀମିବନଙ୍ଗସଞ୍ଚାରମଙ୍ଗଳ ମହୋପବାଦ-
ବିନ୍ଦୁସ୍ତୁତ୍ତୁସ୍ତୁପାମଙ୍କମାରୋପ୍ୟ କୃଷ୍ଣଃ ।

ଶୁଭ ମରୁଥ । ତାଳ ସିଂହା ।

ଏମଧୁରେ । ମନ ମନ ହୋଇ ଯଗନ୍ନବତ୍ ଅପ୍ରସରଲା କଦମ୍ବନକୁଞ୍ଜ
ଅସୀମାରେ । *ମରମ୍ବ ଯେବେ ତମକି ଲୋକେ ଭାଷିଲେ ଡଳି-
ମାରେ । ମିଳନ ଲତା ଦମ୍ବ ବନତା ବଦନେ ମିଶିମାରେ । ମଣ୍ଡିତ
ହେଲା ସେ ବନସ୍ଥଳ ଏମହାରକତ ୧ ମହେନ୍ଦ୍ର ନାଳ ମୟୁଷଶିଶୁ ମୟ
୧ ମହେନ୍ଦ୍ର ବିଷର ୧ ଯୁସମାରେ । ପଦ ।

ମିଶିଲା ଗୁର ନୟନ ଏବାରିରୁଦ୍ଧ ବଦନ ଲଭିଲା ବାରି ମିଳିଲା
ଶ୍ୟାମ ଗଉର ଦୁଇମୁହଁ । ଯମଧୁପୟବା ଲଭିଲା ଅବା ଅନବସରସୀରୁଦ୍ଧ
ମାନସ ଅଙ୍ଗଭେଦ ପ୍ରସଙ୍ଗ ରଞ୍ଜିତଲା ସ୍ନେହ । ଅ ମଉଳିଗଲା ସେହି
* ସାତ୍ଵିକ ଯୁଗ୍ମଭେଦ ସଂଶ୍ୟତ ଯାକ ମହାଇ ଦେଲା ଦୁର୍ଘଟମନ
ତମହାମୋଦ ପ୍ରବାହେ । ୧ । ମତ ହିରଦ ମଥୁତ ହୃଦ ହୃଦିତ
ମହୋପଲ୍ଲ ଆମୋଦ ଫୁଲ ପରାଗ ପରି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ବାସେ । ମୃଗଲହନ-
ମରାଚ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାବଲ୍ୟ ପରକାଶ । ମଧୁ ମାଦକ ଗୁଣ ସୂଚକ କୋକିଳ
କଳ ଘୋଷ ମଣିମଣ୍ଡିତ ମନ୍ତ୍ରମଞ୍ଜିର ଭୂଷା ଶିଞ୍ଜିତ ରସନାହାର ଚିହ୍ନାବୁ
ପରକଟି ଶ୍ରବଣେ କଲା ବିବେଚ ମୋଷ । ୨ ।

ମଧୁମଧୁର ବଧୂଅଧର ବିଶୋରବର ଦଶନାମ୍ବର ବିମ୍ବ ଚୁମ୍ବନ ଚୁମ୍ବନ
ଦସନ ମେଲା । ମୃଦୁ ମନ୍ଦନ ଧନ ଜନନ କଳାଟି ଯନ୍ତ୍ର ଖେଳ ।
ମହେନ୍ଦ୍ରମଣି ବଳୟଶ୍ରେଣୀ ରଚିଲା ହୋଇ ଲୋଳା । ମନୋଜ୍ଞଗୁଡ଼ି
ପୀୟୂଷମୟ ମୈତ୍ରୀତ ହେଉ ସେହି ସମୟ ମାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଗଲା କି ନାହିଁ
ହେଲା ସଂଶୟ ଲୋଳା । ମନାରବନ ସେ ବନରସାଚଳେ ରଚିଲା ସୁନ
ବରଷାରସେଲେ ସର୍ବ ଗର୍ବମାନେ ଗାନେ । ମାତ୍ର ତାଣ୍ଡବ ରଚିଲେ
ଦେବ ଦାସୀଏ ସାବଧାନେ । ମର୍ଦ୍ଦଳ ଘୋଷ ହେଲା ହିଂସ୍ର ମଣ୍ଡଳେ
ସବୁସ୍ଥାନେ । ମୁକତ ପ୍ରାୟ ହେଲା ହିଂଲୋକ ମାନସ ମାନ କଲେ
ପାତକ ଶ୍ରୀ ଜଗଦେବ ସେ ମହୋତ୍ସବ ବାଞ୍ଛୁର ଧାନେ ଗାନେ । ୪ ।

ଅର୍ଥ-ବସନ୍ତ ଶକାବ୍ଦରେ ୨୪ବନ କଦମ୍ବ ବନ ୪ ସିଂହାସନରେ ଧୀର
ଧୀର ହୋଇ ୩ବହିଲା । ୫ପୁଷ୍ପର ୬ରେଶୁପତନରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ
“୭ମାଲେ ! ଇଷ୍ଟ ବୋଲି ତମକି କହିଲେ । ୮ମର ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର
ପଦବିତା ବଳ ସଦୃଶ ଲତା ମୁଖରେ କସି ବିହାରକଲେ । ସେ ବନ-
ଦେଶ ବିଷ ୧୨ସମାନଲେ ୧୩ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଇନ୍ଦ୍ର ୧୦ମାନମଣି କାରଣ
ଶୋଭା ବିଶିଷ୍ଟ ୧୧କରିମାନଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସରଲା ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭା
ଦର୍ଶନେ ବନସ୍ଥଳି ମଣ୍ଡିତ ହେଲା । ଯେତେବେଳେ ଯଥା ଓ କୃଷ୍ଣଙ୍କର
ମିଳନହେଲା ସେତେବେଳେ ବସନ୍ତକାଳ ହୋଇଗଲା । କୁଣ୍ଡବନ
ମାନଙ୍କରେ ପୁଷ୍ପ ଫୁଟିଲେ ଓ ଧୀର ଧୀର ହୋଇ ବାୟୁ ବହୁବାରୁ ଫୁଲ
କେଶର ସବୁ ପଡ଼ିବାରୁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ତମକି ଉଡ଼ୁ ବୋଲି କହିଲେ
ଅର୍ଥାତ୍ କନ୍ଦର୍ପର ବାଣପର ପୁଷ୍ପ ରେଶୁ ହେଲା ।

—ସ୍ୱଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଗୁରୁଅର୍ଣ୍ଣ ହେଲା କି ଦେଖା ଦେଖି ହେଲେ ।
ଜାଲିଆ ଓ ଗୋରା ଦୁହିଁଙ୍କ ମୁହଁ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଗଲା । କେବଳ ୧୫ଦୁମୁଖ
ସ୍ୱୟଂ ବାର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସ୍ୱଧାକୃଷ୍ଣର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଙ୍କଜ ପ୍ରାୟ ଓ କୃଷ୍ଣଙ୍କର

ନୀଳପଦ୍ମ ପ୍ରଭୃତି ମୁଖ ହେବାକୁ ବାର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ୨୫^ମର ଭେ-
ଣିଆ ଜନ୍ମଦୟାଧିଷ୍ଠିତା ପଦ୍ମକୁ ପାଇଲା କି ? ଭରସୁଙ୍କର ସ୍ନେହ ବେଦକୁ
ଦେହ ମିଶିବା ସମ୍ଭାଷଣ ଦେଖି ଦୁଇଦିନରେ ଜାଣି ନେଲା । ଏକମର୍ଥର
ଅଳ୍ପ ସ୍ବାଦୁକ ଭାବନା କି ଅନୁଭବିତ । ଦୂରତରଂଗ ମନ ଅଭାବ
ଅନଳ ମହୋତରେ ଦୂରଗଲା । ଅଳ୍ପ ସ୍ବାଦୁକ = (ପ୍ରମୁ, ସେଦ,
ବେମାସ, ପଦ୍ମ, ଦେହସ୍ଥ, ବେପଥ, ବୈବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଭୃତି)

ବିଷୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା

ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମିଳନ ବେଳେ ଏପରି ଭାବରେ ଭରସେ ଜଡ଼ାଜଳୀ
ହେଲେ ଯେ ତୁଳନାରେ ମୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁହିଙ୍କ ଦେହ ଏକହୋଇଗଲା
କେବଳ ଗୋଟିଏ କଳାମୁଠି ପୃଥକ ରହିଲା । ଏମନ୍ତ ଗୋଟିଏ ସକ
ପଦ୍ମକୁ ପାଇଲେ ଯେପରି ପ୍ରେମକ ହୋଇ ତାହା ବହୁସାଧାର୍ଣ୍ଣରେ
ଭ୍ରମଣ ନ କରି ଏକାବେଳେ ତହିଁରେ ବସି ମଧୁସାଗରରେ ସେହି-
ପରି ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମିଳନ ସମୟରେ ତାହାଙ୍କର ସ୍ନେହ ଏପରି ବୁଦ୍ଧି
ହୋଇଥିଲା ଯେ ଦୂରତରଂଗ ପୃଥକ ହୋଇ ଠିଆହୋଇ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରେମ
ସମ୍ଭାଷଣକୁ ହୃଦୟରୁ ଭୁଲିଗଲେ । ଏବଂ ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନରେ ଦମ୍ଭଭାବ
ଙ୍କର କର୍ମପରିଚାଳନା ଯେଉଁ ୧ ଦେହ ଥିବା ଓ ଘାତ ପ୍ରଭୃତି ଦ୍ବାରା
ତାହା ନ ହୋଇ ଏକାବେଳେ ପ୍ରୀତିର ଚରମ ସୀମାରେ ଉପହୁତି
ହେଲେ ।

୨- ପଦ୍ମ ହୃଦକୁ ଘାତ ବାହାର ଆସିଥିବା ମରୁଥାକୁ ହାତ ବେଦରୁ
ଯେପରି ପଦ୍ମକୁଲର ବାସନା ବାହାରେ ସେହିପରି ଶକ୍ତିଙ୍କ ଦେହ ବାସ
ଥିଲା । ଅଥାତ୍ ରାଧା ପଦ୍ମକୁ ଶ୍ରେଣୀୟ ଶ୍ରୀ ଅଟନ୍ତି । ସେବେବେଳେ
ନନ୍ଦ କାରଣସ୍ବରୂପ ଶ୍ରୀ ଭାବରେ ଧବଳତା ପ୍ରକାଶ ହୋଇଥିଲା ।
ମନେହର ଭାବନା ଗୁଣକୁ ଜାଣି କରାଇ ବାସ କି ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ,
ଏପରି ଯେ କୋଇଲିଙ୍କର ଗୁଣ ୨ ପଦ, ବହୁଳ ପ୍ରସାର ଗୁଣ

ମନୋହର ନୁହେଁ ଅଳଂକାରର ଧୂନ; ଓ କଳିଣୀର ହେ, ପ୍ରକାଶ
ନେବାକୁ ଲୋକେ ଏହାକୁ ଶୁଣିବାରୁ ତାହାଙ୍କର ହୃଦୟତ ବେଦ
ଚଳା ରହିଲାନ୍ତାହିଁ ।

୩—ଯଦୁ ମହୁପରି ମିଠା ଅଟେ ଯେ ଶା ରାଧାଙ୍କର ଓଷ୍ଠର “ରୁ,
କାର୍ତ୍ତ ଶବ୍ଦ ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟତାକୁ ପଦ୍ମଶ ଓଷ୍ଠର ରମ୍ୟ ନ ଦେବା
ସ୍ବର ମିଶିଲା, ନୀତ୍ରାସମୟରେ ଯେଉଁ ଅଳ୍ପ ଗଦ୍ଗଦ ଶବ୍ଦ ଜାତ ହେଲା,
ଇନ୍ଦ୍ର ମାଳମଣି କଳିଣୀ ସମୂହ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ବାଜିଲା ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ
ସହିତ ଅମୃତ ତୁଲ୍ୟ ପ୍ରିୟ ଚୁଟୁବାକ୍ୟ ମିଶିବାରୁ ବେଧହେଲା ଯେ
କନ୍ଦର୍ପର ଆଶ୍ଚ ରହିଲା କି ରହିଲା, କିଛି ଜଣାଗଲା ନାହିଁ ।

୪—ସେ ବନ ପ୍ରଦେଶରେ ସୁଖୀୟ-ତରୁରୁ ଫୁଲ ବର୍ଷିଲା, ସର୍ବ
ଗର୍ବମାନେ ଗାନକଲେ, କି ଲସମାନେ ମଉଁ ହୋଇ ସାବଧାନରେ
ନୃତ୍ୟ କଲେ । ସ୍ବର୍ଗରେ ସକଳସ୍ଥାନରେ ପଶାଉଜ ବାଜିବାରୁ ସମସ୍ତ
ସ୍ବର୍ଗମଣ୍ଡଳ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଶିଳୋକନାସୀଙ୍କ ମନରୁ ପାୟ
ହୁଇ ହେଲା । ଶ୍ରୀ ଜଗଦେବ ସେ ମହୋତ୍ସବକୁ ଧ୍ୟାନ ଓ ଗାନ
କରିବାକୁ ବାଞ୍ଛାକଲେ ।

ଅତ୍ୟନ୍ତରୁଚ୍ୟନଳସେଦୁ ସହୋଦରସ୍ୟେ

ଦାସ୍ୟେ ତବାମୁଖମମହନି ଶମେବ ଯୁକ୍ତଃ ।

ଆଗୋଲତା ନ ତାପୟତ୍ୟକ୍ତୁ । ୦ ଯଥାଲେ-

ନାଲେ ମମ ତ୍ବମପି ଯସ୍ତତତଂ ହମସ୍ତ ।

ଇଥଂ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ରୁମ୍ଭୋକସ୍ବଚର୍ଯ୍ୟୋଦୟତରୁକ୍ତାରତମହାତ୍ମ
କିନ୍ତୁ ଶେଷ ସତରୁଲଚୁକ୍ତିପରିମାଣୋପସାରିତେମ୍ବୁ ଦୁର୍ବଳବେଦହେଲା
ଲବ୍ୟଜନବାଜିନି ସ୍ବାସନାବସୀନାୟାଂ ସଂଦାୟାଂ ମଞ୍ଜୁଲକେଳିମଞ୍ଜୁ
ନଳୟଦ୍ବାର ନିଲୀୟ କ୍ବଚିଦ୍ ବ୍ରଜଦେବୀ ।

—ରାଗ ଭୂପାଳୀ । ଅଢ଼ତାଳୀ

ସୋଷାବରରେ । ଯଥାଥରେ ଜାଣ ମୁଁ ତୋହ ରେ
ଯାମଳାଭୂଧରନର ପଶ୍ଚେ ଧର ମରଦନିୟା ଶୁକର ରେ । ପଦ ।
ସାବକୁ ତୋ ପାଦ କଞ୍ଚର ଯୁମଦ ଗଜଗତି ମୋ ଶେଷର ରେ ।
ଅସଙ୍ଗତ ସମାସ ଶଶୁନା ତୁ ଅନ୍ୟ ମୁଁ ରଜମାନଙ୍କ ଶର ରେ । ୧ ।
ଜନକ କି ତୁହି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଁ ମୋ ମହାଶୂରଦଶାର ରେ ।
ଯଜ୍ଞେ ସମ୍ପାଦକା ଅଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଅବା ମୋକରେ ଦେଲୁ ଅସ୍ତ୍ରରରେ ॥
ଯୁବତୀ କେଦମ୍ବ ରାଜା ଅବଲମ୍ବ ହୋଇଲେ ଯେବେ ଅନିକରରେ ।
ଯୁକତୁ ଅସନିକ ହୋଇ ଅତି କୁଦ ହେଉ ଏବେ ଅସଞ୍ଜରରେ ॥
ଯମୁନା ବାହିନୀ ମତରୁଦବନୀ ଅବନୀ ବନାଭବାବ ରେ ।
ଯଶ ରଣି ଅନନ୍ତାପଟଳରୁ ଅବଦା କରାଇଲେ ନିବାର ରେ । ୪
ଯଶୋଦା କୁମର ଗିରେ ରାମାଶିର ନୁଆଇଲେ ଲଜ୍ଜାରର ରେ ।
ଯୁଗଳ ବିପ୍ରହ କର ଅନୁଗତ ଅଷ୍ଟ ଦୁର୍ଗ ପୁରନ୍ଦର ରେ । ୫ ।

ଅର୍ଥ—ରେ ରମଣିମଣି ! ମୁଁ ତୋହର ସର୍ବସ୍ବ ଅଟେ ଏହା ତୁ ଠିକରୂପେ
ମନରେ ଧାରଣାକର । ମୁଁ ତୋହର ଯାଉଲ ପକ୍ଷେ ସଦୃଶ କୁଚସ୍ବ-
କୁ ଘସାଘସି କରିବା ନଉବର ଅଟେ ।

୧—ରେ ଭେଦୁ ଗଜଗମନା ତୋହର ପାଦପଦ୍ମର ଯେ ଅଳତା
ସେ ମୋହର ଶିର ଅଭୂଷା ଅଟେ । ରେ ରଣି ଶେଷର ତପସ୍ୟା
ରଜଦାସ ଅର୍ଥାତ୍ ରଣି ଅମୋହିନୀ, ତୁ ଅଷ୍ଟନୟ ସ୍ବରୂପ ଅଟ ।
ମୁଁ ଦରଦୁ ଶେଷ ଅଟେ ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ପ୍ରୀତିରେ ସଦା ଅଭିଳାଷି
ମାତ୍ର ତୋହଠାରେ ତାହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଣାରେ ଅଛି ।

୨—ରେ ବଢ଼ୁଲ ଚନ୍ଦ୍ରାନନା ! ମୋହର ଭଲ ଅବସ୍ଥା ହେବାର
ତୁହି କେବଳ ଏମୂଳଦାରଣ ଅଟ । ସ୍ନେହ ପୂଜକ ସାଇତି ଥିବା

ବହୁକାଳ ଅଭିଳଷିତ ଲବକୁ ମୋ ହସ୍ତରେ ଦିନା । ଅଧର୍ମରେ
ଭରବେଳୁ ।

—ରେ ନାଶ ସମ୍ପଦର ରାଜା ମୁଁ ଯେବେ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋହର
ଲବକାଳୀ ଅଶ୍ରୁତ ହେଲି ତେବେ ଏକମର୍ଥ ଏବେ ବିଶେଷ
ରାଗାନ୍ୱିତ ହୋଇ ରଜିରୂପ ସମରକୁ ମୋଡ଼େ ଅଧିକାର କରୁ
ମୋହର କିଛି ଆଉ ଭୟ ନାହିଁ ।

—ରେ ସଖି, ଏକଦାବତୀ ଯମୁନାନଦୀ କୂଳରେ ଥିବା ଏକକୁ
ଅସଫାର କରବା କି ଗୃହ ସ୍ୱରୂପ କରବା ମହତକୁ ରଖି ନିନ୍ଦା
ସମ୍ପଦରୁ ରକ୍ଷା କରାଇଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ
ନିଜଗୃହକୁ ଛାଡ଼ି ସବୁବେଳେ ଯମୁନା ତଟସ୍ଥ ବନରେ ବାସ କରୁ
ଥିଲି ମାତ୍ର ଯେବେ ବୃନ୍ଦାବତୀ ମୋତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଚେଟାଇବା ସକାଶେ
ସାହାଯ୍ୟ ନ କରି ଥାନ୍ତା ତେବେ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁଁ ଦାଣ୍ଡରେ ମୁହଁ
ଟେକି ଚାଲି ପାରି ନ ଥାନ୍ତି ।

—ରାଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଉପରେ କିପରି ଶରମ ପାଇ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି
ପାରିଲେନାହିଁ । ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡି ଅଂଗୁଳର ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି
ଅନୁକୂଳ ହୁଅ ।

—୧୦୫—

ଅନାଦୃତ୍ୟାଳୀନାଂ ପ୍ରିୟବଚନମାକାମକଟିନଂ ।

ଦଠାହପ୍ରେୟଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାର୍ଜନବିଭବରୂପାସି ସଖି ତେହ ।

ଇଦାନୀମପ୍ୟାମା ବନମବନିଭୂଷାଘଂ ସୁଷମେ

ଯଥା ଭୃଷାଦୟତାନ କୁରୁ କୃଣ ସପତ୍ନାସ୍ୟଦୃଷିତଂ

ଇତସ୍ତଦାକର୍ଣ୍ଣ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟର୍ଣ୍ଣିତମ୍ଭୂର୍ଣ୍ଣିକୀତାଲୋଚନାଦାହୋଭୀର୍ଣ୍ଣି

ହର୍ଣ୍ଣିସାବର୍ଣ୍ଣ୍ୟପର୍ଣ୍ଣିବର୍ଣ୍ଣି ଶୀର୍ଣ୍ଣିନଧୂବନୋସ୍ତାହା ସା ପ୍ରଜାଣ୍ଡମାଲ୍ୟମୁସ୍ତାସୁ ସମା

ସ୍ୱପ୍ନ ଲିଙ୍ଗୋରେଶ୍ୱରଂ ପ୍ରଭ ।

ସ୍ବଗ କେଦାର ଅଭିଜାଳି ।

୧ ରାଜାଲସାରେ । ରବି ପୁଣି ଏ କ ଲେକ ଦସାରେ । ପଦ ।
 ୨ ରାଜେମା ମୁକୁନ୍ଦ ଲଲ୍ଲୁ ଅଶାରେ । ୪ ରାଜାରେ *ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ । ୫ । ୧ ରଜନୀୟ ମସର ପ୍ରସଂସାରେ । ରମଣୀ କେ
 ନ ରମନ୍ତି ସଂସାରେ । ୬ । ରବିକେ ରସନ୍ତ ସିନା ଦିଶାରେ । ରଜନୀ
 ଶେଷରେ ଏକ ଦଶାରେ । ୭ । ରଜନୀୟ ସିନା ଅଜ୍ଞ ରୁଷାରେ ।
 ରାଗୁରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଶାସାରେ । ୮ । ରମଣୀୟ ହେମନ୍ତ ସଦୃଶାରେ ।
 ରମଣୀ କେତେ ଭବିଷ୍ୟେ ମସାରେ । ୯ । ରଜା ଅଜ୍ଞ ଦୁର୍ବ ଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀ
 ରେ । ରବି ଏବେ ବିଜେ ହେଉ ସୁସାରେ । ୧୦ ।

ଅଥ—ରେ ରସମୁଖା, ଭୁବ ରସିକମଣ୍ଡଳ କ୍ରୀଡ଼ାକଳ୍ପ ପୁଣି କେ
 ଏ କ ହଟବଟା କଥା ଅଟେ ।

୧—ଅନୁରାଗ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ମଧୁରୀ ବନ୍ଧନୀ ଚପଟମାନେ ଲେଖି
 ଶାସରେ *ପୁଣିଲେଖି ।

୨—ମୁଖୀ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି କ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁଖରେ ଜମ୍ବୁ ମୋର
 ପଲ୍ୟବାଦକୁ ପାରବାକୁ ମନ ନ ଲାଗୁ କି ? ଅର୍ଥାତ୍ ସଂସାର
 ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼େ ନା ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କ୍ରୀଡ଼ାକୁ ଭଲ ବାନ୍ଧୁ

୩—ପ୍ରାକ୍ତର ବା ଅନୁରାଗମାନେ ଶାସରେ କେବଳ ରଜନୀୟାରେ
 ମାତନ୍ତି ସିନା । ମାତ୍ର ରଜ ପାଶୁଗଲେ ଏ କ କଥା ?

୪—ତୋହର ପ୍ରସଂସା ଗେଜାଇ ହୋଇ ଲୁଚିବାବନ୍ଧେଇ ରହୁ
 ନାହିଁ ମାତ୍ର ପୃଥ୍ବୀଙ୍କୁ ଗଢ଼ୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଟାଣି ପକାଅ । ଅର୍ଥାତ୍ ତୋ
 ହର ରୁଷିବା ରଜିତ ବିଶେଷ ସେନାଉ ଅଛି ମାତ୍ର ଯାହା ହେଉ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଟିକାଏ ଛଡ଼ିବଅ । ରାଗୁରୁ ଅର୍ଥ (ରାଧା) ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ
 [ଲକ୍ଷ୍ମୀ]

- *—ରେ ସୁ ଲଗନା; ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର କେତେ ନିଶିତରେ ଭଲ—
 ଶଳମଣି ସଙ୍ଗରେ ରଖିଲୁ ଯେ ଦୃଢ଼ ସେ ସୁନ୍ଦର ତହିଁ ବାହାର
 ପାବୁଲାହିଁ ।
- ୭—ତୁମ୍ଭେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ଓ ଅନଳରେ ବିଜେ କର ଏହା ଅଂଗତର
 ଗୁଡ଼ା କହେ ।

ଲମ୍ବମୟରମାରକ୍ତଂ ପ୍ରାଚ୍ୟ ପ୍ରାଚୀକଟୋଲ୍ଲତ୍ତୋ ।

ବାଳାହୃଦୟପଞ୍ଚେଷୋ ଶ୍ରେ ମହତ୍ତ୍ୱବାଞ୍ଛଳଂ ।

ଅମଳାନଳପୀୟୂଷନୟନସମୋହତୁଲ୍ଲସ୍ୟନପଦସମ୍ପରାଜନବି
 ନିଶାଚରମଦଶାସ୍ତ୍ରାରକବନେଚରରେଶାୟୁଧସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟନାବଃପୁରବ
 କରୁରଶନକୃତୁଲମକବନ୍ଦପାନପ୍ରମୁଦ-ତାଳପାଳାପ୍ରାଣୀତଟଝଙ୍କାରେ
 ନିକମନ୍ଦରଗୋପୁରବ ଲମ୍ବବନି ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତକପାଟବିବାହନାବଗାହା
 ଗତଗୋପୀଜନଚରଣାରରଣରଣକରଣେଷୁରବଦ୍ୟମାଣପ୍ରଭାତକତି-
 ଶ୍ୟମାରବାହ-ମୁରେଃ ସବୁତେୟମ୍ବରବଳେ ଶନେନିନିଶ୍ଚାନ୍ତିଷ୍ଟାନୁସ୍ତାୟାଂ
 କାନ୍ତାୟାଂ ତାଂ ପ୍ରତି ସଖ୍ୟଃ ।

ରାଗ ଅବକାଶ । ଶିଷୁଟା, ପଦପଟ, ଅତତାଳୀ ।

ଲୋଲାଳିପ୍ତଦେ, ଲୁଚେ ମୁଁ ଗଲଟି ସଖି । ଲୁଚୁଛୁ କାହିଁ
 ଶ୍ୟାମ ହେ ଦୟା ମୋ ଶୁଣିଶାନ୍ତି । ପଦ ।

ଲଭି ତୁମ୍ଭକୁ ପ୍ରାଣନିଧି କରି । ଲୋକ ଦୂରରେ ଯେବେ ଯିବ ସରି ।
 ଲେଖିବ ଯେବେ ପାଇ ନିନ୍ଦାଦାଉ । ଲଜିର ଆପଣକୁ ଦେହ ଅଉ ॥
 ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ରାଶି ଅଛୁ ମୋର । ଲଳମ ଅତି ଭୁଷା ଯଜକର । ଲଭି-
 ଥିବ ତୁମ୍ଭୁମ୍ଭ ତଳକ । ଲେଖିଦୟ ବେଗେ ନ ଦେଖି ଲୋକ । ୨ ।
 ଲୋଭୀ ଶ୍ରୀ ଭୁଜବଳା ଶିଥିଳାଅ । ଲତା ଗନ୍ଧ୍ୟ ୨ ପଦାଅ । ଲଗି-
 ଲକ୍ଷା ମୁକୁଟିଶିଖର । ଲଜ କଥା ଲୋକେ ଦେଖିଲେ ଦାଣ୍ଡେ । ୩ ।

କରାଉଛୁ ଲିଟି ସେଉଁ ରସରେ । ଲୁଟିବ ସିନା କାଲି ପ୍ରଭାତରେ । ଲାଗି
ମାରିବେ ଥୁବ କୁ ପାଦିକୁ । ଲଞ୍ଚୁଥୁଟି କେତେ ହେଲୁ ମୋ ବନ୍ଧୁ ।
ଲଳିତା ଲୋହେଟି ସେ ତାକୁଅଛି । ଲକ୍ଷେ ଦୃଷ୍ଟାରେ ମୁଁ ରଖିଛି କାହିଁ
ଲାଗୁ କରିବ ସେ ଦେଖିଲୁ କଣେ । ଲେଖାମୟ ଅଷ୍ଟ ଦୁରେ ରଖେ । *

—ହେ ଲକ୍ଷନାଗର, ମୁଁ ଲଜରେ ସଜିତାଲି ? ହେ କୃଷି ମୋ
ସମ୍ପତ୍ତି ବା ଶାନ୍ତିକୁ କେଉଁଠାରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଅଛୁ ମୋତେ କଥା ?

—ତୁମ୍ଭକୁ ଜାଣନ ସକସ୍ତ୍ର ମମାନ ପାତକର ଯେବେ ଲୋକାନ୍ତରାଳିନୀ
କି ହଟି ଅଟା ହୋଇ ସୌମିତ୍ର ଓ ଯେବେ ପରାଜିତ ଗଣ୍ଡଣରେ
ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ କରି କେବେ ତୁମ୍ଭକୁ ଅନ୍ଧ ମୋର କଣ ଲାଗିଲା
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ ଆଉ କେଉଁ ଅପଦରୁ ରକ୍ଷାକରିବ ?

—ମୋର ତୁମ୍ଭକୁ ଅସଂଖ୍ୟ ସୁଖ ଦିଅନ୍ତି । ତୁମ୍ଭର ବିରହୁଣୀ
ମୁଣ୍ଡେ ବେଶକୁ ଶାସ୍ତ୍ର ସଜାଡ଼ ଦିଅ । ତୁଳନା ମଧ୍ୟରେ ଥିବାବିତା
ପେଟି ହୋଇ ଯାଇଥିବଟି ॥ କେହି ନ ଦେଖୁଣୁ ତାହା ସବୁ ଚିତା ।
ଜଳ ପକାଅ ।

—ଅଦେ ରଜା, ତୁମ୍ଭର ବାହୁରେ ମୋତେ ଯଦା ଭିତ୍ତ ଛଳିବର
ସଜୁଅଛି, ତିକାଏ ହୁଣୁଲାର ଦଥ, ବନ ଭିତରେ ମୋ ପଳାଅ
ମୟୂରବିଜା ଗୁଡ଼ାରେ ଅଳତା ଲାଗିଅଛି । ଦାଣ୍ଡରେ ସମସ୍ତେ
ଦେଖି ପରାଜିତକଲେ ଲଜରେ ସରସିନଟି ?

—ତୁମ୍ଭେ ଯେଉଁ ଲୁଗା ନେବା ସବାଶେ ଜଞ୍ଜାଳ ଲଗାଇଛୁ ତାହାକୁ
କାଲି ସକାଳେ ସିନା ହରବ । ମାତ୍ର ଦେ ଜାଣଧନ ! ମୁଁ କୃପା
ମୟୁରକୁ ପର ଦୋଷ କି ତୁମ୍ଭ କଥା ନ ରଖି ତୁମ୍ଭ ରାସରେ
ଥୁବି ବୋଲି ମନେ କରିଛୁ ମାତ୍ର ଅପଣ ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ଲଞ୍ଚୁଖିଆ
ପଥ । ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୁଗା ନ ନେଲେ ମୋ ପ୍ରଭା ଦୟା ପ୍ରକାଶ କରିବ
କାହିଁ ପଶୁ ?

* — ସେ ମୋତେ ଡାକୁଅଛି ସେ ଜଳିତା ନୁହେଁ କି କୋମଳା
ନୁହେଁ ଅସଂଶୟ ମୁଖ୍ୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାହାକୁ ଟିକାକରି ଦେଖି
ଅଛି ସେ ମୋତେ ଦେଖି ଲକ୍ଷଣ ଦିଶିତା କରିଦେବ ଆଠାଡ଼ର
ଗୁଜା କହଇ ।

ଲେଖାଧ୍ୟପ = ରାଜଶେଷ

—୦—

ଯା ତୁ ଶିଶୁଷାଙ୍ଗଲତେ ସହେଥା ନାଲିଜନାଲଙ୍ଗ ନମୟଗାଡ଼ ॥
ଅମାଲରାଜାର୍ଚ୍ଚନାୟୁକ୍ତରୁ ମା ଦେବ ଦୁମାସୀ କଥାମଦ୍ୟକଣ୍ଠ ।
ସାନ୍ତ ପ୍ରଣୟଦାସପରିହାସେବ ଶୁଭଦିବ୍ୟେବ ମାଲାନାମାଲାନାୟା
ମଙ୍ଗଳାୟୁ ଲଳାବିନୟ ନୟନାଙ୍ଗ୍ୟା ନାଙ୍ଗାକୁଚ୍ୟାଙ୍ଗରାଦିପ୍ରସାର
ସାଲସବାଲସମୀରଣ କଦମ୍ବକଦମ୍ବପାଥେନ ପଥ । ତାତ୍ତ୍ୱ ସହଚର
ଭରବଗାହାୟ ପମ୍ପାୟା ପ୍ରସନ୍ନାୟା ଶାୟାମକସ୍ମାଦାଗୀତଃ ସନ୍ଧ୍ୟା
ପମ୍ପାୟା ନଳ ପାନନ ଶାଳୁଷ୍ୟ ପ୍ରଭ ପଦ୍ମେତ ।

ସୁଗ ସାବେନ । ଅଠତାଳୀ ।

ଦିବିଷ ଧବେଶ ମଞ୍ଜୁଳାରେ ବାଳା ! ଯଦିବସ୍ତୁରୁଣୀଳା ।
ବିଭବସ୍ତୁ ଅବେଶ ଧବେଶୀ ହୋଇ ତୁ ରବିଅଛି ଫୁଲତୋଳା ।
ବିଳାସପୁଷ୍ପିନୀରେ । ବଞ୍ଚି ନିଲୟ ଶବ୍ଦହାର ଲେଳା । ୧ ।
ବାଳକାକୁ ଦାମୀ ରେନଳ ! ବଞ୍ଚୁଥିଲୁ ଅନୁସର ।
ବିଲସଣ ବନଦାହର ଭୁବନ ଲେଳେ ତୁ ଦେଲୁ ପାପୋର ।
ବିଭବତ ଗୋର ରେ ! ବିଷେ କାହିଁକି ଗୀତ ଅଟଇ । ୨ ।
ବଞ୍ଚି ଅନର ଦୁରରୁ ର ବାଳା ବାସରେତ ରସ କରୁ ।
ବିଜେ ଅନ ଶୁଣି ଆସିଲୁଣି ପୁଣି ପ୍ରଭରତ ଅସୁ ଦରୁ ।
ବିଜନେ ସଞ୍ଚରୁ ରେ । ବଡ଼ ବିଷମ ଏ ଯା ନ ଭରୁ । ୩ ।
ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଯଦିବମାଳି ରେ ବାଳା ! ଶୁଣ ଗଣତ ଦିଶୁଛି ।

ବିମ୍ବାରୁ ନବ ପଞ୍ଚବମାନଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ଦେଲୁ ତାଙ୍କ କିଛି ।

୪ବିଶିଷ୍ଟ ହୋଇଛୁରେ । ବାସ ପିତା ଆଉ ପତ୍ନୀ *କାହିଁ । ୪ ।

ବିନୟ ସୁନୟ ବନ୍ଧରେ ବାନ୍ଧା ! ବମୋହନ କଲାବନ୍ଧ ।

ବେରୂପାସଦେବ ୨ବପସକୁ ଜଣି ଯଶେ ମଣ୍ଡଳକୁ କି ସିଦ୍ଧ ।

୩ବଞ୍ଚିବ ସୁବନ୍ଧରେ । ବନେ ଅଶ୍ୱ ଯୁଗ୍ମ ଧରାପଡ଼ି । ୫ ।

ଅର୍ଥ—ରେ ନାନା ପ୍ରକାର ମନୋହର ୪ବେଶଦୃଶ୍ୟନାୟିକା, ତୁ
ନାନାବିଧ କଥା କହିବାରେ ୨ନିୟତା ଅଟେ, ରେ ବ୍ରୀତୀପଣିକା
କୁଞ୍ଜମନ୍ଦିରରେ କ୍ରୀଡ଼ାକରିବାକୁ ଶରଙ୍ଗଧର ହୋଇ ନିଶିଥରେ ଏକୁ
ଠିଆରେ ଫୁଲ ତୋଳୁଅଛୁ ।

୨—ରେ ସଖି, ଆମ୍ଭେ ପିଲାବେଳରୁ ତୋହର ଯୋଇଲି ପର ଉମେଦ-
ବାର ହୋଇ କାଳ କଟାଉଥିଲୁ ମାତ୍ର ଅସାଧାରଣ ବୁଝିବନ ମୌଜ
ବେଳେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମନରୁ ଅନ୍ତର କରିଦେଲୁ ॥ ରେ ସୁନ୍ଦର, ତୁ ହୃଦ
ପଦ୍ମରେ ଭାବେ ? ଆଉ ପୃଥିବୀରେ କାନ୍ଦାସଙ୍ଗରେ କାହିଁ କି ସଙ୍ଗେ
ନାହେବା ?

୩—ନେ ସଖି, ତୁ ଘରେ ଥାଇ ଦୂରରୁ ଲଜା ବୁଝିବୁ ବେଶି ଦିନରେ
ସୁଦ୍ଧା ତରୁ ମାତ୍ର ଆଜି ଗୋପପୁରରେ ଗୁଣି ଆସିଲି ତୁ ପୁଣି ରୋଜ
ଭାବରେ ଘରୁ ବାହାରିଆସି ବଣରେ ବୁଲୁଅଛୁ, ତୋତେ ଯାହା
ଭର ନ ଲାଗୁଛି, ଏହା ବିଶେଷ ଅସ୍ପର୍ଶର ବିଷୟ ଅଟେ ।

୪—ରେ ସଖି, ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଏଣେତେଣେ ୨ବସିଥିବାମାନଙ୍କୁ
ଜଳ ଛିବ ସଦୃଶ ତୋ ଡେଇଁରେ ଶବ୍ଦନୁଷ୍ଠାନ ନିଜ ବିଷୟ ଅଛି । ତୁ
ତୋହର କଲଙ୍କିକାକୁତ ସଦୃଶ ଡେଇଁରୁ ନୃତ୍ୟ ପଦ୍ମ ମାନ କିଛି ବାନ୍ଧି
ଦେଲୁ କି ? ତୁପର *କଳମାୟ ଲଗାକୁ ଭଜ ପିକିଆରୁ ମାତ୍ର ତାହା
ହୁଣ୍ଡଳି ଯାଇ ଅଛି କାହିଁକି !

୫—ରେ ସଖି, ତୁ ନନ୍ଦିତା ଦେଖାଇବାସମ୍ଭବେ ବିଶେଷ ମନ

ଯୋଗୀ ହେଉ ଓ ତୁ ଗୋଟିଏ ମନମୁଗ୍ଧକାରଣୀ ରସିକା ଅଟୁ ।
ତୁ ଗଉଡ଼ୁଣୀ ଟାଏ ହୋଇ ଏମହାଦେବଙ୍କ ଶତ୍ରୁ । କର୍ମଧର୍ମକୁ
ରଖ ସମରରେ ହରାଇ ମହାରେ କାର୍ତ୍ତି ଥୋଇଲୁ ଏହା ଅଶୁଭୁ ।
ଗର ରାଜା ସ୍ତୁତି କରଇ ।

ଜବଶିଶବଯୌକୁମାର୍ଯ୍ୟଧୂର୍ଯ୍ୟଙ୍ଗଲିଲ୍ଲଲୋକ୍ଷତଦୁର୍ବରାଚଳଧ୍ୟ ।
ତବ ତସ୍ୟ କାଳାତ୍ୟ କାଳିକାୟାସ୍ତନତାଳ ବ୍ରହ୍ମଦାନଶଂ ନବିତ୍ତଂ
ଚରେଣଲ୍ଲବାସୁବ୍ୟାମନୋରଥଧଳତସ୍ତା ଗର୍ବିତୋଽସିଷବିତପବାଶଦରା
ରମଣୀୟାଦ୍ୟବୋଦବ୍ୟଂ ନନ୍ଦସଂସୋଦସ୍ୟୋଃପୁରତସ୍ତବାଚରତମିତ୍ତଂ ।
କ୍ରବତି ମଧୁମଞ୍ଜଳେ ସପ୍ତଶୟନୀସତ୍ତ୍ୱାସନି ତସ୍ତଂ ପ୍ରତି କ୍ଷୁଃ ।

— ୦ —

ଶାମ ଶିଶୁ ଚୁଲ । ଶ୍ରୀମତ ଆକପାକେ ହେଲୁ ସୁଧଳ । ପଦ ।
ଏ ଶବରୀ ନିଦ୍ରାବିନା ଗଲକ ସର । ଶମ୍ଭୁର । ପର ପୁର ଦେଲ କ
ଜୁର । ୧ । ଶାଥଙ୍ଗ ଦେଶ ଦିଶେ ଏପରି ଅଜ । ଶରଦଚନ୍ଦ୍ରମୁଖେ
ନାହିଁ କି ଲଜ । ୨ । ଶିଶୁ ହେଲେ ହେଁ ତୁମ୍ଭେ କେଶରୀ ସର ।
ଶଶ କଶୋରୀକି ଦେଲ ସେ ସାର । ୩ । ଶିର ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ଯାବଦ
ବୋଲେ । ଶରଣ ବୋଲି ପଡ଼ଇ କି ପା ତଳେ । ୪ । ଶିଶୁର ମାଳ
ଦଳ ଦେଇ କୁଠାରେ । ଶଙ୍କା ନକଲ ସଖା ମାନଙ୍କ ଠାରେ । ୫ ।
ଶରମ ପ୍ରଦ ଆଜ ସରକି ହେଲା । ଶମନ ଏସ୍ତସା ତଟ । ଅଟବା ଭୁଲା ॥
ଶପଥ ଶବ ଶବ କହୁଛି ସତ । ଶ୍ରୀବାଲୁକେଶ ଦେବ ରଚିଲେ
ଗୀତ । ୬ ।

ଅର୍ଥ ।

ହେ କେଶବଚ୍ଚ ଚୁଲଆ ଶିଶୁ, ତୁମ୍ଭର ପରଶମ ଅଜ ସୁକା ସର୍ଥ
ହେଲା ନାହିଁ କି ?

୧ = ଶୁଣିଯାକ ନିଦ ନହୋଇ ଶେଷ ହୋଇ ଗଲା କି ? ଶକ୍ତି
ମିମ୍ବରକୁ ଲୁପାଟି କରି ପକାଇଲକି ?

୨ = ଆଜି ତୁମ୍ଭ ଦେହ ଏପରି ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଅଛି କାହିଁକି ? ତୁମ୍ଭ
ଶରୀରକୁ ଚୁମ୍ବନକୁ ଲାଜ ନାହିଁକି ?

୩ = ତୁମ୍ଭେ ଅଭିଷେପ ପିଲାହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସିନ୍ଦୂର ଯୁଗ୍ମ ଅଟ ଅମ୍ଭ
ତୋକୁଥା ପରି ଗୁଣକୁ ନିକାଶ କରିଦେଲ ଯେ ?

୪ = ତୁମ୍ଭ ମସ୍ତକ ଅଳଙ୍କାରରେ ଭଲ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଅଛି
କିନ୍ତୁ କର ବୋଲି ଗୋଡ଼ାଳେ ପଡ଼ିଲ କି ?

୫ = ଶିଶୁଷ ଫୁଲ ହାତ ସଦୃଶ କୋମଳା ଗୁଣକୁ ଚକଟିଦେଲ ଯେ
ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭ ପାଦମାନଙ୍କୁ ଟିକିଏ ରକ୍ତ କଲ ନାହିଁ ?

୬ = ହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ତୁମ୍ଭର ଯମୁନା ମେଘକୁଳ ୨ବନରେ ବୁଲୁଛି । ଆଜି
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କି ଏଣିକି ଲଜ୍ଜା ଦାୟକହେଲା ଅର୍ଥାତ୍ ଏଣିକି ଯମୁନା କୁଳେ
ବୁଲିବାକୁ ଲଜ୍ଜା ମାଡ଼ିବ ।

୭ = ମୋର ଅସଂଖ୍ୟ ବାର ରାଣ ଅଛି । ସତକଥା କହ ? ଅର୍ଥାତ୍
ରାଜାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ତୁମ୍ଭର ମେଳନ ହୋଇଅଛି କି ନାହିଁ ସତକଥା କହ
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୋର ବାରମ୍ବାର ରାଣ ଅଛି ? ଶ୍ରୀ ବାଲୁକେଶ ଦେବ ରାଜା
ଗୀତ ଛଥର କଲେ ।

ଅନେକାନ୍ୟାଶ୍ରେୟଶର୍ମସ୍ତକିରବିମଳସ୍ଥାନସନ୍ତୋଷବନ୍ତା-
ବନେକାନ୍ୟାଶୋଶିଳସ୍ନୀଗଣଗଳିତ ଯମସ୍ଥାନରହେଁ ସଖାସୌ
ସଶିବାବର୍ଦ୍ଧିତବିପଦପ୍ରତିଷ୍ଠା ସାବିତ୍ରୀମାନବବଂଶୀ
ଶୃଙ୍ଗାଧୀନାତ୍ୟନ୍ତରଂ ତଦପଘନଭୁବୋଜଗତ୍ତୁସ୍ତୀରୁହେଃ ।
ତତ୍ତ୍ୱସ୍ୟାସ୍ତୀରେଽପ୍ୟନ୍ୟଦାନାମିତିପ୍ରସଙ୍ଗୋପନେନାତ୍ ସଂଶ୍ଳେଷିତା
ଅନୁଭବରାଜ୍ୟେକ୍ୟ ସଜେବାଲକା ବଳଂ ସମୁଦ୍ରତୀର୍ଥସଂପାତ୍ତ୍ୟ

ଶୋଭିତଶିଳାବରଣାମ୍ବୋଜଂ କଞ୍ଚିତବସ୍ତ୍ରବିଶେଷଂ କେଶବଂ ପଥଃ
ଲଥାସ୍ତେନିରେ ।

ରାଗ ମୁଖାଣ୍ଡ । ତାଳ ଦ୍ଵିପୁଞ୍ଜ ।

ସପତଃ ମୋର ରେ । ସହ ଏହି ଅରରେ । ସାର ହାର ମିଶାରମଣିବର
ପରି ଧର ବସ ସ୍ଥଳେ ନିରନ୍ତର ନ ଫିଙ୍ଗି ପୁଣି ହଟି ସୁନ୍ଦର ନୁହୁରଟି

ବନ୍ଧୁର ଭରସା ଅବଦ୍ଧା ପରିଚିତ । ପଦ ।

ଶୁଣିଲେ ଆଜ୍ଞାକେ ବୁଜେ । ସରସିବ ସିନା ଲଜେ ।

ସାହା ତୁ ନୋହିଲେ କିଛି । ସଂସାରେ ମୁଁ ନିକା ଅଛି । ୧ ।

ସାଧୁଜନ ଏକୃଷିକୃପେ । ସିନା ଭଲ ମନ ହମେ ।

ସଂହର ହୋଧ ଉଦୟ । ସଦଜେ ତୁ ସୁହୃଦୟ । ୨ ।

ସାକ୍ଷାତ ଦେଖିଲୁ ପର । ସାଣି ଦେବାକୁ ବାହାର ।

ସାଧୁବାର ଅବଶର । ସପତ୍ନି ମୁଁ ନୁହେଁ ତୋର । ୩ ।

ସାକ୍ଷୀବନ ସୁତ ଯତି । ସେ କି ଯାଣେ ବୋଲି ପ୍ରୀତି ।

ସରସେ ପିଟିବେ ତବ । ସମ୍ପାଦରୁ ଏତେ ଏକା । ୪ ।

ସମାଂସ ଦିନା ଅସ୍ମତେ । ସମର୍ପି ଦେବ ମୁଁ ତୋତେ । ୫ ।

ସମ୍ଭାଳ ମୋର ଅଭର । ସର୍ବସ୍ଵ ପରା ତୁ ମୋର । ୬ ।

ସବୁ ଅନ୍ୟାୟ ଚରଣ । ଶିକ୍ଷାକୁ ଶୁଭୁ ତୁହିନ ।

ସମସ୍ତେ କାନ୍ତୁ ତେ ଟିକି । ସତ୍ତା ଲକ୍ଷଣ ଏତିକି । ୭ ।

ଶୁଣି କିଶୋର ବଚନ । ସତ୍ତା କଲ ଅଲଜନ ।

ସୁତାମା ଅଷ୍ଟ ଦୁର୍ଗର । ସନ୍ତୋଷେ ଯୋଡ଼ିଲେ କର । ୮ ।

ଅର୍ଥ — ଗୋ ଲଳିତେ ମୋ ଶୁଣି ? ଏହି ବାର ମାତ୍ର ସହଯାଅ । ୧ ।

ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ଉକ୍ତୁ ଶୁ କଣ୍ଠଦ୍ଵାର ଲଗାଇଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାଟ୍ୟାକା ସଦୃଶ

ଦୃଶ୍ୟରେ ସଦସ୍ଥାନ ଦାନକର ପୁଣି କୁତୁହଳ ହୋଇ ମୋତେ ଅନ୍ତ

ର ନ କର ଅର୍ଥାତ୍ ଯେପରି ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ବହୁମୂଲ୍ୟ ହାରକୁ ବନ୍ଧୁକରେ

ଅଦର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି, ତୁମ୍ଭେ ସେହିପରି ମୋତେ ହୃଦ-
ପଦ୍ମରେ ରଖି ମୋ ପ୍ରତି ଚନ୍ଦ୍ରା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିରାଶ
ନ କରି ଯଥା ଯୋଗ୍ୟ ଆଶାକୁ ଅଗ୍ରସର କରଥ ନୋହିଲେ ଏହି
ଅନ୍ତର କରିବା କଥା ଲୋକେ ଶୁଣିଲେ ନନ୍ଦା କରିବେଟି ।

୧—ଆଉ କୌଣସି ଲୋକ ଗୋପପୁରରେ ଅମ୍ଭ ନାମଙ୍କର ବନବତୀର
କଥା ଶୁଣିପାରିଲେ ଆମ୍ଭେ ଲଜରେ ସଜି ଯିବୁଁ ? ତୁ ମୋପ୍ରତି ଟିକିଏ
ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ ନ କଲେ ମୁଁ କଣ ଆଉ ମହା ମଣ୍ଡଳରେ ରହିବି ?

୨—ମହିତ ଲୋକଙ୍କ ଏପେଟ ଭିତରେ ସିନା ଭଲ ମନ୍ଦ କଥା ରୁଚି
ରହେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଚୋରିକରି ଭଲ ଲୋକଙ୍କ ହାତୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲେ ସେ
ମାନେ ସେ କଥାକୁ କାହାରି ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେହି
ପରି ତୁ ଅଛୁ । ତୋହର ରଚାନୁକୃତସ୍ତବକୁ ଅଣ୍ଟାକର । ତୁ ସ୍ତବକରେ
ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ମନା ଅଛୁ କି ସରସମନା ଅଛୁ ।

୩—ତୁ ଆଖିରେ ଦେଖିବା ସମ ଯାକୀ ଗୁପ୍ତରକାକୁ ବାନ୍ଧାରିଅଛୁ ମାତ୍ର
ମୋହର ଅହିତ କରିବାର ତୋର ଉଚିତ ବିବେଚନା ନୁହଇ ॥ ମୁଁ ତ
ତୋହର ଏଣୁ ନୁହଇ ।

୪—ସାନ୍ନିପତିସ୍ମୃତ ମଧୁମଜ୍ଜଳ ଜଣେ ଯଜ୍ଞ, ସେ ପ୍ରୀତିବେଳ କି
ଜାଣେ । ତୋ କଥା ସେ ଶୁଣିଲେ ଅନନ୍ଦରେ ନାଚିବ ବଳାଇ ପ୍ର-
କାଶ କରିଦେବ । ସେତେବେଳେ ତୁ ମୋ ପ୍ରୀତି କରିବାର ପ୍ରମାଣ
ଦେବୁଠିକି ?

ସାନ୍ନିପତି ସ୍ମୃତ ଯଜ୍ଞ-ମଧୁମଜ୍ଜଳ ।

୫—ମୁଁ ତୋତେ ୨ ଅସଂଖ୍ୟ ଏକ୍ଷୁଣ୍ଠା ଲଗାଇ ବକସିଷ ଦେବ । ତୁ
ମୋହର କଲଙ୍କ କଥାକୁ ୩ ଘୋଡ଼ାଇ ସମ୍ଭାଳ ନଥ ତୁ ପର ମୋର
ସବୁ ଶେଷରେ ଭରସ ଅଛୁ ।

ଶ୍ରୀ ତୁ ସମସ୍ତ ଶରୀର ବସ୍ୟୁ ଶିଖାଇବା ଯେ ବ୍ୟାଧି ସ୍ବରୂପେ ଅଛି ।
ମାତ୍ର ବେଳରେ ତହିଁ କାଟିବାଟା ଚୋରର ଏହା ସଙ୍ଗେ କି ?
ତା ସହଚର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣିକରି କୁଣ୍ଡାରପକାଇଲ । ଆଠଗଡ଼ର
ଇନ୍ଦ୍ର କ ରଜା ଅନଳରେ ହାତଯୋଡ଼ି କହଇ ।

ସୁନତଃ ପରିତୋହେ ତର୍ଜିକାଦିମତ ନୀତିନମାଳ ସସ୍ୟ ସଃ ।

ଅତଶ୍ଚାକୁସମହଃ ଶିଶୁର୍ବଦ କୋଽହଂ ଜନନେଷ୍ଠରଞ୍ଜନଃ ॥

ଇତି କୌତୁହଳାତପ୍ତା ଲୋଳଲେଚନାନାମାରିରମ୍ଭୋରୁହାଣୀଶ
ମନୋହରୀ ସମ୍ଭାଷଣ ସମାପ୍ତାଚେତ ନେତୃତ୍ବେନିତାଙ୍ଗଲିଙ୍ଗିତଭରଣ
ସରସିଜେ ନଟକ୍ରଜେ ବିଧୁସ୍ତତରୁଷ୍ଟୋକେଞ୍ଜାନମୟଂନଦନମୋହନ ଇତି
ପ୍ରେମାମହମାତମ୍ବରଃ ସମାବିରାସୀତ ।

ଶୁଣ ମୋହନା । ଏକତାଳୀ

ଏଷ୍ଠପଦମାଳକେଶି ଅଗେ ଚୁଢ଼ିଚୁଢ଼ି । ୧ ସଙ୍କସଂହାରେ ଖେଳିବି
ଜନବବାରିବାହ । ସମୀପରେ ତାର ଚନ୍ଦ୍ର । ସ୍ବରକୃଷ୍ଣନ୍ତ ନୃତ୍ୟ ଅନେକ
ଠବରମ୍ଭ । ୨ । ଏସ୍ଠରେଶୀଳ ୨ନବତମାଳୁଚୁଡ଼ି । ସଙ୍ଗେ ଘେନି
ଆସିଛି କି ସଙ୍ଗେ ୩ସଙ୍ଗୀବ୍ୟସ୍ତ । ଶାଳା ଶୁକ ଠପରଚୁଡ଼ି । ଶାଖାମାନ
କରେ କରୁଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗୀତ । ୪ । ଏସ୍ଠରେଷ୍ଠରରତନ କି ଦେବାକୁ
୨ଜଙ୍ଗମ । ସବୁ ମଣିମାନକୁ ଟିକିଲା ସେହି ଫମ । ସ୍ବର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣୀଏ ଏଣିକି
ସମ୍ପାଦିବେ ମୁଣ୍ଡମନ୍ତ ରତନଶ୍ରେଣୀକି । ୫ । ସଜହୋଇ ପୁର ସରଦାର
ପଦା ଆସେ । ସୁକାୟ ପଡ଼ିକ ଘେନିଅଛି ଚୁରିପାଖେ । ସାରଦେବ
ନାଶ୍ଟେ ଅଜ । ସରୋଜ ସୁନ୍ଦରନେତ୍ରୀ ଜନମନୁ ଲାଜ । ୬ । ଏସ୍ଠପଦମାଳ
ଘରେ ଯେବେକରଥୁବା ତପ । ସଙ୍ଗାଳି କରବା ଏ ୭ତାପିଷ୍ଠଅନାତପ ।
ସଞ୍ଜେ ବସ୍ତ୍ରବା ବସନ୍ତେ । ସାମନ୍ତ ସୁଧାଂଗୁ ଜଗାଦେବ ବୋଲେ
ଗୀତେ । ୮ ।

୧—ଆଜ୍ଞା ଏକମତ ଗଳ ଚକ୍ରରା; ଅନା ଅନା, କଥା ନୁହେଁ
 ୨ମେଘ ସଦୃଶ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସ୍ଵପ୍ନାବସ୍ଥାରେ କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଅଛନ୍ତି । ଅନେକ
 ଧମସୁର ସଦୃଶ ସଖାମାନେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ରହି କ୍ରୀଡ଼ା କରୁ-
 ଅଛନ୍ତି ।

୨—ଗମନ ଏଣିକି ନୁହଁ ତମାନ ୨ଗଛ ସଖା ସଖି ମାନଙ୍କୁ ସାଥରେଧରି
 ଆସିଅଛୁ କି ! ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ଓ ଧର୍ମୋକ୍ତି ଗମନେ ଜାଲମାନଙ୍କରେ ବସି
 ଶୀତ ଗାନ କରୁଅଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ଗମନଶୀଳ ଓ ତମାନସଦୃଶ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
 ଅଛନ୍ତି ଗଛରେ ତାଳିଆସି ଏଠାରେ ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବ୍ରଜଶିଶୁ
 ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହାର ଜାଲମାନଙ୍କରେ ରହି ଶାସ୍ତ୍ର ଶୁଣା କୋଇଲି
 ପ୍ରଭୃତି ବୋବାଉ ଅଛି ଏଠାରେ ସଖାମାନେ ସାଥରେ ରହି
 ସଙ୍ଗତ ସହୃଦ ଖେଳା କରୁଅଛନ୍ତି ।

୩—ଇନ୍ଦ୍ର ଏଲମମଣି ତେଜନ ସଦାର୍ଥ ସମ ଶୂଲବାରୁ ସମସ୍ତ
 ମଣିମାନେ ବୋଧହୁଏ ସେହି ସମାନରେ ତଳତ ଶକ୍ତିକୁ ପାଇଲେଣି
 ତାହାହେଲେ ଏଣିକି କନକବର୍ଣ୍ଣ ବଶିଷ୍ଠା ନାୟିକାମାନେ ଅକାରମନ୍ତ
 ରତନସମୂହକୁ ପାଇଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦେହର କାନ୍ତି
 ଇନ୍ଦ୍ରନାଳମଣି ପରି ଅଟେ । ଏଣୁ ଇନ୍ଦ୍ରନାଳମଣି ଜଡ଼ସଦାର୍ଥ ହେଲେ
 ସୁଦ୍ଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଙ୍ଗରେ ମୈତ୍ରୀରୁ ସେ ତେଜସସଦାର୍ଥ ତୁଲ୍ୟ ଯେବେ
 ହେଲାଣି ତେବେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରତନ ସବୁ ଏଣିକି କାହାର ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କ
 ସାମ୍ୟହୋଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସଦୃଶ ଇନ୍ଦ୍ରନାଳମଣି ଯେପରି ଅକାର ଧରଣ
 କଲା ସେହିପରି ଆକାର ଧରଣ କରନ୍ତେ । ଏଣୁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ
 ତାହାଙ୍କୁ ସବୁ ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପରେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତେ ।

୪—କନ୍ଦର୍ପ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିଜ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଚାରିଆଡ଼େ ସେରାଇ ସଜ
 ହୋଇକରି ଅବ ଆସୁଅଛୁ କି ? ଆଜି ମନୋହର ପଦ୍ମ ନୟନା
 ନାୟିକାଙ୍କ ହୃଦୟରୁ ଲଜ ଛଡ଼ାଇଲେବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୋହନ

ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦେଖି ସ୍ତମ୍ଭ ନେ କନ୍ଦର୍ପଠାରେ ବଶୀଭୂତ ହୋଇ ତାହାଙ୍କ
ସଙ୍ଗରେ କ୍ରିତାକରିବାକୁ ଟିକିମୋଷ ଲଜଭୟ ଗ୍ରହଣକୁ ରଖିବେ-
ନାହିଁ । ୧୦ । ୧୦

*— ଅଦ୍ୟପି ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଙ୍ଗାକୂଳରେ ତପସ୍ୟା କରିଥିବା ତେବେ
ଏତମଳ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ ଗଣ୍ଡିଧନ ସ୍ବରୂପ କରିବା ଓ ସେନ୍ଦ୍ରକାଳରେ ଅନ-
ଳରେ ବିହରବା ସାମନ୍ତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଟଦେବ ଗୀତରେ ଭାଷଇ । ଅର୍ଥାତ୍
ଯେବେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଙ୍ଗାରେ ଅନେକ ତପଜପ କରିଥିବା ତେବେ
ତମାଳ ବୃକ୍ଷର ଛୟାସଦୃଶ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାହୁକୁ ଆଶ୍ରୟ ସ୍ବରୂପ ପାଇଁ
ସୁଖରେ କାଳାତପାତ କରିବା ।

ଏକସେକ୍ଷଶକୋଶବାସଦେବନନ୍ଦୀଲାରବିନାଶୁକାଂ ।

ସାରିତ୍ୟ ସାରସ୍ବତୀରୁ ନର ଦୃଶ୍ୟଂ କନ୍ଦର୍ପଦର୍ପୋଦୟଃ ।

ଦାସ୍ୟଂ କିଂ ନ ବିବେଶନଶ୍ଚମ୍ଭେଷୁ କୈସ୍ରକ୍ତଂ ମଣିନାଂ ଗଣେଷ ।

ସଂବଧ୍ୟଂ ମୃରଳୀଂ ଦୂରନ୍ତଃସୁଂ ଲ ବିମ୍ବାଧରଶୁମ୍ଭଜ ।

ଚରାଚରଧୈର୍ଯ୍ୟବିଧ୍ୟଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟବିଧିତ ସଂସୈଦସ୍ୟ ବଂଶୀନନ୍ଦେ
ପ୍ରସରତ୍ୟକ୍ତଜାୟାଃ କାର୍ଜଣୀଃ କଳତାୟାଂ ଶିଳାଦଳୀନାଂ ଶାଖୀନ ମୟଶିଖା
ମୂଳକବସ୍ତ୍ରସ ମୃଗାଶାମୁକ୍ତାଃ ତାୟାଃ ପଶୀନାଂ ଚକିତବିକଳଲୋଚନାଃ
ସ୍ୟାନୁରବୋବିଭୂତ ।

ରାଗ ଗୌଡ଼ା ତାଳଝୁଲ ।

ହରି ଆମର ଗୋ ଏକ ପ୍ରାଣଧର । ପଦ ।

୧ ହରି ହସ୍ତମଣିକ ଛଣ୍ଡୁ ୨ ଅପଘନ ଗୋ । ନିମୁଛୁ ଇନ୍ଦୁକୁ ସୁବଦନ
ଗୋ । ୧ । ହଜାରସଂଖ୍ୟକ ଏକ ହେଲେହେଁ ମଦନ ଗୋ । ହେବ କି
ଏ ମୋହନ ସମାନ ଗୋ । ୨ । ହଜି ନ ଯିବ ୧ ଜମୁତକେଶର କି
ଜ୍ଞାନ ଗୋ । ଶୁଣି ଦେୁ ମୃଦୁ ବେଣୁଗାନ ଗୋ । ୩ । ହଟେ ଥରେ

କରିଥିବା ରତ୍ନାମ୍ବର ପାନ ଗୋ । ହେବତ ସଫଳ ଯତ୍ନେ ଗୋ । ୪ ।
 ଦ୍ଵାରମଧ୍ୟରେ ତରଳରଚନ ସମାନ ଗୋ । ହେବ କି ଏସୁବିଜ୍ଞାନନ
 ଗୋ । ୫ । ହୁଷ୍ଟ ହୁଏ ଅଷ୍ଟପୁରୀ ନମୁନସୁଦନ ଗୋ । ହେଲ ଏ
 ରସର ବିରଚନ ଗୋ । ୬ ।

ଗୋ ସଖି, ଏହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ଜୀବନ ସଂସ୍ପର୍ଶ ଅଟେ । ଏହି
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଯେହୁ ଲେଖନୀମଣିର ଚାନ୍ଦିକୁ ଧ୍ୟାନ କରିଇ ଓ ସୁନ୍ଦର
 ମୁଗ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ବଳି ଖୋଲୁ ପାଉଛୁ ।

୨—ବଜାର ଗୋଟି କନ୍ଦର୍ପର ଖୋଲୁ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ
 ସୁନ୍ଦର ମୂର୍ତ୍ତି ହେଲେ ସୁଦା ଏହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭୂତ୍ୟା ହେବନାହିଁ ।

୩—ଏହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଧୀର, ବଂଶୀଧ୍ଵନି ଶୁଣି ବଳାହନ କୁଡ଼ୁଳା
 ର ହୃତାହତ ବିବେଚନା ରହିବକି । ଜିମୁକ ଅର୍ଥ ମେଘଦା

୪—ଯେ ଧୀ ବାରେ ମାନ୍ଦ କୌଣସି କୌଶଳରେ ତାହାଙ୍କ ଚାନ୍ଦୁ
 ଓଷ୍ଠରେ ତୁମ୍ଭେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବ ତାହାର ଯୁବାବସ୍ଥା ସାର୍ଥକହେବ ।

୫—ମାଲର ମେଢ଼ିରେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ମୟ ମଣିଆଏ ସେହି
 ପରି ଏହି କୃଷ୍ଣ ଧୀ ମନାଙ୍କର ଜୀବନ ସଂସ୍ପର୍ଶ ହେବତ ? ଅର୍ଥାତ୍ ଯେ-
 ପରି କୌଣସି କୁରୁଧାତକମାଳ ଯାହାର ମେଢ଼ିରେ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ କଢାଡ଼
 କୁନ୍ଦନ ତାମ ତୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ମଣି ଥାଏ ତାକୁବେଳେ
 ଲଗାଇଲ ଯେପରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ସେହିପରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପାଇଲ
 ସେହିପରି ସୌଭାଗ୍ୟବତୀ ହେବେ ।

୬—ଆଠଗଡ଼ନରିମ୍ବୁ ହୁଷ୍ଟହୋଇ ଏହିରୀତକୁ ରଚନା କଲେ ।

ଦଳିତା ଜନପୁଞ୍ଜମଞ୍ଜୁଳାଙ୍ଗେ ଲଳିତାମୁକ୍ତଲେଚନାଦିତାନ୍ତ୍ରୀ

ପ୍ରଳତାମରବୁଦ୍ଧଃ ଶ୍ରୀତାନାଂ କଳିତାପଂ ଦଳସୂତୁଳଂ କବୀନାଂ

ଜାନାବନାବରସୁଗ୍ରହବିବିବାହୋ—

ଶ୍ରୀନାଣ୍ଡକେନ୍ଦ୍ରଚରମାରଦଶଂ ମହୋନଃ ।

ରତନ ବଳାବର ଯତନ ବଳାପର ବୃଜିନଦଳା ସୁକୃତ ଅନ୍ୟ ବଳାତ୍ୟ
ମୁକ୍ତିଜନକଲାପିଘନ ହେ । ୩ ।

କ୍ଷମାଧୃଷ୍ଟ ଜଗଦେବ ବଦେସମାପରେ ହେ । ଶ୍ରୀମାର୍ତ୍ତ ହେବାକୁ ଭବଭ୍ରମା
ଶିଶୁମୃରେ ହେ । ବ୍ୟଥାନିବନ୍ଧ ହର ଧୈର୍ଯ୍ୟାଚକ୍ତ ମିତ୍ତର ଯଥାକ୍ତରକୁ
ହର ଶରଥାଦିରୁ ଅମର ଧମଥାନଶିଳର ଶରଥାଙ୍କ ସୁନକର କଥା
କିନସୁ ମୋର କୃଥା ନକର ହେ । ୪ ।

କବି ଏହି ପୁସ୍ତକର ଶେଷ ଏହି “ସ” ଶୀର୍ଷରେ ଶାବୁଣକୁ ସୁଦ୍ଧା ଦାନ
କରୁଅଛନ୍ତି । କ୍ଷମାନୁକମ୍ପାଧର-ସହିଷ୍ଣୁତା ଓ ଦୟାକୁ ଧାରଣ କରି
ଅଛନ୍ତି ଯେ ସେ । ହେ ପ୍ରଭୁ । ଲୋକମାନେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପାପ
କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅପଣଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣରେ ଯୋଗିଦେଲେ ଅପଣ ତାହା
ମାର୍ଜନାକର ଓ କେହି ଅପଦରେ ପଡ଼ି ଅପଣଙ୍କୁ ଜାଣିଲେ ଅପଣ
ତାହା ପ୍ରତି ଦୟା ପ୍ରକାଶ କରି ସୀତସମୁଦ୍ରଜାତ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି
ଏପରି ଯେ ଯେଲ୍ଲୀ ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରତି ସ୍ବପ୍ନେ ଶାନ୍ତିଦାନ କରିବା ବନ୍ଧ-
ସୁରେ ନିୟମ ଅଟେ ।

ହେ ପ୍ରଭୁ ! ଉପଶ ପୃଥ୍ବୀ ଦର୍ଶବଳପୁ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଯମ-
ଦଣ୍ଡକୁ ହରଣକର ଅପଣଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ ପ୍ରଭୁର ଶାସ୍ତ୍ରର ଧର୍ମର
ଭୂଷା ହୋଇ ଅଛୁ । ଅପଣଙ୍କ ପାଦ ଦୟାବାହନ ଶକ୍ତିକୁ କସ୍ତରେ
ପୂଜା ପାଉଅଛୁ । ପୃଥ୍ବୀର ଭାଗକୁ ହରଣକର ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ଅପଣ-
ଙ୍କର ଅଶ୍ରିତ ଅଛନ୍ତି । ଅପଣଙ୍କ ପାଦ ଅଙ୍ଗୁଳ ନଖର କରଣ ଠିକ୍
ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କରଣ ସମୃଦ୍ଧ ଅଟେ । ସେହି କରଣକୁ ଦେବତାମାନେ
ମସ୍ତକରେ ଧାରଣ କରୁଅଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ହେ ପ୍ରଭୁ ଅପଣଙ୍କୁ ଭଜିଲେ
ଅପଣ ପୃଥ୍ବୀସ୍ଥ ସମସ୍ତପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ମୃତୁ ରହୁରୁ ରକ୍ଷାକର କି ଅମର
କରିବଥା । ବେଦ ପ୍ରଭୃତି ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଅପଣଙ୍କପାଦପଦ୍ମର

ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇ ଥିବାରୁ ତାହା ସମସ୍ତ ଜଗତର ଅଦରଣୀୟ
ଓ ପୂଜନୀୟ ହୋଇଅଛି । ଆପଣଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ଏତେଦୂର ପବନ ଓ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସେ ତାହାକୁ ବ୍ରହ୍ମା ସ୍ବଦେଶରେ ଧ୍ୟାନକର ପୂଜା କରୁଅଛନ୍ତି
ହୁଏତ ସ୍ବୟଂ ଯାବତ୍ ପାପ ଭାରକୁ ଆପଣ ବହନକାର । ପୃଥିବୀରେ ଥିବା
ମନୁ ଲତାଠାରୁ ଯାବତ୍ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଆପଣ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷାକର
ଚନ୍ଦ୍ର ଆପଣଙ୍କ ଶରୀରର କୌଣସି ଅଂଶକୁ ସରିନୁହେ କେବଳ ଗୋଡ଼
ନଖର ଲେଖାଏ ସଙ୍ଗେ ତାହା ସମାନ ଏଣୁ ଦେବତାମାନେ ସେହି
ଲେଖାକୁ ମସ୍ତକଭୂଷା କରି ଅଛନ୍ତି ।

ଚକ୍ରବାଳ = ଚକ୍ରବାଳୟ କି ଗୋଟିଏ ପତ୍ତନରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ
ଗୃହ ଲେ ଯେଉଁଠାରେ ଆକାଶ ଓ ପୃଥିବୀ ଲାଗିଲପରି ବୋଧହୁଏ
ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଚକ୍ରବାଳ କହନ୍ତି ।

ହେ ସଂସାରପାଳକ, ମୁଁ ନାରକ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗ୍ୟକେବଳୁ
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କି ନିମିତ୍ତ ନ ଜପଇ । ଏଣୁ ହତାଦର କରି
ମୋର ଅନଳକୁ ନାସ୍ତି କରନାହିଁ । ତୁମ୍ଭର ଗୃହାଣି ମୋର ଦୁଷ୍ଟତାକୁ
ସଦା ଭର୍ତ୍ତିତୁର କରିଦେଉ । ହେ ବିଷ୍ଣୁ, ଅଧମ ଭାରଣ, ମୋ ଦୁଃସ୍ବ
ସଦାଦା ଅମଙ୍ଗଳ ବାଞ୍ଛା କରଇ ।

ଅର୍ଥାତ୍ ହେବିଷ୍ଣୁ ମୋମନ ସଦାଦା ପାପକ୍ରାନ୍ତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବାରୁ ଆପ-
ଣଙ୍କ ନାମକୁ କାରେ ମାତ୍ର ଭୁବ୍ଧରେ ଧରୁନାହିଁ । ଏଥି ସଙ୍ଗେ ଆପଣ
ମୋଠାରେ ହତାଦର ନକରି ମୋର ଯେଉଁ ବିଷୟ ଭଲହେବ ଓ ମୁଁ
ମୁକ୍ତି ପାଇବି ତାହା ତେଜାଇ ଦିଅ । ମୋର ମତି ସେପରି ମଜ
ଅଛିକୁ ନ ଯିବ ସେ ପ୍ରତି ଆପଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖନ୍ତୁ । ହେ ଅଧମଭାରଣ
ମୋ ମନ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଅହୁତ କଥା ଅର୍ଥାତ୍ ବିପର ଧନ, ମାନା ବିଦ୍ରାନ୍ତ,
ସୁବୃତ୍ତଶାଳୀ, ସୁସୁଦ୍ଧବାନ୍ ହେବା ଏହି ସବୁ ଅହିତ କଥାକୁ ମନରେ
ଭାବନା କରୁଅଛି ।

ହେ ଅତୁଲ୍ୟ ଜ୍ଞାନୀ ମୁଁ ସମା ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ମୃତ୍ୟୁ ଭୟକୁ
ମୁଁ କପଟେ ରକ୍ଷା ପାଇବି । ହେ ଶୀତଳିଣୀସ୍ତ୍ରୀ, ତଳରାମ ପାରିପାଶ୍ବରୀ
ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ସଂସାରରେ ଯାହାଙ୍କର, ବ୍ରତସମାଜଙ୍କପୁର ପାତଳରୁ
ବଳହୀନ ଭକ୍ତ ସଂଗ୍ରାହକ, ବଳା (ଅସ୍ତ୍ର ବିଦାରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ) ଯନ୍ତ୍ର
ପୁଞ୍ଜକ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦୁଃଖର ଦଳା, ସୁକୃତି ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ,
ବଳବାନ୍ ରକ୍ଷିମାନଙ୍କ ମନରୂପ ଝୁରୁପକ୍ଷୀ ପ୍ରତି ମେଘ ସଦୃଶ ଅଟ ।

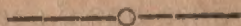
ବଳା—ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଦେଇଥିଲେ ।

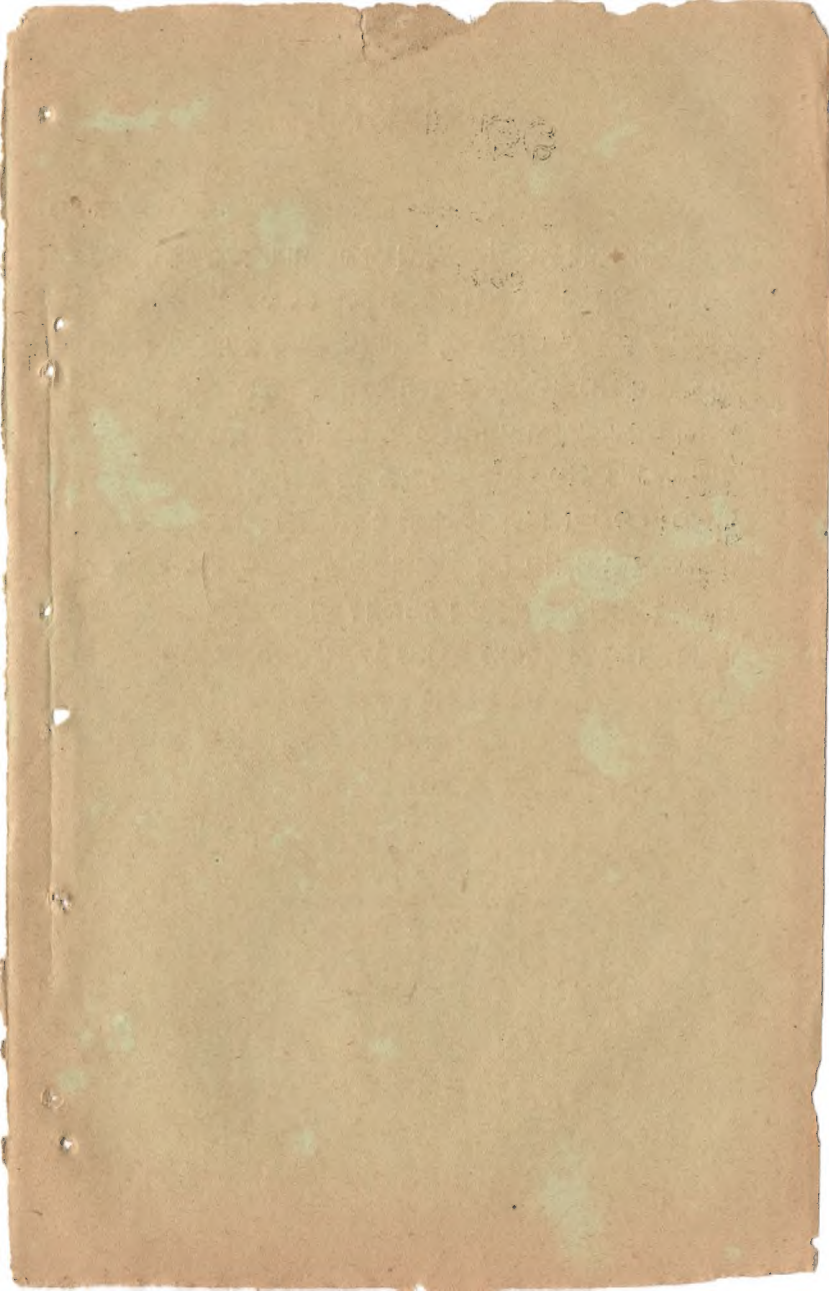
୪

ହେ ସମାକାରି, ଜଗଦେବ ସଂସାର ମାୟାରେ ଭ୍ରମେ ୨ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋ ।”
ଶେଷରେ କହଇ । “ ଅପଣ କଷ୍ଟ ସମୁଦ୍ରକୁ ବିଳାଶ କରିଦିଅଇ
ଏହି ଯେ ଅପଣଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ମୀମ ସେ ଅପଣଙ୍କର ଆରମ୍ଭରୁ ପୂର୍ବ୍ୟ
୨ ମାର୍ଗଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକାଶିତ । ହେ ଅସବଦେବତା ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ହେ
ଅଚକ୍ରପାଣି, ମେଘର ଗୁହାରିଟାକୁ ଘେନାକର ।

ହରରଥ—ପୃଥ୍ବୀ । ହିମାଳୟରୁ ମହାଦେବ ମାରିବା ସମୟରେ
ପୃଥ୍ବୀ ରଥ ହୋଇଥିଲା ।

ସମାପ୍ତ ।

ବିଜ୍ଞାପନ ।

ଏକଦା ସମସ୍ତ ସଙ୍ଗୀତୋପାୟୀ ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କ ନିକଟରେ
ନିବେଦନ ଏହି କି କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ରାୟଗୁରୁଙ୍କ ବିରଚିତ “ ବଣୋର-
ଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦ ଚମ୍ପୂ ” ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅର୍ଥସଂଗ୍ରହ କେହି ହସାଇ ନ ଥିବାରୁ
ମୁଁ କଷ୍ଟ ସୀତାର ପୂର୍ବକ ବହୁ ସମୟ ବ୍ୟୟ କରି ଉକ୍ତ ଚମ୍ପୂ ଅର୍ଥକର
ହୋଇ ଅଛି । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ପଣ୍ଡିତ ଏବଂ ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞ ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଆରତ-
ହାଣ ଦାଶ ଓ ବାବୁ ଗୌରହର ପଟ୍ଟନାୟକ ମହାଶୟ ମୋତେ ବହୁ
ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ମୋହର ମନୋରଥ ସଫଳ କରି ଅଛନ୍ତି, ଅତଏବ
ପ୍ରାର୍ଥନା ଏହିକି ସଙ୍ଗୀତ ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏହାକୁ ଅବେ ମାତ୍ର ପାଠ
କରି ଏଥିରେ ଥିବା ଦୋଷାଦୋଷ ଅନୁଗ୍ରହ ପୂର୍ବକ ଜଣାଇଲେ ମୁଁ
କ୍ରିତୀସ୍ୱ ବାରକୁ ସଂଶୋଧନ କରି ଚରିତାର୍ଥ ଦେବି । ଇତି ।

ପ୍ରକାଶକ ।